

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

87'nci Birleşim
27 Nisan 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, Aksaray'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Osmaniye'ye yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, madde bağımlılığına ilişkin açıklaması
- 2.- Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın, Pençe-Kilit Operasyonlarına ilişkin açıklaması
- 3.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, gençlerin sorunlarına ve Kadir Gecesi'ne ilişkin açıklaması
- 4.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, 22/4/2022 günü Sabiha Gökçen Havaalanı'ndan uçuşunun polisler tarafından bir tebligatla engellenmesine ilişkin açıklaması
- 5.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Kadir Gecesi'ne ve Türklere ve Müslümanlara yapılan insanlık dışı muameleleri kınadığına ilişkin açıklaması
- 6.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, emekli binbaşılardan sorunlarına ve "kendi mahalleme hukuk" devrinin bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması
- 7.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Gaziantep Şehir Hastanesinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması
- 8.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Kadir Gecesi'ne ve 27 Nisan e-muhtırasına ilişkin açıklaması
- 9.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, otistik Sinan Gündoğdu'nun ve ailesinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Gezi ve Osman Kavala davalarına ilişkin açıklaması
- 11.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Kadir Gecesi'ne ve bayram ikramiyelerine ilişkin açıklaması
- 12.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, restorasyon çalışmaları bitirilemeyen Sümela Manastırı'nın ziyarete kapatılmasının turizmcileri ve bölge esnafını perişan ettiğine ilişkin açıklaması
- 13.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, atama bekleyen sağlıkçılara ilişkin açıklaması
- 14.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Kırşehir Karayolları Müdürlüğü bünyesinde çalışan ve işten çıkarılacak olan işçilere ilişkin açıklaması
- 15.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Malatya'da meydana gelen don olayı sebebiyle kayısı üreticilerinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 16.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de Karayolları 6'ncı Bölge Müdürlüğü bünyesinde taşeron firmada çalışan ve üç aydır maaş alamayan işçilerin mağduriyetine ve Kadir Gecesi'ne ilişkin açıklaması
- 17.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı Köprülü Mahallesi'ne ait imar planının askıya çıkarılmasına ilişkin açıklaması
- 18.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Adana'da yaşanan zirai don olaylarına ilişkin açıklaması
- 19.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, sözleşmeli öğretmenlerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 20.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Gezi Parkı kalkışmasına ilişkin açıklaması
- 21.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın ortaya attığı Ermeni iddialarına, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Cumhurbaşkanına yönelik tehditlerine ve Kadir Gecesi ile Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması
- 22.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, GESTAŞ'ın 1915Çanakkale Köprüsü'ne rağbeti artırmak için yaptığı zamların kabul edilemez olduğuna ilişkin açıklaması
- 23.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, yüksek girdi fiyatları nedeniyle çiftçilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 24.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Kadir Gecesi'ne, evde oksijen konsantratörü kullanmakta olan hastaların fatura sorununa, Türkiye'deki yoksullaşmaya, Uşak Valisi Funda Kocabıyık'ın görevden alınmasına, Isparta'daki elektrik hatlarının yer altına döşenmesi işi için açılan ihalelerin gerekli yatırımları yapmayıp elektrik kesintilerine sebep olan firmalara verilmesine ve Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı iç borç faizlerine ilişkin verilere ilişkin açıklaması
- 25.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kadir Gecesi'ne, ABD ve bazı AB ülkelerinin Türkiye'deki yargılama süreçlerine ilgili yaptıkları açıklamalara, Kutülame Zaferi'nin 106'ncı yıl dönümüne ve Münir Nurettin Selçuk'un vefatının 41'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 26.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kadir Gecesi'ne; Fatsa Doğa ve Çevre Derneğinin Ordu Fatsa'da Altıntepe Madencilik'in yarattığı tahribatla ilgili eleştirisi, tespit ve önerilerine; Şişli Etfal Dayanışmasının Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesiyle ilgili taleplerine ve Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın HDP'ye ilişkin sözlerine ilişkin açıklaması
- 27.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Pençe-Kilit Operasyonu'nda şehit olan askerleri rahmetle andığına, Kadir Gecesi'ne, 1 Mayıs İşçi Bayramı'na, Malatyalı kayısı üreticilerinin sorunlarına, Balyoz davasına, Gezi davasına ve Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma usul ve sürelerine ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ile Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

30.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

31.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

32.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Avukat Erşen Sansal'ın vefatına ve 1 Mayıs Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü, Ramazan Bayramı'nı ve Kadir Gecesi'ni kutladığına ilişkin açıklaması

33.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, Trabzonspor taraftarlarından şampiyonluk kutlamalarında silahla havaya ateş etmemelerini beklediklerine ilişkin açıklaması

34.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, 6 Mayıs'ta idam edilen devrimci önderler Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı saygıyla andığına ve Gezi davasına ilişkin açıklaması

35.- Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'ın, Süper Lig'e çıkmasına ramak kalan Ankaragücü'nü tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

36.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, ehliyet affı bekleyen vatandaşlara ilişkin açıklaması

37.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, karpuz fiyatları başta olmak üzere gıda fiyatlarındaki artışa ilişkin açıklaması

38.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Dünya Kudüs Günü'ne ilişkin açıklaması

39.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

40.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

41.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

43.-Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma sürelerine ilişkin konuşması

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'nı tebrik ettiğine ilişkin konuşması

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325)

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, İçişleri Bakanı'na yöneltilen soru önergeyle ilgili verilere ve soru önergelerinin cevaplandırılmasına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/61746)

2.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Anayasa Mahkemesinin 2018/14884 başvuru numaralı Kararı doğrultusunda bir kanun teklifi çalışması yapıp yapılmadığına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/61747)

3.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Türkiye'de ikili eğitim yapan okullara dair bazı verilere,

- Bursa Milletvekili Lale Karabıyık'ın, Bursa'da hakkındaki soruşturma sonucu görevden alınan bir okul müdürünün görevine iade edilmesine,

- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde bulunan Turgut Özal Mahallesi'nin anaokulu ve kreş ihtiyacına,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/62273), (7/62542), (7/62553)

4.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Kamu Denetçiliği Kurumunun verdiği bir tavsiye kararına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/62474)

27 Nisan 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Emine Sare AYDIN (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 87'nci Birleşimini açıyorum. (x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Aksaray'ın sorunları hakkında söz isteyen Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'e ait.

Buyurun Sayın Erel. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

1.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, Aksaray'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; Aksaray'ımızın yaşamış olduğu sorunlar üzerine gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kadim şehir, garip şehir, evliyalar diyarı; Somuncu Baba dergâhı, Yunus Emre, Tapduk Emre ocağı, Cemaleddin Aksarayî, Zenbîlî Ali Efendi, Pir Ali Paşa otağı, Sultan II. Kılıç Arslan'ın sarayı, Fatih Sultan Mehmet Han'ın göz bebeği Aksaray; kılıçla alınmış, sevgiyle yoğrulmuş, bu toprakların vefalı, samimi, yürekli insanların anası, Anadolu'su Aksaray; selam olsun güzel şehrin güzel insanlarına. Bu vesileyle tüm hemşehrilerimin, Türk-İslam âleminin Kadir Gecesi, yaklaşmakta olan Ramazan Bayramı mübarek olsun.

Selçuklu Sultanı Kılıç Arslan tarafından "iyilerin yurdu" "salihlerin yurdu" anlamına gelen "şehrisüleha" adı verilen, soluduğumuz havada tarih ve her köşe başında bir evliyanın nazarı ve nefesi olan salihler ve evliyalar şehri Aksaray. İl Aksaray; Konya Aksaray, Niğde Aksaray, İstanbul Aksaray değil; Türkiye'nin 68'inci vilayeti, 68 plakalı Aksaray, bundan sonra böyle biline. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ, iktidara geldiğinde, Aksaray'a vermiş olduğu sözlerin hiçbirini yerine getirmede; bunların başında demir yolu gelmektedir. Aksaray ile Ulukışla arasında 86 kilometrelik bir mesafede demir yolu projesi yapılmış, ihaleye çıkılmış ama gerekli para bulunamadığı için bu proje hayata geçirilememiştir. Oysa daha 2018 seçimlerinde, Sayın Cumhurbaşkanı 18 Haziran 2018'de Hükûmet Meydanı'nda Aksaraylılara bu sözü vermişti. Aksaraylı hemşehrilerimiz, Aksaray'dan geçen AK PARTİ'li bakanların, Meclis Başkanlarının vermiş olduğu sözü yerine getirmelerini bekliyor, her yere para bulan siyasi iradenin Aksaray demir yoluna da para bulmasını talep ediyor.

Yine, Aksaray'da 1994 yılında ihalesi yapılan, 1998'de temeli atılan, yaklaşık yüzde 70'i biten 75'inci Yıl Havaalanı 2002 yılında AK PARTİ'yle birlikte Hükûmetin yatırım programından çıkarıldı, kaderine terk edildi ve burası bugün günümüzde koyunların otağı, açılı hâline geldi. Denizleri doldurarak havaalanı yapmakla övünen Hükûmetin, yüzde 70'i biten havaalanını kaderine terk etmesini Aksaraylı hemşehrilerimin vicdanına havale ediyorum.

Yine Aksaray'da tarımda kullanılan yer altı suları her geçen gün azalmakta, boşalan havzaya Tuz Gölü'nün suları gelmekte dolayısıyla kısa zamanda Aksaray'ın verimli toprakları çölleşerek, çoraklaşarak verimsiz hâle gelecek. Bunun çözümü için de Aksaray'a yaklaşık 100 kilometre mesafede olan Hırfanlı Barajı'ndan suyun getirilerek Aksaray'daki tarımın can damarı olan, hayat damarı olan suyun Aksaraylıların hizmetine girmesi gerekiyor. Bu konuda da Aksaraylı hemşehrilerimiz Hükûmeti göreve çağırıyor ama bugüne kadar maalesef bir ses gelmedi.

Aksaray'ımızın ilçeleriyle, köyleriyle olan bağlantı yollarının tamamına yakını maalesef istenilen seviyede, istenilen düzeyde değil. Sultanhanı ilçemiz hariç hiçbir ilçemizde bölünmüş yolla ulaşım sağlanmıyor. Hele Ortaköy yolu yılan hikâyesine döndü, on dört senedir ihalesi yapıldı yapılacak, temel atıldı atılacak; Ortaköylü hemşehrilerimizin artık sabrı kalmadı.

Yine Ağaçören-Kütüklü-Boğazköy-Sarıyahşi'den otobana bağlanan yol geçilmez hâlde.

Aksaray'a verilen sözlerden biri de içilebilir suydur; maalesef hâlâ çeşmelerden içilebilir su akmamaktadır. Sayın Bakanımız Veysel Eroğlu olaya el attı ama görev süresi yetmedi. İnşallah, yeni Bakan bu problemi çözer diye umuyoruz.

Aksaray'da toplulaştırma sorunu hâlâ devam etmekte. Bu sorunun bir an önce çözülmesi Aksaraylı hemşehrilerimizin beklentisi. Aksaray'ın Yeşilova beldesinde tarım reformu kapsamında olan toprakları kullanan vatandaşlarımıza, bu toprakların kendilerine satılmasını ve tapularının kendi adlarına tescil edilmesinin, -yıllarca- sözü verilmesine rağmen yerine getirilmemesinden dolayı AK PARTİ'ye olan, dolayısıyla Hükûmete olan güvenlerini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

AYHAN EREL (Devamla) – Yeşilovalı hemşehrilerimiz bu sözün yerine getirilmesini beklemektedir.

Yine, tarımda kullanılan elektrik çok pahalı. Nasıl ki Güneydoğu'da 6 ilde yüzde 75'e yakın bir avantaj sağlanmış ise başta Aksaray olmak üzere İç Anadolu'lu hemşehrilerimiz bu illere sağlanan avantajın kendilerine de sağlanmasını talep ediyorlar.

Aksaray, sağlık alanında da yeterince hizmete kavuşmamıştır, hiçbir ilçesinde yeteri kadar uzman doktor bulunmamaktadır.

Sevgili Aksaraylı hemşehrilerim, bugüne kadar AK PARTİ tarafından size verilen hiçbir sözün yerine getirilmediği sizin de bilgileriniz dâhilinde ama üzülmeyiniz, karamsarlığa kapılmayınız, merak etmeyiniz. Çok kısa zamanda, AK PARTİ'nin söz verip yapamadığı bu işlemleri yapmak bu aziz, mübarek günde inşallah bize nasip olacaktır duasıyla hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Özcan Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, madde bağımlılığına ilişkin açıklaması

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Çok teşekkürler Sayın Başkanım.

Madde bağımlılığı, aileleriyle birlikte toplamda yaklaşık 4 milyon insanı etkileyen ülkemizin en önemli sorunlarından biridir. Yapılan araştırmalara göre Türkiye'de uyuşturucu madde bağımlılığı, kullanma yaşı 9'a kadar inmiştir. Ayrıca, Türkiye uyuşturucu trafiği açısından en tehlikeli bölgelerden bir tanesidir. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin 2021 Dünya Uyuşturucu Raporu verilerine göre Türkiye dünyada en çok kokainin yakalandığı ülke konumunda, dünyada 1'inci sırada; en çok eroinin ele geçirildiği dünyada 3'üncü ülkeyiz. 2019 yılında Türkiye'de 350 kişi uyuşturucu ve madde bağımlılığından ölmüştür. 2010 yılından bu yana uyuşturucu ve madde bağımlılığı, kullanımı yüzde 22 artmıştır. Bu bağlamda, derin yoksulluk yaşayan mahalleler, dezavantajlı bölgeler ve gruplar içerisinde madde bağımlılığının oranı yüzde 80'e kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfi Bey, buyurun.

2.- Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın, Pençe-Kilit Operasyonlarına ilişkin açıklaması

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Teşekkür ederim Başkanım.

Pençe-Kilit Operasyonlarında öldürülen teröristlerden 8'inin Ermeni, 5'inin Fransız, 7'sinin ABD'li, 3'ünün İngiliz, 2'sinin de Alman olduğu bilinmektedir. Bu çok uluslu tablo tesadüf değildir ve aslında devletimizin nasıl bir yapıyla mücadeleyi ettiğini de iyi göstermektedir. Türkiye her ihtimale, her tertip ve tuzağa, her türlü yıkım propagandasına devlet ve millet dayanışmasıyla karşı koymaya muktedir. Mehmetçik, ihanetin çirkin suretini yıkacak, sınır güvenliğimiz için mücadelesine devam edecektir. Bu vesileyle Pençe-Kilit Operasyonu'nda şehit düşen kahraman askerlerimiz Hatay Yayladağlı hemşehrimiz Yunus Kalkan, Fırat Canlı ve Doğukan Korkmaz'a Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimiz Antakyalı Uzman Çavuşumuz Yusuf Süleyman Yılmaz,

Dörtüylü Uzman Onbaşımız Cemil Özkın ve Suriye'deki patlamada yaralanan Kırıkhanlı Polis Memuru Çağrı Deniz Ayhan ile Belenli Polis Memuru Yücel Aydın ve tüm gazilerimize acil şifalar diliyorum.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü münasebetiyle söz isteyen Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'e aittir.

Buyurun Sayın Girgin. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, dünyayı omuzlarında taşıyan emekçi kardeşlerim; hepinizi dayanışma duygularımla selamlıyorum.

Yüz otuz altı yıl geçmesine karşın dünyanın tüm işçileri tarihlerinden aldıkları dersle taleplerini meydanlarda haykırmaya, emeklerinin karşılığını alabilmek için birleşmeye bugün de devam ediyor. Öncelikle, emek mücadelesinde ve Taksim Meydanı'nda yitirdiğimiz sınıf kardeşlerimizi saygıyla anıyorum, onlar yüreklerimizde karanfil gibi açtılar. İktidara da sesleniyorum: Taksim işçilerin tarihidir, belleğidir. Taksim işçiler için yıllardır kabuk bağlamayan yaradır. Taksim Meydanı 1 Mayıs alanıdır. Taksim Meydanı işçilerin hakkıdır, Taksim işçilere yasaklanamaz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bugün küresel nüfusun en yoksul yarısının neredeyse hiçbir serveti yokken dünya nüfusunun en zengin yüzde 10'u bütün bir küresel servetin yüzde 76'sına sahip. İşte, böyle eşitsiz, adaletsiz bir dünyada sosyal adalet isteyen işçi ve emekçiler Sri Lanka'da artan gıda ve petrol fiyatlarına karşı, Yunanistan'da artan yoksulluğa ve işsizliğe karşı, Hindistan'da esnek ve güvencesiz çalışmaya karşı yük otuz altı yıl öncesinin kararlılığıyla haklarını talep etmeye devam ediyor.

Dünyadaki bu eşitsizlik Türkiye'ye gelince durmuyor. Bugün, nüfusun yüzde 30'u açlık sınırının altında, yüzde 60'ı ise yoksulluk sınırının altında yaşam mücadelesi veriyor. Türkiye'de, bugün, işçiler ve emekçiler için dayatılan iki seçenek var: Ya açlık ve yoksulluk sınırının altında sefalet ücretleriyle her an iş cinayetine kurban gitme korkusuyla çalışmak ya da işsizlik. Bugün, Türkiye'de 2022 yılının ilk üç ayında bilinen iş cinayeti sayısı 347, işsiz sayısı ise 8 milyon.

İşçi kardeşlerim, bugün, iktidarın sunduğu iki seçenek dışında bir üçüncüsünü yaratmanın vaktidir. Aşına, ekmeğine göz koyanlara karşı bugün, yüzlerce yıllık "Üreten biziz, yöneten de biz olacağız." şiarı için adım atma vaktidir.

Her geçen gün sofradan bir lokma daha eksiltiliyor. Emekçilerin sofrasından eksilen lokmalar kimlerin kursaklarında? Söyleyeyim; her akşam işçilerin sofrasına iktidarın davetlisi olarak bir yandaş müteahhit, bir yandaş bürokrat, bir yandaş gazete kalemşoru, bir de maaşlı ak trol oturtulduğu için her geçen gün işçilerin sofrasındaki lokması küçülürken geçim derterleri büyüyor; aile fertleri dışında bir de bunlara bakmak zorunda bırakıldıkları için alım güçleri her geçen gün azalıyor ama bıçak kemiğe dayandı. O nedenle, bugün, eş benzeri görülmemiş ekonomik krize karşı işçiler "Bu düzen böyle gitmeyecek." diyerek hep birlikte iktidara sesleniyorlar. Bıçak kemiğe dayandığı için, sendikalaştıkları için işten atılan işçiler "Sendika haktır, engellenemez." diyerek haykırıyorlar. Bıçak kemiğe dayandığı içindir ki en fazla sömürülen kesimlerden biri olan kuryeler ülkenin dört bir yanında "Yemek mi, canımız mı; hangisini daha önce yetiştirelim?" diye haykırıyorlar. Bıçak kemiğe dayandığı içindir ki bugün hekimler ve sağlık emekçileri görmezden gelinen emekleri için "Emek bizim, söz bizim." diyerek greve çıkıyorlar.

Ekmeğin hiç olmadığı kadar pahalı, emeğinse hiç olmadığı kadar ucuz olduğu bugün bıçak kemiğe dayandığı içindir ki işçiler, emekçiler, gençler, yaşlılar bir arada, yüz otuz altı yıl öncesinin inancı ve umuduyla haklı taleplerini haykırmak için dört gün sonra 1 Mayısı coşkuyla kutlayacaklar.

1 Mayıs coşkusuna ortak olarak, emeğin en yüce değer olduğunun bilinciyle emekçi halkımızı ve işçi sınıfını selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN GİRGİN (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Devamla) – Fabrikalardan mağazalara, hastanelerden okullara, tarlalardan madenlere, dünyanın bir ucundan diğer ucuna; alın teri döken, üreten, yaşamı her gün yeniden inşa eden tüm işçi ve emekçilerin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kutlu olsun.

Selam olsun meydanlarda hasretimizi haykıranlara, selam olsun işi için, emeği için, ekmeği için, onuru için direnenlere, Türkiye işçi sınıfına selam olsun. Yaşasın emek, barış ve demokrasi mücadelemiz, yaşasın 1 Mayıs! (CHP sıralarından alkışlar)

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – İmam Hüseyin Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, gençlerin sorunlarına ve Kadir Gecesi'ne ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mesleki açıdan iyi eğitim almış ve iyi yetişmiş gençlerimizin büyük çoğunluğu işsiz, iş bulabilenler ise düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Ülkede uygulanan maaş politikaları yanlış ve yöneticiler liyakatsizdir. Nitelikli mezun sayısında artış olmasına rağmen istihdam sağlanmaması ve fırsat tanınmaması sebepleriyle gençler âdeta yurt dışına gitmeye zorlanmakta ve beyin göçü hızla artmaktadır ama Ulaştırma ve Altyapı Bakanı bu durumu ihraç olarak değerlendirip "Bugün teknoloji açısından mühendis ihraç eden ülke hâline geldik." demiştir; bu, gerçekten şaşırtıcıdır. Kaldı ki lise mezunları da üniversite öğrenimleri için Almanya, ABD, Kanada ve İngiltere'ye gitmeyi tercih etmektedirler. İlgililere sesleniyorum: Gençlerimizin sorunlarını çözün, çözmezseniz biz hazırız ve çözeriz.

Bu gece mübarek Kadir Gecesi; ülkemize ve İslam âlemine hayırlara vesile olmasını diliyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

3.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Osmaniye'ye yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, Osmaniye'ye yapılan yatırımlar hakkında söz isteyen Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Durmuşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletvekilliği yapmaktan onur duyduğum

Osmaniye ilimizdeki güncel ekonomik durumu ve yatırımları paylaşmak için gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen değerli hemşehrilerimizi, aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin doğusu ile batısını birbirine bağlayan Cebelibereket'in kaleler şehri, şehitler diyarı Osmaniye genç bir il olmakla birlikte coğrafi konumundan yararlanma noktasında önemli mesafeler katetmiş şehirlerimizdendir. Kadim tarihi, yaylaları, bereketli toprakları ve kadirşinas insanlarıyla Cebeli Bereket'in göz bebeği olan Osmaniye ilimizde tarihin izlerini taşıyan 26 kale bulunmaktadır. Osmaniye, bunun yanında coğrafi işaret belgeli yer fıstığının ve turpun ana vatanı olarak da bilinmektedir. Coğrafi işaret belgeli, doğal kök boyalarıyla yapılan, adını dünyaya duyuran Karatepe kilimimiz ülkemizin, bölgemizin ve Osmaniye'mizin tanıtımına ve ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Doğal güzelliği, tarihi ve yaban hayatını birlikte sunan Aslantaş Barajı'yla çevrelenen ve UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Karatepe Aslantaş Açık Hava Müzesi, Türkiye'nin en büyük ve ilk açık hava müzesidir. Osmaniye merkezine 12 kilometre mesafede yer alan Kastabala-Hierapolis Ören Yeri amfiteatrosu, kalesi, hamamı, sütunlu caddesiyle en önemli antik kentlerimizdendir. Kadirli ilçe merkezinde bulunan Ala Camisi birçok medeniyetin izlerini taşımakta ve bu yönüyle tarihi açıdan oldukça önemli bir konumda yer almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde 2002 yılından bu yana 2 organize sanayi bölgemizi ve üniversitemiz ile Kadirli, Düziçi, Bahçe, Sumbas, Hasanbeyli ve Toprakkale ilçelerimizi tüm Türkiye'ye örnek bir hâle getirmek için gece gündüz çalışıyoruz. Sağlık alanında 600 yataklı, 800 yatak kapasiteli devlet hastanemizin, Bahçe, Düziçi, Sumbas ve Toprakkale ilçesi devlet hastanelerimizin inşaat çalışmaları devam etmektedir. Kadirli Devlet Hastanemizin de proje çalışmalarında sona yaklaşıyoruz. Ulaşım alanında kara yolu, demir yolu ve hızlı tren projelerimiz devam ediyor. Projelerimizin tamamlanmasıyla inşallah Adana-Osmaniye arası ulaşım süresi otuz beş, Mersin-Osmaniye arası ise altmış dakikaya inmiş olacaktır. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızla görüşmelerimiz sonucunda Osmaniye'mize Karayolları Şube Şefliği kurulması kararı onaylandı; 59'uncu Şube Şefliği tüm hemşehrilerimize hayırlı olsun.

Yatırımlarda 1'inci sıraya eğitimi koyduk. Gençlik ve sporda, geleceğimizin teminatı gençlerimizi her alanda destekleyen politikaları ve yatırımları hayata geçirdik. Son yirmi yılda tamamlanan 11 sulama tesisiyle 116.190 dekar tarım arazisini sulamaya açtık. Çiftçilerimize yıllık 87 milyon TL ilave gelir artışı sağladık. Savrun ve Çatak Barajlarımızın tamamlanmasıyla birlikte suyun gücü milletle buluşacak inşallah.

Tüm bunlarla birlikte Osmaniye'mize değer katacak, ilimize nefes olacak Millet Bahçesi Projemizin ihalesi yapılmış olup en kısa zamanda hemşehrilerimizin hizmetine sunulacaktır. İçişleri Bakanlığıyla yapmış olduğumuz görüşmeler sonucunda Sumbas ilçemizin Hükûmet Konağı Projesi 2022 Yılı Yatırım Programı'na alınmıştır. Küçük sanayi esnafımızın tüm ihtiyaçlarını karşılayacak olan Kadirli Küçük Sanayi Sitesi Projemizde sona yaklaştık. Modern bir yapıya sahip olacak olan yeni sanayi sitemiz esnafımıza daha geniş alanlar sunarak rahat bir ortamda işlerini yapmalarına imkân sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, sosyal devlet anlayışıyla, dar geliri ve yoksul vatandaşlarımızı konut sahibi yapabilmek ve insanımızın hayat kalitesini ve şartlarını iyileştirmek amacıyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu kapsamda Bahçe ilçemiz 2'nci etap 122 konut projesi, Kadirli ilçemiz 336 konut projesi, Sumbas ilçemiz 126 konut projesi ve Düziçi ilçemiz Ellek beldesi 160 konut projelerimizin projelendirme çalışmaları devam etmektedir. Osmaniye merkez Yaverpaşa Mahallesi 604 konut projemizin inşaat çalışmaları da devam etmektedir. Bahçe ilçemiz 135 konut projemizin yapımı tamamlanmış olup 25 Mart günü hak sahiplerine teslimi gerçekleştirilmiştir.

Osmaniye ve Kadirli OSB'lerinin kurulmasıyla birçok firma ülke ekonomisine katkılarını sunmakta, ülkemizin ihracat seferberliğine katkı sağlamaktadır. Türkiye İhracatçılar Meclisinin yayımladığı aralık ayı ihracat verilerine göre, Osmaniye ilimiz, 2021 yılı ihracatını yüzde 105 oranında artırarak 424 milyon dolar ihracat gerçekleştirmiştir. İnşallah, Düziçi Organize Sanayi Bölgesi'nin, Toprakkale Metal, Makine ve Teknoloji İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin ve Sumbas Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ve Kadirli ve merkez OSB'lerin genişletilmesiyle ülke ekonomimize katkımızı daha da artıracaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Osmaniye'mizin güzellikleri ve çalışmalarımız saymakla bitmez. Bizim tek amacımız, en çok şehit veren şehrimiz için hiç durmadan, usanmadan çalışmaktır. Millî birlik ve dayanışma içerisinde ülkemiz üzerine oynanan her türlü oyunun üstesinden gelip cumhuriyet tarihinin en büyük demokrasi ve kalkınma hamlesi olan 2023 hedeflerimize, 2053 ve 2071 vizyonlarımıza kararlılıkla yürüyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, bin aydan daha hayırlı olduğu müjdelenen, kitabımız Kur'an-ı Kerim'in nazil olduğu Kadir Gecemizi tebrik ediyor, bu mübarek gecenin ve gelmekte olan Ramazan Bayramı'nın milletimize ve tüm İslam âlemine hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Kemal Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, 22/4/2022 günü Sabiha Gökçen Havaalanı'ndan uçuşunun polisler tarafından bir tebligatla engellenmesine ilişkin açıklaması

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

22/4/2022 günü Paris'te Alevi toplumu tarafından yapılacak bir etkinliğe katılmak üzere Sabiha Gökçen Havaalanı'ndan uçmak isterken polisler tarafından bir tebligatla uçuşum engellenmiştir. Mevcut tebligatta FETÖ/PDY'yle suçlanmaktayım. Bunu kınıyorum; bunu elli kere, yüz kere, bin kere kınıyorum. Bu hukuksuzdur, bu bir hak ihhalidir.

Bakınız, “terörist” deniyor, “PKK’li” deniyor, “yıkıcı” deniyor, “bölücü” deniyor, “Kızılbaş” deniyor; yetmiyor, bir de “FETÖ’cü” deniyor. Kahrolsun bu zihniyet, bu nasıl zihniyettir! Ne “FETÖ’cü”sü, “FETÖ’cü” nereden çıktı? Bu engelleme, insan hak ve özgürlüklerine, Alevi toplumuna ve inancına yapılmış bir engellemedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) - Takibini bırakmayıp gerekli uyarıyı buradan Süleyman Soylu'ya yapıyorum. Biz yurt dışında kaçmayız; bizim için meydan da birdir, zindan da birdir! Biz Hallac-ı Mansur'un torunuyuz, bu böyle bilene!

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Fendoğlu...

5.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Kadir Gecesi'ne ve Türklere ve Müslümanlara yapılan insanlık dışı muameleleri kınadığına ilişkin açıklaması

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bin aydan daha hayırlı bir gecenin rahmet ve bereketiyle müşerref olduğumuz bu müstesna ve mübarek gecenin nice

manevi g z ll k ve görkemiyle umutlanıyor, heyecanlanıyor, hevesleniyor, elbette aradığımız huzurun sesini duyuyoruz. Hamdolsun Kadir Gecemizi idrak ediyoruz.

Kaşgar ve Kerkük başta olmak üzere soydaşlarımıza yapılan alçak saldırıları; Filistin'den Arakan'a kadar din kardeşlerimize yönelik insanlık dışı muameleleri, hunhar eylemleri, menfur niyetleri kınıyor, canileri öncelikle Allah'a havale ediyorum. Gönül ve kültür coğraFYamızda yaşayan kardeşlerimin Kadir Gecesi'ni kutluyor, en içten saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Gecemiz mübarek olsun, dualarımız kabul olsun, Allah yardımcımız olsun.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

6.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali  elebi'nin, emekli binbaşların sorunlarına ve "kendi mahalleme hukuk" devrinin bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekk rl r Sayın Başkan.

Emekli binbaşlarımızın Ulus'taki eylemindeydim. Orada ciddi bir mağduriyet var, emekli maaşı adaletsizliğı var, makam tazminatı alamıyorlar. Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütün personellerinin emekli maaşı görevdeki maaşının yüzde 55-60'ı seviyesindeyken emekli binbaşlarımız görevdeki maaşlarının yüzde 40-45'ini almaktalar, bu da ciddi bir mağduriyet doğuruyor. Tabur komutanı seviyesindeki insanları  aycılığa, pazarcılığa mahkûm etmeyelim diyorum; ayıptır.

İkinci konu hukuka dair. Hukuku isimlerin kim olduğına bakmadan, siyaseti bulaştırmadan, şahsi kin ve intikam tatmini için kullanmadan uyguladıımızda adaleti tesis edebilir, toplumsal barışımızı sağlayabiliriz. Ülkemizi sürekli davaların konuşulduğı bir düzenden kurtarmalıyız "kendi mahalleme hukuk" devrini bitirmeliyiz diyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmazkaya...

7.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Gaziantep şehir Hastanesinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekk rl r Sayın Başkan.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük hastanesi özelliğini taşıyacağı iddia edilen 1.875 yataklı Gaziantep şehir Hastanesinin yapımı hâlen tamamlanmamıştır. Yapımı yılan hikâyesine dönen, yaklaşık on yıldır tamamlanamayan Gaziantep şehir Hastanesinin inşaatındaki sorunlara bir yenisi daha eklendi. Yayınlanan bir haberde, Rönesans AÇ'nin, Rekabet Kurulunun izin vermesine rağmen inşaatı devrilmadiğı belirtilmekte. Antep şehir Hastanesinde yaşanan sorunları geçtiğimiz aylarda Sağlık Bakanlığına sormamıza rağmen Sağlık Bakanlıının sorulara cevap vermemesi içerideki sorunların ne kadar büyük olduğunun açık bir göstergesidir. Burada  alışan işçilerin parasının ödenmemesi, taşeron firmalara hak edişlerinin yapılmaması, malzemelerin alındığı firmalara gerekli ödemelerin yapılmaması ekonomik anlamda büyük bir kriz yaşandığını işaret etmektedir. Yapımı gecikmiş olan Gaziantep şehir Hastanesi için Bakanlıın bu konuda duyarlı davranarak hastane binasının yapım ve tamamlanmasıyla ilgili Gaziantep kamuoyunu bilgilendirmesi zaruri bir h l almıştır.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

8.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Kadir Gecesi'ne ve 27 Nisan e-muhtırasına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekk rl r Sayın Başkan.

Öncelikle, bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecemiz mübarek olsun. şimdiden tüm İslam âleminin bayramını tebrik ediyorum.

Demokrasi tarihimizin en karanlık sayfaları, darbeler ve darbe teşebbüsleriyle görünür hâle gelen kayıt dışı siyaset dönemleridir. Bunlardan biri de 27 Nisan 2007'de tarihe "e-muhtıra" olarak geçen müdahaledir. Bu teşebbüse öncekilerden farklı olarak siyaset anında hak ettiğı cevabı vermiş ve kayıt dışı siyaset zihniyeti, karşısında, milletle kenetlenmiş sarsılmaz bir irade bulmuştur. Gerek 27 Nisan e-muhtırasını gerekse daha yakın tarihte ortaya çıkan Gezi olaylarını ve en sonunda 15 Temmuz hain darbe teşebbüsünü bertaraf eden Türkiye, demokrasi tarihinin bu karanlık sayfalarını bir daha a ılmamak üzere kapatmıştır. Her türlü vesayet ve darbe girişimine karşı, eğilmeden bükülmeden, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde aynı yolda yürümeye devam edeceğiz diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Can...

RAMAZAN CAN (Kırıkale) – Başkanım, ben vazgeçtim.

BAŞKAN – Sayın Kaçmaz...

9.- şımak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, otistik Sinan Gündoğdu'nun ve ailesinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

HÜSEYİN KAÇMAZ (şımak) – Teşekk rl r Sayın Başkan.

Sinan Gündoğdu, bu ismi biliyor musunuz? Otistik Sinan'ın, Pendik Bakımevinde kalırken ateşlendiğı için hastaneye kaldırıldığı vakit kaburgalarının kırık olduğunu ve vücudunun susuz kaldığını öğrenmiştik. Annesi yeterli desteği alamadığı için Sinan'ı bir kez daha bakımevine göndermek zorunda kaldı. Sakarya'daki bakımevine alınan Sinan'dan annesi bir aydır haber alamıyordu ancak sonrasında kurumda olduğunu öğrenen annesine, kurum "Sinan'ın öldüğü haberini size veririz, onun dışında size bilgi vermek zorunda değiliz." diyen bir idari yaklaşımla aslında bakım zihniyetini işfa etmiş oldu. Aile uzun uğraşlar sonrası Sinan'ın Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde olduğunu öğrendi.

şimdi, buradan, ailesi ve tüm kamuoyu adına soruyoruz: Sinan'ın sağlık durumu nedir? Otistik  ocukların ve gençlerin eğit yurttaş olarak hakları olan destek ve ihtiyaçlar neden verilmiyor? Onurlu bir yaşam her eğit yurttaş gibi otistiklerin de hakkı değil mi? Bakanlığı göreve çağırıyorum. Sinan'ın kaburgaları tam olarak iyileşti mi bilmiyoruz ama otistiklerin bağımsız ve onurlu yaşam hakkı hayata ge mediğı sürece bizim sol yanımızdaki kaburgamız hep kırık kalacak.

BAŞKAN – Sayın  zdemir...

10.- İstanbul Milletvekili Sibel  zdemir'in, Gezi ve Osman Kavala davalarına ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekk r r ederim Başkanım.

Gezi ve Osman Kavala davaları, dava süreçleri, kararları ve sonuçları ülkemiz ve adalet sistemimiz açısından çok büyük tahribata ve adaletsizliklere yol açmıştır. İki gün önce sonuçlanan davada somut ve kesin delillere dayanmadan verilen ağır mahk miyet kararları yargının tarafsızlığına ve bağımsızlığına olan inancı da zedelemiştir. Aynı zamanda, Avrupa Konseyinin kurucu  yesi ve Avrupa Birliğine aday ülke olarak kabul ettiğimiz hukuk devleti standartları ve uluslararası y k ml l klerimizle çok ciddi tezatlıklar oluşturan bu süreçlerle birlikte Avrupa Konseyinin başlattığı ihlal sürecinin olası bir yaptırımla sonuçlanması da mevcut iktidar tarafından göze alındığını bir kez daha ortaya koymuştur. Halkın vicdanında hükümsüz olan bu mahk miyet kararları gerçekten tarafsız ve bağımsız mahkemelerde elbet bir gün geri alınacaktır.

Teşekk r r ederim.

BAŞKAN - Sayın Gökçel...

11.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Kadir Gecesi'ne ve bayram ikramiyelerine ilişkin açıklaması

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tüm vatandaşlarımızın Kadir Gecesi'ni kutluyorum, herkese güzel bir bayram diliyorum.

Dini bayramlarda emeklilerimize verilen bayram ikramiyesinin asgari ücret tutarına çıkartılması gerektiğini defalarca dile getirdik. Yaşlılık aylığı alanlar, maluller, gaziler, sürekli iş göremezlik aylığı alanlar dâhil, AKP, bütçesinde emekliye yer olmadığını söyleyerek milyonlarca vatandaşımızın talebini reddetti. AKP bununla birlikte bir ayıba daha imza atıyor, engelli vatandaşlarımız verilen bu bayram ikramiyesinden faydalanamıyor. Engelli vatandaşlarımıza da bayram ikramiyesi verilmeliydi; engellilerimizin bu talebi AKP tarafından karşılanmadı. Engellilerimize karşı yapılan bu haksızlık sona erdirilmelidir, engelli vatandaşlarımıza da bayram ikramiyesi mutlaka verilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kaya...

12.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, restorasyon çalışmaları bitirilemeyen Sümela Manastırı'nın ziyarete kapatılmasının turizmcileri ve bölge esnafını perişan ettiğine ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Trabzon'umuzun dünyaca ünlü turizm merkezi Sümela Manastırı'nda 2015 yılında başlatılan restorasyon çalışmaları yedi yıldır bitirilememiştir. 2019'da Başbakan Yardımcısının, 2020 yılında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ve son olarak 2021 yılında Turizm Bakanı Ersoy'un açılışını yaptığı Sümela Manastırı, 1 Kasım 2021 tarihinde 4'üncü kez ziyarete kapatılmıştır. 31 Ocakta ziyarete açılacağı söylenen manastır, verilen tarihten dört ay geçmesine rağmen hâlâ açılmamıştır. 3 defa açılıp 4 defa kapatılan Sümela Manastırı'nın bu durumu, zaten sıkıntıda olan turizmcilerimizi ve bölge esnafımızı perişan etmiştir. Turizmcilerimiz, açılış ve kapanışlarla ilgili kendilerinin bilgilendirilmediğini, akşamdan sabaha alınan kararlarla büyük mağduriyetler yaşadıklarını ve tüm programlarının altüst olduğunu söylemektedirler. Turizm sezonu başlamak üzere; bayram tatilinden önce Sümela Manastırı ziyarete açılmalı ve bu aç-kapa durumuna artık bir son verilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Aycan...

13.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, atama bekleyen sağlıkçılara ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, bugün, 39 sağlık mesleğinde atama bekleyen 770 bin sağlıkçıyı temsilen yurdumuzun farklı yerlerinden sağlık temsilcileri ziyaretimize gelmiştir.

Sağlık hizmetleri ekip işidir ve ekibin içinde çok farklı, tüm mesleklerle ihtiyaç vardır. 39 farklı sağlık mesleğinde atama bekleyen kişi sayısı 770 bindir, bu çok yüksek bir sayıdır. Bu kişilerin genellikle tek başlarına mesleklerini yapma şansları yoktur. Beklentileri hep kamu kuruluşlarında çalışmaktır. Bu nedenle YÖK, insan gücü ihtiyacını ve planlamasını iyi yapmalıdır; kaynaklarımızı doğru kullanmalıyız ve bu doğrultuda kontenjanları da ona göre belirlemelidir.

Bu gençler, okullarını bitirmiş ve KPSS sınavına girmiş, yüksek puan almış sağlıkçı gençlerdir. 2020 yılında KPSS'ye girmiş olan gençler, puanlarının yanmamasını ve puanlarının geçerlilik süresi içinde bitmeden yeni bir atama yapılmasını istemektedirler.

BAŞKAN – Sayın İlhan...

14.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, Kırşehir Karayolları Müdürlüğü bünyesinde çalışan ve işten çıkarılacak olan işçilere ilişkin açıklaması

METİN İLHAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Taşeronu bağlı olarak Kırşehir Karayolları Müdürlüğü bünyesinde çalışan işçilerimizden önemli bir kısmının işten çıkarılacakları bilgisini aldım. Bu durumun temel sebebi, Hükümetin temel kamu hizmetlerinden tasarruf yapmaya çalışmasıdır. Yıllardır Karayollarında büyük emeklerle çalışan işçilerimizi taşeronun vicdanına terk etmek devlete yakışan bir tavır değildir. Kırşehir'deki dar gelirli vatandaşlarımızın açlık sınırında yaşadığı şu dönemde bu işçilerimiz ve aileleri ne olacak? Faizcilere, beton ihalecilerine hazine den milyarlarca doları kurumuş gibi dağıtan iktidar, bu insani dramın önüne geçmek için en ufak bir adım atmamıştır. Bakınız, oturduğu yerden parasına para katan zenginlere Hükümetin hazine den üç ayda ödediği farkın onda 1'i Karayollarının sunduğu kamu hizmetlerine aktarılrsa bugün bu işçilerimiz işlerini kaybetmeyecekler. Süregelen ekonomik krizde tasarrufu işçilerimizin ve ailelerinin üzerinden sağlamayı aklınızın ucundan dahi geçirmeyin. Aksi hâlde bedelini çok ağır ödersiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Karaduman...

15.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Malatya'da meydana gelen don olayı sebebiyle kayısı üreticilerinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, geçtiğimiz günlerde Malatya'da kayısı ağaçlarını don vurdu. Çiçek açmış kayısı ağaçlarında don olayı sonrasında oluşan hasar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Üretimin büyük bir kısmının yapıldığı ova kesiminde don yüzde 90 oranındadır. Malatya'da on binlerce kayısı üreticisi bu süreçte ciddi mağduriyetler yaşamıştır. Zaten mazot, gübre, elektrik ve ilaç gibi maliyetler çiftçinin belini bükmüşken don olayı âdeta yaraya tuz basmıştır. Bölgenin doğal afet kapsamına alınarak üreticiye gerekli desteklerin sağlanması önem arz etmektedir. Don olayı sebebiyle ağaçları zarar gören kayısı üreticisinin kullandığı mazot, elektrik, su, gübre gibi temel girdi kalemlerinden KDV alınmamalıdır. Tarım Bakanlığı mağdur olmuş kayısı üreticisine mutlaka sahip çıkmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Arık...

16.- Kayseri Milletvekili Çetin Arık'ın, Kayseri'de Karayolları 6'ncı Bölge Müdürlüğü bünyesinde taşeron firmada çalışan ve üç aydır maaş alamayan işçilerin mağduriyetine ve Kadir Gecesi'ne ilişkin açıklaması

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kayseri Karayolları 6'ncı Bölge Müdürlüğü bünyesinde taşeron firmada çalışan arkadaşlarımız üç aydır maaş alamıyor. Bir kardeşim "Sayın Vekilim, Karayolları taşeron firmaya ödeme yapmadığı için biz üç aydır maaş alamıyoruz, evimize ekmek götüremez olduk. Bayram geliyor, bırakın çocuklarımıza harçlık vermeyi, ilaç için 10 liramız bile yok. Ne olur, bu iktidara sesimizi duyurun." diyor.

Sevgili emekçi kardeşim, biz senin sesini duyuyoruz, milletin Meclisinden bu iktidara da duyuruyoruz ama bu iktidarın kulakları senin feryadını duymaz. Bunların kulakları yandaşın cebine akan paranın sesini duyar ama az kaldı, geliyor gelmekte olan.

Kadir Geceniz kutlu olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Sümer...

17.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı Köprülü Mahallesi'ne ait imar planının askıya çıkarılmasına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlim Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı Seyhan Nehri'nin kıyısındaki Köprülü Mahallesi'ne ait imar planı mahalle sakinlerinin tepkilerine rağmen 2'nci kez askıya çıkarılmıştır. Adana'nın en güzel lokasyonlarından biri olan mahallede yaşayan tüm vatandaşlarımız bu duruma çok tepkilidir. Özellikle bazı vakıfların, inşaat şirketleri aracılığıyla, en güzel arazileri vatandaşları mağdur ederek elden çıkarmalarını sağlayacak girişimleri olduğu Adana kamuoyunda tartışılmaktadır. İlgili sözleşmenin feshedilmesine rağmen, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkisiyle tekrar iptal edip, şirketin planlarını hiçbir hukuki dayanağı olmadığı hâlde yeniden askıya çıkartmıştır. Bakanlık eliyle Adana'nın en güzel arazisinin vatandaşlarımızı mağdur ederek birilerine ya da bazı gruplara peşkeş çekilmesi yazıktır, günahtır. Bu yanlıştan bir an önce dönülmelidir.

BAŞKAN – Sayın Bulut...

18.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, Adana'da yaşanan zirai don olaylarına ilişkin açıklaması

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Adana'da son iki ayda onar gün arayla yaşanan zirai don çiftçilerin belini bük müştür. Zirai don, özellikle şeftali, narenciye, sert çekirdekli meyve bahçeleri ile karpuz, mısır, buğday, domates, patates gibi ekili alanlarda ciddi zarara yol açmıştır. Fahiş girdi maliyetleri altında üretmeye çalışan çiftçimiz, buğdayını silajlık olarak biçip satmak ya da tarlasını sürmek zorunda kalmıştır, zarar gören narenciye ağaçlarını kesmek durumunda kalmıştır. "1 Mayıs'tan sonra don teminatı geçerli. Meyve kapsam içine girmiyor." diyen Tarım Sigortaları Havuzu, çiftçinin zararını karşılamamaktadır. Çukurova çiftçisi, zirai don nedeniyle oluşan mağduriyetin giderilmesini, en azından zirai donun sigorta kapsamına alınmasını istemektedir. Yine, damla sulamayı elektrikle yapan çiftçilerimiz kuraklık nedeniyle bu yıl daha fazla destek verilmesini, elektriğin yüzde 50'sinin devlet tarafından karşılanmasını talep etmektedir.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

19.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, sözleşmeli öğretmenlerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözleşmeli öğretmenler çok zor şartlarda çalışıyorlar. Birçoğu özlük haklarından mahrum oldukları için tayin yapılamıyor ve iki ev geçindirmek durumundalar. Aynı zamanda mesleklerini sevdikleri için de bu zor şartlarda mesleklerini idame ettirmeye çalışıyorlar. Yüksek kiralara, hayat pahalılığına ve diğer zor şartlara resmen direniyorlar. Daha önce Hükümet -beş ay önce- sözleşmeli öğretmenlere kadro sözü ve özlük haklarıyla ilgili iyileştirme sözü vermiş olmasına rağmen hâlâ bir adım atmış değil. Bizlere de feryatları, istekleri her gün ulaşıyor, bütün milletvekillerimize. Buradan Millî Eğitim Bakanına ve Hükûmete çağrı yapıyoruz: Verdiğiniz sözü tutun. Sözleşmeli öğretmenler de Millî Eğitimde bu kadar öğretmen açığı olmasına rağmen kadrolu olmamasını da bir çelişki olarak söylüyor. Bu konunun takipçisi olacağımızı ifade ediyor ve sözleşmeli öğretmenlerimizin haklarını lütfen teslim edin diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şeker...

20.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Gezi Parkı kalkışmasına ilişkin açıklaması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 2013 yılında, dış güçlerin kışkırtmasıyla, sözde ağaç ve yeşil bahane edilerek ülkede Gezi Parkı kalkışma denemesi yapıldı. Taksim Meydanı; PKK'nın, KCK'nın ve diğer sol terör örgütlerinin eylem alanına dönüştürüldü. Sosyal medyadaki "Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hâlâ anlamadın mı? Hadi gel." "tweet"i de gösteriyor ki Gezi Parkı kalkışması, milletin iradesine ve bölgesinde yükselen ve güçlenen Türkiye'nin önünü kesmeye yönelik organize edilen bir kalkışmadır. Yabancı basın organlarının "Türkiye'de iç savaş var." diyerek haber yapmaları da bu olayın içyüzünü göstermektedir. Gezi, bu ülkeye yapılan en büyük ihanettir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Durmuşoğlu...

21.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın ortaya attığı Ermeni iddialarına, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Cumhurbaşkanına yönelik tehditlerine ve Kadir Gecesi ile Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

HDP Milletvekili Garo Paylan'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ortaya attığı hezeyan; aziz milletimize, devletimize ve tarihimize karşı asla kabul edilemeyecek kara bir iftiradır. Dile getirilen iddialar tamamen yok hükmündedir. Sonuna kadar reddediyor ve şiddetle kınıyorum.

Çeşitli ülkelerin yönetimleri ve parlamentoları tarafından güya tanınan Ermeni iddialarına ilişkin ifadelerin nezdimizde hiçbir hükmü yoktur. Bu densizliğin kendi ülkemizin Meclisinde, millî iradenin tecelligâhı olan yüce kurumda sergilenmesi, saygısızlığın ötesinde, açık bir ihanettir.

Bir diğer yandan, milletin oylarıyla seçilen Cumhurbaşkanımıza tehditler savuran CHP Milletvekili Sayın Özgür Özel'e haddini bil diyor, bin aydan daha hayırlı olduğu müjdelenen Kadir Gecemizi tebrik ediyor ve gelmekte olan Ramazan Bayramı'nın milletimize ve tüm İslam âlemine hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ceylan...

22.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, GESTAŞ'ın 1915Çanakkale Köprüsü'ne rağbeti artırmak için yaptığı zamların kabul edilemez olduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Çanakkale Köprüsü'nün açılmasıyla Çanakkale'nin çilesi, azalacağına arttı. Önce, sefer sayılarını seyreltmeye kalktılar, sonra, geri adım attılar. Deniz ulaşımı dışında alternatifi olmayan Bozcaada ve Gökçeada'nın ana karayla tek bağlantısını GESTAŞ sağlıyor. Kamu şirketi olan GESTAŞ, ocak ayında yüzde 130, nisan ayında yüzde 117'ye varan zamlarla, Çanakkale halkını düşünmemiş, kâr hırsıyla hareket etmiştir. "200 liracık" olarak açıklanan otomobil köprü geçiş ücretleri nedeniyle tercih edilmeyen köprüye rağbeti artırmak için yapıldığı ortada olan bu zamlar kabul edilemez. GESTAŞ, Valiliğin ağırlama giderlerine sponsor olacağına işletme giderlerini azaltarak Çanakkaleliyi daha fazla mağdur etmeden hizmet sunmalıdır. Gökçeada, Bozcaada ve Güney Marmara Adakart ücretleri acilen yeniden düzenlenmeli, tüm geçiş ücretleri düşürülmelidir. İlk seçimlerden sonra GESTAŞ'ı iktidarın arpalığı olmaktan çıkaracağız.

BAŞKAN – Sayın Kayan...

23.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, yüksek girdi fiyatları nedeniyle çiftçilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

TÜRBAN KAYAN (Kırklareli) – Çiftçilerimiz, yüksek girdi fiyatları nedeniyle üretimi sürdürmekte zorlanmaktadır. Tarımda kullanılan kimyevi gübrelereki son bir yıllık fiyat artışları -mazot, tohum, zirai ilaç, hayvancılık sektörü içinde yem ve diğer girdilerdeki yüksek artışlar- üretimi durma noktasına getirmiştir. Ülkemiz için gıda, tarım ve hayvancılık üretiminde tehlike çanları çalmaktadır. Bugüne kadar uygulamış olduğunuz politikalar içerisinde “önce bizim insanımız, önce bizim emekçimiz” düşüncesi yoktur; bu düşünce olmadığı sürece tüm politikalar çökmeye mahkûmdur. Bu bağlamda, çiftçilerimizin ve hayvan üreticilerimizin içinde bulundukları bu zor şartları düzeltmek ve daha iyiye taşımak adına içinde “önce bizim insanımız, önce bizim emekçimiz” fikri geçen bir eylem planınız var mıdır? Çiftçimize 3 kat destek vermezseniz seneye Türkiye aç kalacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

Buyurun Sayın Usta.

24.- Samsun Milletvekili Erhan Usta’nın, Kadir Gecesi’ne, evde oksijen konsantratörü kullanmakta olan hastaların fatura sorununa, Türkiye’deki yoksullaşmaya, Uşak Valisi Funda Kocabıyık’ın görevden alınmasına, Isparta’daki elektrik hatlarının yer altına döşenmesi işi için açılan ihalelerin gerekli yatırımları yapmayıp elektrik kesintilerine sebep olan firmalara verilmesine ve Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı iç borç faizlerine ilişkin verilere ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, bu gece Kadir Gecesi, aziz milletimizin ve tüm İslam âleminin Kadir Gecesi’ni tebrik ediyorum; Allah, hayırlısıyla tekrarına kavuştursun ve mağfaret etsin hepimize.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evde uzun süre oksijen cihazı, oksijen makinesi kullanmakta olan hastalarımızın bir sorununu gündeme getirmek istiyorum. Kronik solunum yetmezliği olan binlerce KOAH, ALS, kalp yetmezliği, astım ve akciğer kanseri hastaları oksijen tedavisi için elektrikle çalışan, “konsantratör” adı altında cihazlar kullanmaktadır. Bu hastalar, yaşamları için gerekli olan ve elektrikle çalışan solunum cihazlarını günde en az on beş saat kullanmak durumundadırlar. Dolayısıyla bu on beş saat üzerinden bir hesap yaptığımızda, aylık tek cihazın elektrik tüketimi 210 kilovatsaati buluyor. Üstelik bazı hastalar da 2 cihazı birden kullanmak durumunda kalıyor, hatta yirmi dört saat kullanan hastalar var. Bu durumda fatura katlanarak artmaktadır. Solunum yetmezliği olan ve evinde konsantratör cihazlarını kullananlar için elektrik faturalarının mutlak surette bir kolaylaştırılması lazım, burada bir yapılandırma yapılması lazım. Bunlar için o günlük 8 kilovatsaatlik limitin artırılması gerekir yani yaşama tutunmaya çalışan insanlara, nefes almaya çalışan insanlara devletin bakması lazım. Devlet bakıyor mu? Bakmıyor çünkü bu şekilde 12 bin hasta var, şu anda destek alan sadece 144 aile var. Bu hastalarımızın, bu vatandaşlarımızın daha fazla desteklenmeleri gerekiyor.

Şimdi, “Türkiye yoksullaşıyor, Türkiye fakirleşiyor.” diyoruz. Yani Metropoll Araştırma Şirketinin yayınladığı son araştırma raporuna göre, yükselen enflasyonla birlikte alım gücü maalesef düşüyor -bunu biliyoruz zaten- ve alım gücü düşüşünden dolayı, baktığınızda... Mesela, şöyle sorular sorulmuş... Ekonomik durumu nedeniyle son aylarda özel aracını kullanmayı bıraktığını söyleyen araç sahiplerinin oranı yüzde 63 yani kullanmayan zaten kullanmıyor da kullananların yüzde 63’ü bu pahalılaşma nedeniyle araç kullanmayı bırakmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Et tüketebilen -çok az eve et giriyor zaten, o ayrı bir olay ama- ailelerde de et tüketmeyi bıraktığını söyleyenlerin oranı yüzde 62; daha az çamaşır yıkadığını söyleyenlerin oranı yüzde 58; “Kalın giyinip evi ısıtmıyorum.” diyenlerin oranı ise yüzde 54 olarak belirlenmiştir.

AK PARTİ iktidarının yirmi yılda Türkiye’yi getirdiği vahim tablo tam olarak budur. Saray ve çevresi zenginleşirken aziz milletimiz yoksullaşmaktadır. Bir tarafta birden fazla maaş alan saray danışmanları mevcutken, diğer tarafta daha az çamaşır yıkamaya mahkûm edilen vatandaşlarımız vardır. Bir tarafta servetine servet katan saray çevresi, diğer tarafta evini ısıtamadığı için kalın giyinmek zorunda kalan yurttaşlarımız.

Milletimizin çektiği sıkıntıları görmüyor, feryatlarını duymuyorsunuz. “Yoksulluğu bitireceğiz.” diye geldiniz, aziz milletimizi yoksulluğa mahkûm ettiniz. “Önümüzdeki ay, bir önceki aydan daha iyi olacak.” dedikçe her geçen ay vatandaşlarımız daha da yoksullaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Hükûmetin artık Türkiye’ye verecek yeni bir umudu kalmamıştır; yoksulluk, vatandaşlarımızın kaderi değildir. Aziz milletimize sözümüz olsun ki, İYİ Parti iktidarında liyakatli ve tecrübeli kadrolarımızla yoksulluğu bitirecek, refah ve bolluğu memleketin dört bir köşesine yayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Uşak Valisi Sayın Funda Kocabıyık -biliyorsunuz- görevden el çektiler, merkeze alındı. Niye oldu? Bu Valiyi biz neyle hatırlıyoruz? Pandemi döneminde kibirli davranışlarıyla, vatandaşa fırça çekmesiyle hatırladığımız bir Sayın Validir. Vatandaşa sert tavırları ortaya çıkmıştı ve o dönemde vatandaştan aşırı tepki geldi ve Süleyman Soylu “Böyle şeyler olur.” deyip Sayın Valiyi sahip çıkmıştı. Peki dün niye görevden alındı? Çünkü dün Sayın Valinin eşi, eski bir AK PARTİ milletvekili olan Hüseyin Kocabıyık’ın Gezi davasıyla ilgili kararları sosyal medyadan eleştirmesi üzerine, vatandaşa fırça basan, vatandaşa sert davranan Vali, o gün affedilen Vali; bugün AK PARTİ’ye hafif bir şey söylendi diye, kendisi de değil üstelik, eşi söyledi diye görevden alınıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – İşte, AK PARTİ’nin ve Hükûmetinin, Sayın Erdoğan’ın demokrasiden anladığı tam da budur. İşçileri Bakanına zaten bir şey söylemeye gerek yok.

Şimdi, biliyorsunuz, Isparta son dönemde, 21’inci yüzyılda elektrik kesintileriyle gündeme gelmiş bir şehrimizdi. Kış soğuşunda günlerce insanlar elektrik alamadı. Niye? Temel problem, bakımların yapılmamasıydı. Dağıtım şirketi orada yapması gereken altyapı yatırımlarını yapmadığı için, bakımları yapmadığı için şehir elektriksiz kalmıştı. Biliyorsunuz, orada Akdeniz Elektrik Dağıtımın ortakları da Cengiz ve Kolin İnşaat.

Şimdi, bu ihmalleri yetmiyormuş gibi, son dönemde hatların yer altına döşenmesi işi için 6 tane ihale açıldı Sayın Başkan; 6 ihalenin 5 tanesi bu yatırımları yapmayan, Isparta’yı 21’inci yüzyılda karanlığa mahkûm eden şirkete verildi. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar? Yani 6 ihaleden 5 tanesi, toplamda 245 milyon liralık -eski parayla 245 trilyon liralık- ihale yine bu şirkete verildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitireceğim Sayın Başkan.

AK PARTİ iktidarı için vatandaşların yaşadığı zorlukların bir önemi yok, bunlar görmezden geliniyor. Onların yaptığı bütün iş, saraya yakın şirketleri zengin etmekten öteye maalesef geçmiyor.

Son olarak da, şimdi, bütçe bozuluyor, ekonomi kötü diyoruz, anlatamıyoruz bunları ama Hazine ve Maliye Bakanlığının bir verisi açıklandı en son; bu veri, her şeyi aslında çok iyi bir şekilde anlatıyor herhâlde. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa, iç borçlarda önümüzdeki dönem için ödeyeceğimiz faiz, borç anaparasını geçti. Tekraren söylüyorum: Sayın Başkan, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa, önümüzdeki dönem için -bir ödeme projeksiyonumuz var- faiz ödemeleri -bir borç alıyorsunuz, o borcun faizi- anaparasını geçti; ilk kez böyle bir şey oluyor, oranı da yüzde 117,5. Daha iki yıl önce bu oran yüzde 50'ydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bitireceğim, önemine binaen...

Yani daha iki yıl önce, ödeyeceğimiz faiz, anaparanın yüzde 50'siyken, yarısı kadarken şu anda 1 katını geçiyor, yüzde 118'ine geldi. Bir başka örnek daha vereceğim ben buna, bu hesaplamaları ben biraz farklı yapıyorum. Bu, Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı resmî rakam ama daha analitik baktığımızda değerli arkadaşlar, hakikaten Türkiye Cumhuriyeti devleti ciddi bir yükü altına giriyor, bunu görün lütfen.

Bakın, şimdi, tabii, geçmişte Türk lirası cinsinden daha yüksek faizlerle borçlanılıyordu -yüksek demeyelim de faizle borçlanılıyordu- şimdi, döviz, altın cinsinden borçlanmalar fazla. Yani 100 lira alıyorsunuz, 250 lira ödöyorsunuz. Normalde 150 lirasının faiz olması lazım, eski sistemde bu, faiz yazılıyordu ama şimdi o 150 lira, anapara yazılıyor onun sadece 5 lirası, 10 lirası faiz yazıldığı için bütçeye baktığınızda faiz yükü düşükmüş gibi görünüyor ama az önce baktığımız gibi veya daha analitik baktığımızda bu, çok daha farklı bir durumdur. Detayını vermeyeceğim ama sadece son rakamını vereceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu son, bitiriyorum.

Son on beş ay için söylüyorum yani Hazine ve Maliye Bakanlığı bu hesapları yapabilir, onlar da bakabilirler: Bu şekilde, örtülü faizleri de işin içerisine kattığımızda, yani aldığımız anaparanın üzerine ödediğimiz toplam paranın, aradaki farkın tamamına "faiz" dediğimizde, "örtülü faiz" dediğimizde faiz ödemelerinin -son on beş ay için söylüyorum- vergi gelirlerine oranı yüzde 86'yı bulmuştur. Yani topladığımız her 100 lira verginin 86 lirasını bugün faiz olarak ödeyen bir AK PARTİ yönetimi, AK PARTİ idaresi vardır. 2001'i çok eleştiriyorlardı; sinadıkları, kınadıkları her şeyle tekrar sinandılar bu arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun...

25.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kadir Gecesi'ne, ABD ve bazı AB ülkelerinin Türkiye'deki yargılama süreçlerine ilgili yaptıkları açıklamalara, Kutulamare Zaferi'nin 106'ncı yıl dönümüne ve Münir Nurettin Selçuk'un vefatının 41'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Rahmet ve mağfiret ayı ramazanın sonuna yaklaşırken; bin aydan daha hayırlı olan, ellerin semaya açıldığı, kalplerin coştığı Kadir Gecesi'ne erişmenin heyecanı içindeyiz. Kadir Gecesi, insanlığı yüce değerler etrafında birleştiren kutlu rehberimiz Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başlandığı gündür. Kadir Gecesi; birliğin, yılgınlığa karşı azmin ve yeniden doğuşun simgesidir. Aziz milletimizin ve İslam âleminin Kadir Gecesi'ni kutluyor, huzur ve esenliklere vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, başta ABD olmak üzere, bazı Avrupa Birliği ülkeleri, Türkiye'de devam eden ve tamamlanan yargılama süreçleriyle ilgili yaptıkları açıklamalarla gerçeği çarpıtmaktadır. Türkiye'yi açıkça hedef alan açıklamalar, bu ülkeler tarafından fonlanan birtakım yabancı medya kuruluşları tarafından da organize bir itibar suikastına dönüştürülmüştür.

18 Ekim 2021'de, 10 ülkenin Türkiye'de görev yapan büyükelçileri, devam eden bir yargılama süreciyle ilgili ortak bildiri yayınlamış, diplomatik teamüllere aykırı bir şekilde hukuk normlarını ihlal etmiş ve geri adım atmak zorunda kalmışlardır. Avrupa Konseyinin yürütme ve yargı organları, defalarca bağımsız yargı mekanizmalarını hedef alarak yargı sürecine saygı ilkesini ihlal etmiştir. Terör örgütlerini "kanarya sevenler derneği" olarak görenler, terör elebaşılarını ülkelerinde saklayanlar; demokrasi havariliğine soyunmaktadır. Bu ülkeler, Türkiye'de devam eden ve tamamlanan yargı süreçlerini bahane ederek karanlık ilişki ağlarını örtbas etmeye çalışmaktadır.

Türkiye; insan haklarına saygılı, demokratik bir hukuk devletidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hiçbir devlet, hiç kimse, bağımsız Türk mahkemelerine müdahale edemez, yargı süreçleri hakkında emir veremez, ahkâm kesemez. Söz konusu ülkeler, uluslararası örgütlerin ilgili mercileri, Türkiye'ye yönelik ikiyüzlü, çifte standartlı, planlı ve maksatlı tutumlardan vazgeçmelidir.

Sayın Başkan, 29 Nisan 2022, tarihimizin en müstesna kesitlerinden olan Kutulamare Zaferi'nin 106'ncı yıl dönümüdür. Kahraman ordumuz, 29 Nisan 1916'da Birinci Dünya Savaşı'nın ağır koşulları altında Irak cephesinde işgalci İngiliz kuvvetlerini bozguna uğratarak stratejik bir başarı elde etmişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Halil Kut Paşa komutasındaki 6'ncı Ordu; 13.300 kişilik işgalci kuvveti teslim almış, İngilizlere Çanakkale Zaferi'nden sonra unutmayacakları bir ders daha vermişti. Bu vesileyle Kutulamare Zaferi'nin mimarı olan Süleyman Askerî, Nurettin ve Halil Paşalar nezdinden tüm şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın Başkan, bugün Türk besteci ve icracı Münir Nurettin Selçuk'un vefatının 41'inci yıl dönümüdür. Münir Nurettin Selçuk, Kurtuluş Savaşı'nın ertesinde Türk müziğinin ayağa kalkışının en önemli simgelerinden birisidir. Türk müziği, onunla tiyatro sahnelerine çıkmıştır. Münir Nurettin Selçuk, müziğe yaptığı katkıyla Türk kültürünün hücrelerine işlemiştir. "Aziz İstanbul" "Dönülmez Akşamın Ufkundayız" "Aheste Çek Kürekleri" gibi eserleriyle Türk milletinin gönlünde ve hafızasında yer almaya devam edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu vesileyle Münir Nurettin Selçuk'u ölümünün yıl dönümünde rahmet ve saygıyla anıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

26.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kadir Gecesi'ne; Fatsa Doğa ve Çevre Derneğinin Ordu Fatsa'da Altıntepe Madencilik yarattığı tahribatla ilgili eleştiri, tespit ve önerilerine; Şişli Etfal Dayanışmasının Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesiyle ilgili taleplerine ve Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın HDP'ye ilişkin sözlerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, öncelikle, tüm İslam âleminin Kadir Gecesi'nin mübarek olmasını diliyorum. Önümüzdeki hafta sonu karşılayacağımız Ramazan Bayramı'nın tüm halklarımıza ve İslam âlemine hayırlı olmasını, sağlık ve bereket getirmesini diliyorum.

Sayın vekiller, bugün Fatsa Doğa ve Çevre Derneğinden bir heyet ziyaretimize geldi. Aslında, Ankara'ya gelme nedenleri bugün Bakanlıkta bir projenin ÇED raporunun onayı için yapılacak olan inceleme ve denetleme kurulu toplantısına katılmakmış, bu vesileyle partileri de ziyaret ettiler, bize de geldiler. Ordu ili Fatsa ilçesinde Altıntepe Madencilik yarattığı tahribatla ilgili eleştirilerini ve tespitlerini, önerilerini dile getirdiler. Son derece önemli şeyler söylüyorlar, özellikle, siyanürlü altın madenciliğinin bölgenin geleceği için "bilinçli bir kötülük" olarak tarif ediyorlar. Çünkü bu Altıntepe Madencilik -ki bunun arkasında İngiliz sermayesinin olduğu hepimiz tarafından biliniyor- işletme alanını 196 hektardan 393 hektarlık bir alana çıkarmak istiyor ve bu çıkarmak istediğinin 161 hektarı tarım arazisi, 232 hektarı da orman vasfında bulunuyor. Dolayısıyla, aslında, Fatsa ilçesinde ve baktığımızda bütün Ordu'da çok ciddi bir çevre sorunu olarak yaşıyor bu ve bu çevre sorununun artması gündemde. Büyük bir ekolojik tahribat, dengenin bozulması söz konusu. Ordu'nun yüzde 74'ünün maden sahası hâline gelmiş olduğunu söylüyor Fatsa Doğa ve Çevre Derneği yöneticileri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç, devam edin.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – 24 Mayıs'ta da 3 ilçede daha maden sahası ihalesi açılacağını söylüyorlar. Gerçekten çok büyük bir rahatsızlık. Bunları dile getiriyoruz ve söyledikleri, yaptıkları çok önemli bir faaliyet. Siyanürlü altın madenciliğinin yarattığı tahribat karşısında Ordu'nun, Fatsa'nın, Ünye'nin ve Ordu'nun diğer ilçelerinin tahrip edilmemesi için mücadele ediyorlar. "Tüm Fatsalılar, fındık üreticilerini, madenden zarar gördüğünü düşünen tüm insanlarımızı bir ağaca, bir fındık dalına, bir ariya can olmaya; doğasına, toprağına, suyu ve vatanına sahip çıkmaya, mücadeleye omuz vermeye çağırıyoruz." diyorlar. Biz de onların çağrılarını burada dile getirmiş olalım.

Dün de Şişli Etfal Dayanışması, İstanbul'daki Şişli Etfal Hastanesiyle ilgili ziyaret etmişti. Bugün çünkü orada da bir ihale söz konusuydu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi burada daha evvel de konuştuk Şişli Etfal Hastanesini. Biliyorsunuz, 1899 yılında faaliyete geçmiş olan bir hastaneden söz ediyoruz. Sayın vekil de bu konuda açıklamalar yapmıştı. "Depreme dayanıklı olmadığı için ya güçlendirilecek ya da yıkılacak, yeniden yapılacak." deniyordu. Fakat tuhaf bir gelişme oldu. Hastane 2 ayrı lokasyona taşınmış vaziyette, 15-20 kilometre mesafede. Fakat hastanenin binası ne güçlendirilmiş vaziyette ne yıkılmış vaziyette. Tam tersine, boya badana yapılmış ve giriş katı ofis olarak kullanılmaya başlanmış, kiralityorlar ofis olarak. Şimdi de tekrar hastanenin diğer kısımlarının da aslında bir ihaleyle kullanıma açılacaktı. Bugün ihale yapıldı, sonucunu elbette bilmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, bu binalar depreme dayanıklı idi ise niye "Yıkılacak ya da güçlendirilecek." denildi ve içi boşaltıldı, hastane olmaktan çıkarıldı yani depreme dayanıklı idi ise niye hastane olarak bırakılmadı? Sağlık Bakanlığı doğru dürüst bir açıklama yapmadı bugüne kadar ve bu konuda gerçekten bir açıklama bekliyor Şişli Etfal Dayanışması. Aslında istekleri çok basit: Şişli Etfal Hastanesi binasının ya güçlendirilerek ya yeniden yapılarak orada sağlık hizmeti verilmesini istiyorlar çünkü Şişli ilçesinde -ki sadece Şişli ilçesi değil, İstanbul'un diğer ilçelerinden de oraya yurttaşlarımız gelir- burada bir sağlık hizmetinin verilmemesinin büyük bir eksiklik yarattığını söylüyorlar. Ben de bunu buradan dile getirmiş olayım.

Şimdi, bayram geliyor dedik. Ben buradan bir davette bulunmak istiyorum Adalet ve Kalkınma Partisi Sayın Grup Başkan Vekili Bülent Turan'a.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Sayın Turan, siz "HDP bu toprakların partisi değil, maalesef Kürtlerin de partisi değil." demişsiniz. Şimdi, hazır bayram, Meclis de tatil olacak; ben size bir çağrıda bulunuyorum, davet ediyorum. Bakın, siz ve ben -başka kimse olmasın, ne koruma olsun ne başka kimse- gelin, Diyarbakır'da, Hakkâri'de, Şırnak'ta, Van'da, Siirt'te, Batman'da, Mardin'de; sadece oralarda değil, hani "Bu toprakların partisi değil." demişsiniz ya, mesela Karadeniz'de istediğiniz illerde; Akdeniz'de, Adana'da, Mersin'de, Antalya'da ve başka iller istiyorsanız; İzmir'de, Balıkesir'de, hatta Çanakkale'de, sizin ilinizde, gelin, birlikte bayramda bir tur yapalım ikimiz beraber ve orada sokakta dolaşan vatandaşlarımıza soralım bakalım, HDP bu toprakların partisi mi değil mi. Ayrıca, hani kürdistan coğrafyasında dolaşırken de HDP Kürtlerin partisi değil mi diye soralım Kürt yurttaşlara.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

Soralım yurttaşlarımıza -HDP sadece Kürt partisi değil tabii ki- HDP'yi Kürtlerin partisi olarak da görüyorlar mı görmüyorlar mı diye. Sonra gelelim birlikte, bu Mecliste, bu gezimizin sonuçlarını halkımızla ve bütün milletvekilleriyle paylaşalım, hem de iyi olur birlikte gezmiş oluruz, bu iddiaları da böylece kanıtlamış oluruz; ya sizin söyledikleriniz doğrudur ya benim söylediklerim doğrudur.

Bir de yani hatırlatmak için söylüyorum, uzun uzun polemik yapmak için değil. Adalet ve Kalkınma Partisine kapatma davası açıldığı zaman, bizler bu kapatma davasının hukuksuz ve yanlış olduğunu, demokratik siyasete yönelik ağır bir baskı olduğunu söyledik, kayıtlar ortadadır, tekrar ortaya koymaya da hazırız ama beklerdik, hani Demokratik Toplum Partisi sizin iktidar döneminizde kapatıldı, 3 vekil fazla kazanacağız diye keşke zil takip oynamasaydınız diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, toparlamaya niyetiniz var mı?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitirdim efendim, son bir cümle söylememe izin verirseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Yani niye bunu söylüyorum? Keşke bunları, bu iktidar ortakları olarak HDP'ye kapatma davasının açıldığı günlerde

dillendirmiyor olsaydınız. Hani, çok hevesle bu kapatma davasının kapatılmayla sonuçlanması beklentiniz olduğunu hissediyoruz ama bunu bu kadar topluma açık bir şekilde de hissettirmesiniz sizin açınızdan belki daha iyi olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, Türkiye’de “kürdistan coğrafyası” diye bir coğrafya yok. Öyle yanlış ibareler kullanılmaz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Öğreneceksiniz bunu, öğreneceksiniz. Seve seve kabul edeceksiniz bazı şeyleri.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Siz öğreneceksiniz esas.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Engin Altay yerine Sayın Veli Ağbaba.

Buyurun Sayın Ağbaba.

27.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba’nın, Pençe-Kilit Operasyonu’nda şehit olan askerleri rahmetle andığına, Kadir Gecesi’ne, 1 Mayıs İşçi Bayramı’na, Malatyalı kayısı üreticilerinin sorunlarına, Balyoz davasına, Gezi davasına ve Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker’in yaptığı açıklamadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle, Pençe-Kilit Operasyonu’nda şehit olan 3 askerimizi rahmetle andığımı, terörü de şiddetle kınadığımı belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Allah rahmet etsin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecemizi kutluyorum. Bu vesileyle, önümüzdeki pazartesi günü başlayacak Ramazan Bayramı’nı da kutlamak istiyorum.

Yine, önümüzdeki pazar 1 Mayıs, bütün işçilerin bayramını kutlamak istiyorum.

Sayın Başkan, Malatya -bilindiği gibi- hem Türkiye’nin hem de dünyanın en önemli kayısı üreticisi. Türkiye’nin kuru kayısı üretiminin tamamını, dünyanın kayısı üretiminin de yüzde 85’ini Malatya karşılıyor yani Türkiye açısından son derece stratejik bir tarım ürünü. Malatya kayısı, Malatya çiftçisine, esnafına ve tüccarına hayat veren, ihracatı sayesinde Türkiye ekonomisine çok büyük katkısı olan bir ürün. 2021-2022 sezonunun başladığı 1 Ağustos 2021’den bu yana, önceki sezona kıyasla yüzde 33 artarak 229 milyon dolardan 306 milyon dolara yükseldi ihracatımız. Böylelikle, övünerek söylemek isterim ki kuru meyve ihracatında lider duruma yükseldi.

Sayın Başkan, geçtiğimiz 14 Nisanda Malatya’da bir doğal felaket yaşandı, don oldu. Don dolayısıyla, 1.300 rakımın üzerindeki yeni çiçek açacak yerler dışında tomurcuğa gelmiş kayısının neredeyse tamamına yakını yandı. 29-30 Mart 2014’ten bu yana görülen en büyük felaketle karşı karşıyayız. Battalgazi, Yeşilyurt, Yazıhan, Darende, Kale; Elâzığ Baskil ilçeleri yani düşük rakımın olduğu yerlerde yüzde 70’in üzerinde bir zarar var. Sadece kayısı değil, badem, ceviz; meyveye gelmiş her şey yanmış durumda. Kısaca, Malatya bir doğal afetle karşı karşıya.

Değerli Başkanım, Malatya son üç yıldan beri afet sebebiyle kayısıdan verim alamıyor yani üretici borçlanarak kayısını yaşatmaya çalışıyor. Geçen yıl don olmuştu, üreticiler bankalarından kredi çekti, şimdi borcu ödeme zamanı ama para yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Malatya’da ÇKS’ye kayıtlı 31 bin üretici var. Primlerinin yüksekliği nedeniyle üreticinin sadece yüzde 23’ü TARSİM’e sigortalı olmuş durumda, bu da tutarın sadece ve sadece yüzde 6’sı. Ayrıca, TARSİM yaş kayısı 6 TL’den sigorta yapıyor ama şu anda yaş kayısı 25 TL olarak tahmin ediliyor yani kısaca TARSİM dertlere deva değil.

Kayısı tutsa da tutmasa da üretici kayısıya bakmak zorunda, âdeta bir çocuk gibi yetiştirmek zorunda; tutmasa da ilaç verecek, su verecek, gübre verecek, mazot alacak, elektrik harcayacak, emek verecek. Geçen yıl mayıs ayında mazot 6,5 TL’ydi, şu anda 22 TL. 120 TL olan CAN gübre 400 TL, DAP gübre 750 TL. Bakır, çiçek, çil ilaçlarının da fiyatları 3’e katlandı. Bir dönüm kayısı bahçesine tutsa da tutmasa da 1.000 TL harcaması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkanım, Malatya üreticisi kayısı tutmasa da bugünden on beş ay boyunca dönümüne aylık 1.000 TL harcamak zorunda. Malatya çiftçisinin sorunlarının çözülmesi gerekiyor. Afet bölgesi ilan edilir mi bilmiyorum ama kredi borçlarının faizleri ertelenmeli, çiftçi eğer faiz de ertelenmezse iyice biter. Mutlaka dönüm başına doğrudan destek şart. Bir an önce yetkilileri göreve davet etmek istiyorum. Sizin nezdinizde bütün Türkiye Büyük Millet Meclisine de bunu duyurmak istiyorum Sayın Başkan.

Yine, biliyorsunuz, Sayın Başkan, siz de hatırlarsınız, 6 Ağustos 2013’te, tarihimizde bir kara leke olan Balyoz davası sonuçlanmıştı. Genelkurmay Başkanımız İlker Başbuğ terör örgütü yöneticisi, mahkeme kararıyla ise, maalesef, Türk Silahlı Kuvvetleri de âdeta bir terör örgütü gibi nitelendirilmişti. O gün bu kararı alkışlayanların, bu kararı verenlerin bir kısmı kaçtı, bir kısmı utanç içerisinde. Dün de Gezi davasında bir karar çıktı; Osman Kavala başta olmak üzere birçok insan cezalandırıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, toparlayalım.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Buradan ifade etmek isterim ki dün Balyoz’u alkışlayanlar bugün utananlardır, bugün Gezi’yi alkışlayanlar da yarın utanacaktır ve tarihin kara sayfalarında yer alacaktır. Balyoz neyse, Ergenekon neyse Gezi de odur. Maalesef, Gezi kararlarıyla Türkiye hukuk tarihine bir hançer vurulmuştur, Türkiye dünyaya rezil edilmiştir, hukuk askıya alınmıştır.

Ayrıca, bir vekil biraz önce “terör” dedi. Terör arıyorsanız Gezi’de, Ali İsmail Korkmaz’ın Eskişehir’de öldürüldüğü yere bakın; Kızılay’a bakın, Ethem Sarısülük’ün öldürüldüğü yere; terörist arıyorsanız, o polise “Vur!” emri vererek 8 gencimizi öldürenlere bakın.

Ayrıca, Sayın Başkan, Gezi, bu memleketin onurudur. AKP’li çocuklar da MHP’li, CHP’li çocuklar da o Gezi’ye katılmıştır, o Gezi isyandır. O gün Gezi’yi kutsayanlar...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hadi be! MHP’nin çocukları yok.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – MHP’nin çocukları yok, bırak bu işleri!

SALİH CORA (Trabzon) – Uydurma, uydurma ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Gözümüzle gördük, ülkücü işareti yapanlar da muhafazakâr işareti yapanlar da o gün vardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Hainlerle iş birliği yapmaz ülkücüler, kendi adına konuş.

SALİH CORA (Trabzon) – Gezi’ye PKK’lılar katıldı, teröristler katıldı, çapulcular katıldı.

BAŞKAN – Veli Ağbaba, toparlayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkanım, hemen sözümü bitiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Dün AKP, FETÖ'yle ortaklık yapanlar bugün başkalarıyla ortaklık yapıyorlar. Dün FETÖ'yle birlikte Türk askerini cezalandıranlar bugün aynı şeyi yapıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Gezi ihanettir, Gezi Vandallıktır, Gezi terör eylemidir, Gezi yakıp yıkmıştır; kamu binalarına zarar vermişlerdir, polis arabalarına zarar vermişlerdir. Gezi Türkiye'ye zarar vermiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Biz, Silivri davasında Silivri zindanlarını yumruklarken birileri bize laf atıyordu, bugün Gezi'yi savunuyoruz, yine laf atıyorlar. Yarın tarih bizi haklı çıkaracak, sizi haksız çıkaracak. (CHP sıralarından alkışlar)

Dün, Bekir Bozdağ aynı şeyleri söylüyordu, alkışlıyordu. Dün, Sayın Bülent Turan, 2013'ün Ağustos ayında bize "darbeci" diyordu ama o davaları alkışlayanlar, o davaları savunanlar bugün utanç içerisinde, şimdi FETÖ'ye yüklemeye çalışıyorlar; hâkim aynı, savcı aynı, siyaset aynı. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Erkan Bey...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Grup Başkan Vekillerini bitirelim mi Başkanım?

BAŞKAN – Peki, buyurun Sayın Turan.

28.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma usul ve sürelerine ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ile Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, öncelikle gündeme girmeden önce şunu söylemek isterim: Hangi usulle, hangi süreyle, hangi başkan konuşuyor, anlamış değilim Sayın Başkanım. Lütfen, Tüzük'ün bu konudaki hassasiyetine hep beraber dikkat edelim.

BAŞKAN – Bugün, grup önerileri de geri çekilince Grup Başkan Vekillerine şey davrandık.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Peki.

BAŞKAN – Engin Bey beni aradı, Veli Ağbaba'nın grubu temsil ettiğini söyledi.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hayır, süre sınırı yok, konu sınırı yok.

BAŞKAN – Doğru, doğru, müsamahamız sınırsız. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, gecelerin de...

SALİH CORA (Trabzon) – Araması mı önemli, yazılı dilekçe mi vermesi gerekir?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, lütfen "müsamahamız" deyince bize müsamahanız olmuyor. Biz de müsamaha gösteririz ama hepimizin bir...

TURABI KAYAN (Kırklareli) – Başkan, demokrasi dersi veriyor. Lütfen.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Peki, benim sürem ne kadar Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Ne kadar istersen.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Peki, müsamaha bekliyorum, olur mu arkadaşlar? Lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sizinkiler laf attı, biz de atarız sana. Atarlar yani...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Şimdi, Sayın Başkan, aslında Grup Başkan Vekilinin konuşması -daha önce defaatle Divanda gündem oldu- o günkü gündeme ilişkin, çalışma takvimine ilişkin bir söz hakkıdır. Ancak enflasyondan, Gezi'den, HDP'nin tavrından, dünya kadar konuyu çok uzun değerlendirme imkânı verdiniz.

BAŞKAN – Biz, daha önce bu konuyu...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım...

BAŞKAN – Bir dakika ya, bir dakika...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sözüm bitsin, hayır, benim de bitsin.

BAŞKAN – Bir dakika, bir şey söyleyeceğim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Lütfen, müsamahanıza sığınıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Hayır, hayır, ben, bana hitaben konuştuğunuz için söylüyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ama daha yeni başlıyorum.

BAŞKAN – Bir dakika, hayır, siz devam edeceksiniz.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma sürelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Ben, daha önce, burada, her bir milletvekiline çok saygılı olduğumu, bize de aynı saygının gösterilmesini ifade ettim ve Grup Başkan Vekillerimizin basın toplantısı yapacakları yer var, dolayısıyla her toplantıda Grup Başkan Vekillerimizin basın toplantısı yaptıklarını söyledim ama bizim Başkanlık Divanı olarak yaptığımız toplantıda, buna katı bir sınırlama gelmesine de itiraz ettim. Grup Başkan Vekilleri partilerini temsil ediyorlar, en iyi olgunlukla bu meseleyi götürelim şeklinde baktık.

Evet, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Grup Başkan Vekillerinin konuşma usul ve sürelerine ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ile Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Şimdi, Başkanım, biz cevap versek polemik uzamış oluyor, vermesek neden vermedik oluyor.

BAŞKAN – Siz hem cevap verin hem konuşmanızı yapın, buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O yüzden, bu konunun da mutlaka sınırı, konusu olmasını düşünüyorum Sayın Başkanım.

MURAT EMİR (Ankara) – Polemiği uzatın ya, varsa cesaretiniz uzatın; ne olacak?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Aslında, bugün sadece Kadir Gecesi'yle ilgili konuşup kapatacaktım gündemimizi.

AHMET KAYA (Trabzon) – Gene öyle yap sen, boş ver!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ya, sizi terbiyeye davet ediyorum Trabzonlu ya!

BAŞKAN – Siz oraya cevap vermeyin ya!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – E, Sayın Başkanım, peki, ne yapmam lazım?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Turan, seninkiler de laf atıyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ne yapmam lazım Başkanım?

BAŞKAN – Evet, siz buyurun.

AHMET KAYA (Trabzon) – “Gene öyle yap.” dedik, ne dedik ya?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ne yaşın ne memleketin... Ayıp, gerçekten ayıp; bak, dün de aynı şeyi konuştum sana.

AHMET KAYA (Trabzon) – “Öyle yap.” dedik, bir şey demedik ki Sayın Başkan; Salih Cora hepimize laf atıyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım, Sayın Grup Başkan Vekili “HDP’nin bu toprakların partisi olmadığını ifade etmiş.” dedi. Ben de toplantımızı takip etmesinden dolayı teşekkür ediyorum fakat o metnin başı var, sonu var. Ben prensip olarak Türkiye’de bütün partilerin Türkiye’nin partisi olmasını, bu toprakların partisi olmasını, bu millete hizmet etmesini isterim, samimi talep ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ancak, o toplantının gündemi bu malum Ermeni soykırımı teklifydi ve orada şunu söylemiştim: Kürtler ile Ermeniler doğu bölgemizde çok büyük sıkıntılar yaşadılar. Biz hakkaniyete, tarihe uygun olarak, tarihçilerin işi olan bu konuyu HDP, ulusal güçlerin, emperyal güçlerin sözcüsü gibi Türkiye’de dile getirmesin istemiştik; onu söylemiştim. Eğer, “Meseleyi araştıralım, Kürtlerin derdi var mı görelim, çözelim.” deseydi kıymeti olabilirdi ama Biden’ın söyleminin neredeyse aynısını tekrar eden; Fransa’nın, İsviçre’nin söyleminin neredeyse aynısını tekrar eden bir anlayışın Türkiye’ye katkı sağlamayacağını ifade ettim.

Aynı şekilde, devamında -bu konuyu bir yere bırakıyorum ama- şunu söyledim: Hangi 18 Mart töreninde, ortak değerimizde HDP’yi gördük? Hangi şehit cenazesinde HDP’yi gördük? Meclisin hangi ortak bildirisinde HDP’nin imzasını gördük? Aynı şekilde, Karabağ Zaferi’nde sevinç ifadesi mi duyduk?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kapalı Maraş açıldığında HDP’den bir mutluluk ifadesi mi duyduk? O yüzden Türkiye’nin partisi olmaya davet ediyorum. Sayın Başkan, bir daha söylüyorum: Davet ediyorum sizleri.

Onun dışında, Sayın Başkan büyük bir öz güvenle “Gelin, dolaşalım memleketi; HDP nerenin partisi görelim.” dedi. Ben de söylüyorum, gelin, dolaşalım memleketi ve soralım -üzülerek söylüyorum bunu- diyelim ki “HDP özgür bir parti mi? HDP Kandil’den izin almadan adım atan bir parti mi? HDP’nin listesini kim hazırlıyor, metnini kim hazırlıyor, gündemini kim belirliyor?” diye soralım.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Tamam, bunları da soralım, hepsini beraber soralım. Tamam, varız biz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Eğer bu konuda çok baskın, çok büyük oranda “HDP maalesef özgür değil.” denilmezse ben de bu işi bilmiyorum diyeceğim size. Bakınız, siz de bu konudan rahatsızsınız diye ümit ediyorum; artık öz güvenle, Türkiye’de demokratik sistem içerisinde bir parti olmanın gereği vardır diye düşünüyorum. Yoksa, çıkalım soralım: “HDP hangi yapıyla yol yürüyor?” E, tamam soralım: “HDP kimin sözcülüğünü yapıyor? HDP hangi politikayı uyguluyor?” diye soralım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL PEKÖZ (Adana) – “Kürtlerin.” diyecekler.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Turan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O yüzden, aslında aynaya baktığımızda -herkese söylüyorum- fotoğraf ortada; bu fotoğraftan mutlu olanlar var, olmayanlar var.

Sayın Başkan, sonuç olarak meselenin esası, Ermeni meselesinin Türkiye’nin hak etmediği, Türkiye’mizin gündeminin hak etmediği bir yere çekilmesidir. Türkiye’de kendi gündemimiz, dünyanın kendi sorunları varken, tartışılırken bir yanda emperyal güçlerin sözcülüğünü yapmaya soyunmaya karşı bir tepkidir.

Onun dışında, Sayın Başkan, sizin büyük müsamahanızla dinlediğimiz Sayın Ağbaba’nın Gezi’ye ilişkin güzellmelerini kamuoyunun takdirine bırakıyorum. İstedığınız kadar güzelleyin, istediğinizi söyleyin. Bakınız, biz dün Gezi’nin karşısındaydık, bugün de karşısındayız.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Balyoz, Ergenekon, askerî casusluk? Onları da söyle.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ülkemizin neresinde bir dert varsa, sorun varsa çözmeyi, dinlemeyi görev biliriz. Gencimizin isyanı varsa onu da dinleriz, gencimizin çevreden kaynaklı hassasiyeti varsa buna saygı duyarız ama özellikle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - ...birkaç gün sonra Gezi’nin geldiği yerin, finansının, yayınlarının, içeriğinin ne olduğunu herkes öğrendi. Selahattin Demirtaş bile “Burada darbe söylemi görüntüsü var.” dedi, siz diyemediniz bunu.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Partili hâkimle karar veriyorlar, ayıp ya! Senin içine siniyor mu? Senin kendi içine siniyor mu?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O yüzden, ben şu görüntülerin olduğu -aynı şeyi açmak istemem ama- bütün terör örgütlerinin ortaya konulduğu...

VELİ AĞBABA (Malatya) – 8 çocuğu kim öldürdü? Ali İsmail’i kim öldürdü, Berkin’i kim öldürdü, Ayvalıtaş’ı kim öldürdü, Abdullah Cömert’i kim öldürdü?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - ...kamu binalarının yakıldığı, araçların parçalandığı...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Katil arıyorsan o emri verenlere bakacaksın, cinayet arıyorsan Ali İsmail’i öldürenlere bakacaksın, terörist varsa onlara o emri verenlere bakacaksın.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Az önce konuştun ya, dinlesene!

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Ya, sus da bir konuşsun ya! Sussanıza bir siz! Biz hiç konuşmadık.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - ...aynı şekilde, binalara bunların eklendiği, şu tarz otobüslerin parçalandığı, yakıldığı, polislerin şehit edildiği...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Dün burada “Onları da FETÖ’cü polisler yaptı.” diyordunuz siz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - ...ve daha da ötesi “çevre” diye başlayan bir eylemin nihayetinde, görüşmelerde “Üçüncü köprüyü yapmayacaksınız, havalimanını yapmayacaksınız; İstanbul, Ankara, Hatay Valilerini görevden alacaksınız; enerji yatırımlarını durduracaksınız.” tarzı sonuç talepleri bildirilerinin de hangi amaca hizmet ettiğini hep beraber görmüş olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Geç o yalanları, geç! Geç o yalanları!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Biz başka memlekette yaşamıyoruz, bu ülkede herkesin gözü önünde olan bir silsile var; gezi bunlardan bir tanesi, 17 Aralık bunlardan bir tanesi, 15 Temmuz bunlardan bir tanesi. Bu milletimiz birçok badireyi omuz

omuza durarak, ittifak kurarak, ağaya kalkarak aşmayı başardı. O yüzden, çok ucuz hareketlerle "MHP oradaydı, AK PARTİ buradaydı." tarzı söylemlerin de....

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, isim veririm, isim veririm.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – ...hiç kimseye faydası yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Seni görmedim ama yakınlarınız, akrabalarınız gelmiştir.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bakınız, bir daha diyorum değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Gelmeyen mi vardı?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bizim durduğumuz yer belli, eğer yargılamaya ilişkin bir...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Çanakkale'nin üçte 2'si oradaydı, Çanakkale'nin.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ayıp bir usul Sayın Başkan ya! Hani "Müşamaha" bize diyorsunuz, lütfen davet eder misiniz arkadaşları müşamahaya. Ayıp bir şey!

BAŞKAN – Laf atmak doğru değil arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – E, o da laf atıyor Başkanım, beni konuşturmadılar.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, yargılamaya ilişkin enteresan...

NECİP NASIR (İzmir) – Ya, millet seni dinliyor ama senin ağzın burnun durmuyor; biraz adabıyla hareket et.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Senden mi öğreneceğim!

BAŞKAN – Şimdi, bak, laf atmak ayıp dedik, buradan başladı.

NECİP NASIR (İzmir) – Rahatsız ediyorsun, bizi rahatsız ediyorsun. Adabıyla dinle, milletvekili gibi dinle! Her zaman aynı şeyi yapıyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Senden mi öğreneceğim?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Gerekirse öğretiriz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sen Grup Başkan Vekilinin yerine oturmuşsun, ona göre davranmana! Ona göre davran!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sen üslubundan utanmıyorsun değil mi? Ona söylesene Bülent Bey.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sen utan be!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Üslubundan utanmıyor musun? Hayret bir şey, şu üsluba bak!

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sen provoke etmeye mi geldin? Provokasyona mı geldin?

ERKAN AYDIN (Bursa) – Grup Başkan Vekiliniz konuşuyor, bir dakika...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yakışıyor mu? Yaşına başına bak! Ayıp, ayıp!

BAŞKAN – Evet, Sayın Turan, buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan...

Arkadaşlar, Veli Bey geldi, görevini yapacak ve gidecek; sakın olun, onun görevi bu; gelecek, bağırarak, ondan sonra gidecek buradan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Az sonra yok burada.

Değerli arkadaşlar, yargılamaya ilişkin şerhiniz varsa her yargılamanın tartışılan hukuki süreçleri olabilir, daha biten bir karar yok; bunun istinaf aşaması var, Yargıtay aşaması var, itirazları var, AİHM var vesair... Daha sağduyulu, daha makbul, daha saygın bir üslupla tabii ki her karar eleştirilebilir ama bu tarz hâkimleri, savcılar, mahkemeleri ilzam eden dili doğru bulmuyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, benzeri bir tartışma dün de yaşandı ve söz aldık. Dünkü konuşmacı da şimdi, biraz önceki konuşmacı da Gezi eylemlerinde, Gezi'de işte, bozkurt işareti yapan MHP'lilerin de vesairelerin de bulunduğunu ifade etti. Ve yine aynı şeyi tekrarlıyorum: Sayın Başkan, şimdi, bozkurt işareti yapmak en kolay, en rahat işarettir ve bunun çok sayıda istismarcılarının olduğunu da biliyoruz; bunlardan biri de Sayın Kılıçdaroğlu'dur. Yani şunu özellikle tekrarlıyorum: Gezi eylemlerinde Milliyetçi Hareket Partisi yoktur. Şunu da söylemiştim, tekrar ediyorum: Bir türlü anlamayanlar anlasınlar, kafalarına da iyi soksunlar demiştim ama kafalar hâlâ demek ki anlamamakta ınat ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şunu iyi bilsinler ki ve kafalarına tekrar iyi soksunlar ki Milliyetçi Hareket Partisi ve ülkücüler kendi organize etmedikleri birtakım yürüyüş ve organizasyonlarda bulunmazlar. Yani biz başkalarının peşine takılıp onların gündeminin peşinden de gitmeyiz. Hatırlayalım, 2007 yılında cumhuriyet mitingleri vardı, ardından bu Gezi olayları tezgâhlandı ve Gezi eylem ve olayları tamamen bir darbe girişimidir.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O kadar net.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu Gezi'de kimler var? Gezi'de Kavala var, Soros var, CHP var, PKK var, FETÖ var ve bunların bir organizasyonu neticesidir...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şimdiki ortağınız da var ha, Perinçek de var.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – ..ve Hükûmeti devirme girişiminin eylemleri başlatılmıştır. Herkes bunu böyle bilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

30.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Polemikçi uzatmak için söylemiyorum ama kayıtlara geçsin diye bir iki noktaya işaret edeceğim. Önce, Sayın Turan, davetimi kabul ettiniz, oturup birlikte planlamayı yapalım. Bayram Küçükkuşu'da da olur, Diyarbakır Dağkapı Meydanı'nda da olur ama mutlaka gidip bu işi beraber yapalım, gerçekten halkı da bilgilendirmiş oluruz.

Şimdi, iki noktaya değineceğim çok kısa. Yani ya sizin Hazine ve Maliye Bakanınız daha yeni Londra'da ve Amerika'da toplantılar yaptı ve dedi ki: "ABD bizi gıptayla izliyor, bir bilseniz nasıl memnunlar bizden, bir bilseniz." Ya, siz bize niye Biden'ı anlatıyorsunuz Allah aşkına? ABD'yle, İngiltere'yle iç içe geçmiş olan ve iş birliği yapan, hatta bu iş birliğini geliştirmek isteyen sizin iktidarınız. Maliye Bakanınız daha yeni gitti ya, JP Morgan'ın toplantısına katıldı üstelik. Şimdi, bir bu; ben hatırlatayım, onun için bir "Biden maydın" göndermeleri bizi şey yapmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ya, konular çok dağılıyor.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

BAŞKAN – Dolayısıyla biz müsamaha gösteriyoruz, Grup Başkan Vekilleri en çok konuşuyor, onlar diyorlar ki: “Ya, çok müsamaha gösteriyorsun.” Yani size bir cevap olsun diye söylemiyorum.

Toparlayalım, gündeme geçelim.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Zaten bir sataşmaya mahal verecek bir şey söylemiyorum.

İkincisi: Yani “HDP özgür mü, değil mi?” filan, bunları bırakın HDP belirlesin esas itibarıyla. Hani siz bizim özgürlüğümüz için de mücadele ediyorsanız valla baş göz üstüne, hiç itirazımız yok ama HDP’nin nasıl bir parti olduğunu seçmenleri biliyor, görüyor, izliyor. Ama konuşmaya devam ederiz. Bak, diyorum ki bir eksiğimiz gediğimiz varsa bunları elbette ki eleştiririz, sizin eleştirilerinizi de dinleriz, bu konuda bir sıkıntımız yok, öz güvenimiz var, rahatız o konuda.

Son bir nokta, şunu söylemek istiyorum: Bu ortak bildiriler meselesi. Bakarsak tutanaklara kimi bildirilere ortak imza atmışızdır, kimilerine biz atmamışızdır çünkü oradaki politikayı doğru bulmadığımız için atmamışızdır yani iktidarın dış politikasını yanlış bulduğumuz için atmamışızdır. Dolayısıyla bu politik bir konudur yani birlikte, ortak attığımız imzalar var -Sayın Turan da biliyor- atmadığımız imzalar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son, toparlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tabii, tabii, bitirdim efendim.

Onlarda da dış politika eleştirimizde biz haklı çıkmışızdır, siz bizim eleştirdiğimiz noktalara gelmişsinizdir şimdi. Bunu da takdirle karşılıyor, kötü bir şey söylemiyoruz. Dolayısıyla hani, ben polemiği uzatmak için söylemiyorum ama kayıtlara geçsin diye bunları söyledim.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Veli Ağbaba, sataşmamak kaydıyla bir dakika söz veriyorum. Laf atmak yok bak.

Buyurun.

31.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba’nın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Ben 2011’de milletvekili oldum, o günden beri de siyasetçi olarak siyasi davaları izlemeye çalışıyorum. Hiç ayırmadan, Balyoz’undan askerî casusluğuna, Fenerbahçe davasından Cübbeli Ahmet’e kadar birçok davayı takip ettik. O davaları izlerken burada ifade etmeye çalıştık, bu davalarda hukuk yok, yargı askıya alınmıştır diye ifade ettik, söyledik. Sonra bu davalar sonuçlandı. 17-25 Aralıkta bir taş düştü AKP’nin başına. Daha önce AKP-FETÖ ortaklığı vardı yargıda ve birçok insan, Türk Silahlı Kuvvetlerinden başta olmak üzere birçok yurtsever insan cezaevine atıldı ve yaşamları bitirildi. Sonra dönüldü “Biz yapmadık, FETÖ yaptı.” denildi.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bakın, Gezi’de olaylar oldu, çadır yandı, 17-25 Aralıktan sonra AKP yetkilileri dediler ki: “Ya, bu çadırı biz yakmadık. Çadırı yakma emrini FETÖ’cü polisler ve FETÖ’cü valiler verdi.” Bunu söyleyen ben değilim, sizlersiniz değerli arkadaşlar.

Şimdi “Terör var, vandalizm var.” deniliyor. Devletin görevi, terör varsa, vandal varsa yakalamaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son bir dakika veriyorum.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Tamam.

Değerli arkadaşlar, değerli AKP milletvekili arkadaşlarım; bakın, hiç sataşmadan söylüyorum size, sataşmadan söylüyorum: Elinizi vicdanınıza koyun, bu kararlar sizin vicdanınıza uyuyorsa; Bülent Turan avukat, biz Bülent Turan’la 2011’den beri milletvekilliği yapıyoruz, eğer vicdanına uyuyorsa hiç bir şey demiyorum.

Yine, terör aranıyorsa arkadaşlar, bakın, 8 genç öldürüldü. 8 genç; 21 yaşında Ali İsmail Korkmaz olmak üzere, Ethem Sarıgül, Abdullah Cömert, Berkin Elvan öldürüldü. Ya, bunları kim öldürdü? Terör aranıyorsa bunlara bakmak lazım, bunların katillerine bakmak lazım.

Tekrar söylüyorum: Gezi, Türkiye’nin yüzünü dünyaya gösterendir, AKP’nin o dönemdeki façasını bozan bir harekettir. O Gezi’den terör de çıkmaz, terörist de çıkmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Alınan karar gereğince gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda yer alan, Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nun üzerindeki genel görüşmeye başlıyoruz.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu’nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzük’ün 104 ve 105’inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) ^(x) ^(xx)

^(x) 325 S. Sayılı Basmayazı tutanağına eklidir.

^(xx) (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin ön görüşmeleri 10/6/2021 tarihli 90’ncı Birleşimde yapılmıştır.

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 325 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

İç Tüzük'ün 103 ve 104'üncü maddelerine göre Meclis araştırması komisyonu raporu üzerindeki genel görüşmede ilk söz hakkı önerge sahiplerine aittir. Daha sonra, İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre, siyasi parti gruplarına ve şahıslar adına 2 üyeye söz verilecektir.

Alınan karar gereğince, siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süreleri en fazla 3 konuşmacı tarafından kullanılabilir. Ayrıca, istemi hâlinde Komisyona da söz verilecek, bu suretle Meclis araştırması komisyonu raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri, Komisyon ve siyasi parti grupları için yirmişer dakika, önerge sahipleri ve şahıslar için onar dakikadır.

Rapor üzerinde söz alan sayın milletvekillerinin isimlerini okutuyorum: İYİ Parti Grubu adına Hayrettin Nuhoğlu. İstanbul. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Hasan Kalyoncu, İzmir; Ayşe Sibel Ersoy, Adana. Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Rıdvan Turan, Mersin. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ali Şeker, İstanbul; Müzeyyen Şevkin, Adana; Emine Gülizar Emecan, İstanbul. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Mustafa Demir, İstanbul; Mustafa Canbey, Balıkesir; İlyas Şeker, Kocaeli.

Evet, İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; müsilaj sorunuyla ilgili kurulan Meclis araştırması komisyonu raporu üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Selamlarımı sunarım.

Yakın zamana kadar müsilajın ne olduğu kamuoyu tarafından tam olarak bilinmiyordu. Aslında, üç yüz yıla yakın bir zamandır bilinen, son elli yılda ise birçok yerde görülen, 21'inci yüzyıla girdiğimizde Yeni Zelanda kıyılarında ve Adriyatik'te etkin bir şekilde ortaya çıkan müsilaj, halk arasında "deniz salyası" olarak bilinmektedir. Türkçe adına tam da uygun bir kıvama ve görüntüye sahiptir. En kolay anlaşılır şekilde ifade etmek gerekirse, deniz suyundaki ısınma, durgunluk ve insanlar tarafından oluşturulan atıkların denizi kirletmesiyle meydana gelir; görüntüsü nedeniyle çevre halkına ve turizme olumsuz etkileri vardır ama en önemlisi Marmara Denizi'nin ölmekte olduğunun habercisidir. Bir bakıma, Marmara Denizi bu görüntüyle "İmdat!" işareti vererek "Beni kurtarın!" diye seslenmiştir. Marmara kadar acil olmasa da yakın gelecekte Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyıları için de tehlike söz konusu olacaktır. Gelecek nesillere temiz denizler bırakmak istiyorsak onlara da sahip çıkmalıyız.

Anlaşılabileceği gibi, deniz salyası bir anda ortaya çıkmamıştır. İtiraf etmeliyiz ki Marmara Denizi ne çekiyorsa insanlardan çekiyor. Eysel atıklarla sınırlı olmayan kirlenmeye, sanayi atıkları ve tarım havzalarından akıp gelen kirli sular da sebep olmaktadır. Bunlara bir de son zamanlarda şuursuzca eklenen deniz dolguları ilave olmuştur. Büyük inşaat kazılarında çıkan malzemeler Çınarcık, Marmaraereğlisi ve Tekirdağ çukurlarına doldurulunca denizin altı üstüne çıkmış oldu. Aslında, doğada yani çevremizde ne kadar olumsuzluk varsa hepsini kendi elimizle yapmış oluyoruz.

Hatırlatmakta yarar vardır: İkizdere'deki doğa tahribatı büyük tepkilere rağmen önlenemedi. Ormanları yok edilen Kaz Dağları'na siyanürü kim döktü, gökten mi yağdı? Şu anda iliç'te her gün tankerlerle sülfürik asit ve tonlarca siyanürle doğadaki canlı hayatını yok edenlere, halkın tepkilerine rağmen yol verenler kimlerdir? Salda Gölü'ne iş makinelerini kim soktu? Cerattepe'ye siyanür dökmek, Alpu Ovası'na termik santral dikmek kimin aklındı? Zeytinliklerin maden sahasına dönüştürülmesine yol açan yönetmelik o kadar çok ikaza rağmen hâlâ kaldırılmadı. Munzur Dağları komple maden sahası ilan edilmedi mi? Longoz Ormanları'na sahip İğneada'ya nükleer santral dikilmek istenmiyor mu? Meke Gölü kurudu. Göller bölgesinde âdeta göl kalmadı; Tercer Gölü de Eber Gölü de kurudu, Akşehir ve Tuz Gölü neredeyse bitmek üzere, Eğirdir ve Bafa kirlilikten yok olmak üzere, Sera Gölü bataklık oldu. Yer altında bile su bırakmadık. Obrukların çoğalması bunun göstergesidir. Sınırsız ölçüde rüzgâr, güneş ve jeotermal enerji kaynaklarına sahip olduğumuz hâlde, derelerin üzerinde kurulmaya devam eden yüzlerce HES, enerjiye sağlayacak küçük katkılar uğruna tabiatı mahvetmedi mi? Yağmurlar sele dönüşerek intikam almıyor mu? Karada, denizde, havada yaşayan canlıların birçoğu yok olmak, nesilleri tükenmek üzere ise bu durumun sorumluları bizler değil miyiz? Bu güzel coğrafyada, bütün canlıların yaşamasını zora sokarken farkına varmadığımız bir şey var, o da insan olarak yaşamayı da zora soktuğumuzdur.

Son yıllarda, gelişmiş Avrupa ülkelerinin çöplüğü olduk. Geri dönüşümde kullanıldığına dair ifadeler maalesef ikna edici değildir. Tonlarca çöp doğaya karışıyor; toprağımız, suyumuz ve havamız zehirleniyor. Ne var ki konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarından tepki gösterip harekete geçenler yetkililer tarafından her defasında zorla engellenmek istenmiştir.

Değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletler 2022 yılını Uluslararası Balıkçılık ve Su Ürünleri Yılı ilan etmiştir. Böyle önemli bir yıla girmişken müsilaj sorunu çözmek için köklü kararlar almalı ve uygulamalıyız. Bu sorun çözüme kavuşturulmadığı takdirde Marmara'da balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılık bitecek; canlı ve işlenmiş su ürünleri ihracatı azalacak, turizm ve bağlantılı bütün sektörler olumsuz etkilenecektir.

Komisyon olarak, denizlerle ve suyla ilgilenen meslek odaları, dernekler, vakıflar, TÜBİTAK ve üniversitelerden çok sayıda bilim insanının sunumunu dinledik. Marmara Denizi çevresinde bulunan 5'i büyükşehir, 2'si il olmak üzere 7 belediyemizin başkan veya ilgili genel müdürlerinin sunumlarını da dinledik, sorular sorduk, cevaplar aldık. İnceleme gezileri kapsamında 7 ilimizde, biri Ergene Organize Sanayi Bölgesi'ndeki ileri biyolojik arıtma tesisini, diğerleri belediyelere ait bazı arıtma tesislerini ziyaret ettik, çalışmalar hakkında bilgiler aldık. Ancak sanayi bölgeleri dışında kalan çok sayıda büyük fabrikanın arıtma tesisleri hakkında bilgi sahibi olamadık. Ergene ve Susurluk tarım havzaları hakkında da yeterli bilgiye sahip olamadık. Denizi kirleten diğer önemli faktörlerden biri olan tanker ve yük gemilerinin takip edilmesi ve caydırıcı tedbirler alınması konusunda zayıf da olsa çalışmalar olduğunu gördük. Bu tedbirlerin daha yaygın ve titiz bir şekilde süreklilik arz etmesinin gerekli olduğunu ifade etmek istiyorum. Bazı tedbirleri almakla sorun çözülmüş olmaz, çalışmalar yeterli görülürse gerçekler kapatılmış olur. Komisyona sunum yapan Tarım ve Orman Bakanı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı teorik olarak değerlendirmelerde bulunarak, müsilajın sorun olmaktan çıktığını, her şeyin yolunda gittiğini söylemekten çekinmediler. Ancak biz aynı kanaatte değiliz, her an yeni müsilaj görüntüleriyle karşılaşmamız mümkündür. Kesin çözüme kavuşana kadar bütün deniz, göl ve akarsularımızın kirlilikten arındırılmasının şart olduğunu ifade ediyoruz. Marmara Denizi konumu itibarıyla maruz kaldığı yoğun kirlilik dolayısıyla acil önlemlerin alınmasını elbette gerektiriyor. Diğer denizlerimizde de hem Marmara'ya olan etkileri hem de kendi gelecekleri açısından şimdiden tedbir alınmasının önemini tekrarlamak isterim. Nitekim, geçen sene İzmir Körfezi'nde müsilajın görülmüş olması, Saros Körfezi'ndeki aşırı kirliliğin devam etmesi konunun ciddiyetini göstermeye yeterli olacaktır.

Değerli milletvekilleri, müsilaj sorunuyla ilgili diğer düşünce ve önerilerimizi şöyle sıralayabilirim: Müsilajın yarattığı çevre kirliliğinin ve görsel etkilerinin yanında, balıkçılık başta olmak üzere, deniz ürünleri üretimine ve turizme yönelik etkilerinin ve meydana gelen istihdam sorunlarıyla birlikte ekonomik, sosyal ve psikolojik etkilerinin çok boyutlu olarak analiz edilmesi gerekmektedir. Üretici ve tüketiciler üzerindeki farkındalığın artırılması ve uyarılması için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı valilik, kaymakamlık ve belediyelerle müşterek hareket etmelidir. Marmara Denizi'nin çevresinde bütün evsel, sanayi ve tarım kaynaklı besin yüklü atıkların membran ilaveli ileri biyolojik arıtmadan geçirilmeden Marmara Denizi'ne dökülmesinin

önlenmesi kısa sürede kesinlikle sağlanmalıdır. Arıtma tesislerinden çıkan arındırılmış suların tarım alanlarında, kentsel yeşil alanların sulanmasında ve sanayide kullanılması sağlanmalıdır. Atık sularını merkezî atık su kanal şebekesine deşarj eden tekil fabrikaların ve küçük sanayi sitelerindeki tesislerin etkin olarak izlenmesi, kontrolü ve denetlenmesi sistematik bir şekilde yürütülmelidir. Marmara Denizi'nin 25 metrelik üst tabakasını oluşturan Karadeniz sularındaki "fitoplankton" denilen üretim organizmaları popülasyonunu dengelemek için ekolojik şartların oluşumu desteklenmeli, biyoçeşitlilik korunmalıdır. Marmara Denizi'ne Karadeniz girişi olan İstanbul Boğazı ile Akdeniz girişi olan Çanakkale Boğazı arasında düzenli olarak su kalitesi izlemesi yapılarak biyoçeşitlilik takip edilmelidir. Ege ve Karadeniz'den gelen ve giden balık göçünün ve özellikle balıkların sığınma ve yumurtlama alanlarının korunması gereklidir. Suyu süzerek beslenen balık ve deniz kabuklularının tür ve sayıca artırılması için çalışma yapılmalıdır, buna uygun avlanma politikaları uygulanmalıdır.

Marmara Denizi bir geçiş yolu niteliğinde olduğu için sadece Marmara için değil, Ege ve Karadeniz için de tehdit söz konusudur. Bu sebeple, denizden komşularımız olan Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya, Gürcistan ve Yunanistan'la iş birliği yapılmalıdır; acil, orta ve uzun vadeli eylem planı yapılarak uygulamaya konulmalıdır.

Müsilajdan ekonomik bir değer edinebilmek amacıyla yapılmakta olan araştırmaların yanında atık sulardan biyometan, biyogübre gibi başka geri kazanımlar elde edilmesi de araştırılmalıdır. Nehir ağızları ve liman çevrelerinde biriken kirli tarama malzemesinin karada depolanması, arıtılması ve yok edilmesi sağlanmalıdır. Kıyı ve liman tesislerinin yer seçiminde ve yapımında kıyı çizgisi korunmalıdır. Denizlerimizin, göl ve akarsularımızın sadece temizlenmesi değil, aynı zamanda sürekli korunması, gerekli denetim ve analizlerin yapılabilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kurumlara ve belediyelere çok sayıda orman, ziraat, çevre ve su ürünleri mühendisi istihdam edilmelidir. Arıtma tesisi bulunan resmî ve özel kurumlarda çevre mühendisleri ve kimyagerlere mutlaka görev verilmelidir. Sanayi kuruluşlarının ruhsatlı veya ruhsatsız kullandıkları yer altı suları kontrol altına alınmalı, arıtmalardaki dönüşümle elde edilen temiz suyun kullanımı teşvik edilmelidir. İleri biyolojik arıtma sistemlerinin kurulu olduğu alanlarda güneş enerjisinden faydalanmak için kurulan enerji sistemlerinin daha da yaygınlaşması sağlanmalıdır. Başta tanker ve yük gemileri olmak üzere bütün deniz araçlarından kaynaklanan egzoz dumanları, balast suları ve sintoneler gibi kirletici atıkların denize boşaltılması kontrol altına alınmalı ve önlenmelidir. Başta Marmara Denizi olmak üzere bütün denizlerimizin sorunlarının çözülmesini, takibini ve suların en verimli şekilde kullanılmasını temin etmek üzere su ve denizcilik bakanlığı kurulmalıdır; kritik ve stratejik önemi dolayısıyla suların tamamının yönetimi bu bakanlığa bağlanmalıdır.

Arıtmalardan çıkan atık sular ya akarsular yoluyla ya da doğrudan denizlerimize ulaşmaktadır. Son yıllarda doğru ve kesin çözüm zannedilen derin deniz deşarjı uygulamasından atık suların Marmara Denizi'ni ne hâle getirdiği ortadadır. Henüz yaygın uygulama alanı bulamasa da ileri biyolojik arıtmaya ilave edilen membran sistemiyle atık suların en az zararlar denizlerimize verildiği yönünde bir kanaat oluşmaktadır. Tam olarak bilinmeyen elektronik kimyasal arıtma sisteminin membran ilavesiyle gerçekten iyi bir çözüm olup olmadığı da araştırılmaya geçecek bir konudur. Alternatif metotların veya teknolojik yeni gelişmelerin araştırılması da ihmal edilmemelidir.

Organize sanayi bölgelerinin arıtma sistemleri izlenebilirken küçük sanayi siteleri ile tekil sanayi tesislerinin arıtma yapıp yapmadıkları dahi tam olarak bilinmemektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği il müdürlüklerindeki çevre yönetimi ve denetimi şube müdürlüğü yetersiz kalmaktadır. Bu konuda bağımsız denetim yapacak bir kuruma ihtiyaç vardır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı müsilajın yoğunlaştığı dönemde, 6 Haziran 2021 tarihinde 21 maddelik Marmara Denizi Koruma Eylem Planı yayınlanmıştır. Bu planın bazı maddeleri ya hiç uygulanmamış ya da çok zayıf uygulanmıştır. Plan güncellenmeli ve titizlikle takip edilmelidir.

Marmara Denizi, çevresindeki 25 milyon nüfusun meydana getirdiği kirliliği taşıyamaz duruma gelmiştir. Kırsal kesimlerden şehirlere göç artık durdurulmalı ve hatta tersine göç teşvik edilerek sürdürülebilir bir denge sağlanmalıdır. Bunun için, 1970'li yıllarda üniversite gençliğini heyecanlandıran tarım kentleri ve Köykent projelerinin yeniden ele alınarak geliştirilmesi, teknolojik gelişmelerden de faydalanarak uygulamaya geçilmesi sağlanabilir.

Akarsularda veya deniz kenarlarında kurulmuş olan kültür balıkçılığı çiftliklerinde suyu kirleten atıklar üretim metoduna, miktarına; alanın fiziksel, kimyasal ve biyolojik karakterine bağlı olarak ekolojik değişimlere yol açmaktadır. Balık hastalıkları veya zararlılarına karşı kullanılan ilaçlar ve diğer kimyasal maddeler ile yemlerin içindeki fosfor, azot ve organik maddeler suyu en çok kirleten faktörlerdendir. Bu sebeple balık çiftliklerinin çevreye olan olumsuz etkileri yok edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, müsilaj konuşulmaya başlandığından bu yana Ulaştırma ve Altyapı Bakanı başta olmak üzere bazı yetkililer her fırsatta sözü Kanal İstanbul'a getirerek yapıldığı takdirde müsilaj sorununun da çözüme kavuşacağını söylemektedirler. Aynı zamanda, yakın gelecekte Boğaz'dan geçen gemi sayılarının çok artacağı, dolayısıyla da Boğaz'daki deniz trafiğinin kazalara yol açacağı, tarihî mirası tehdit edeceği için yeni bir su yoluna ihtiyaç olduğu; işte, bu, tam da müsilaj sorununa da çare olacağı için Kanal İstanbul'un yapılmasının yerinde olacağı ifade edilmektedir. Diğer taraftan, konuyla ilgili bilim insanlarının büyük çoğunluğu tarafından ekonomik, teknik, ekolojik ve siyasi sebeplerle yapılmaması gerektiği, yapıldığı takdirde Marmara Denizi'nin geriye dönüşü olmayacak şekilde öleceği açıkça ifade edilmektedir. Komisyonumuzda sunum yapan çok sayıda uzman tarafından sorularımıza verilen cevaplarda kanalın yapılmasının faydalı olacağını söyleyen hiç kimse çıkmamıştır. Müsilaj sorununa olumlu etkisi olacağı görüşünde olanların kanal yoluyla Karadeniz'den gelecek suyun Marmara Denizi'ne olumlu ve olumsuz etkilerini uluslararası mahiyette kabul görecektir şekilde bir ÇED raporuyla ortaya koymalarının önemi açıktır. Böyle bir çalışma sonucunda olumlu rapor çıkmadan hiç kimse Kanal İstanbul'dan söz etmemelidir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde bilimsel çalışmalar yapabilecek, projeler ortaya koyabilecek donanıma sahip çok sayıda su ürünleri mühendisi, veteriner hekim, çevre, ziraat ve orman mühendisi ile suyla ilgili bilim insanının olduğu bilinmektedir. Bilim insanlarının çalıştıkları üniversiteler bünyesinde müsilaj dâhil çok önemli araştırma ve çalışmalar yapıldığı da bir gerçektir.

Büyük emek verilerek hazırlanan, Komisyonun bu raporunda yer alan ve bazılarını burada dile getirdiğimiz tedbirlerin alınması ve bu tedbirlerin titizlikle takip edilmesi sorunun çözüme kavuşmasını mümkün kılacaktır.

Konu üzerinde çalışmalar yapan bilim insanlarının görüş ve önerilerini değerlendirdikten sonra vardığım sonuç şudur: Marmara Denizi'nin temiz bir deniz olabilmesi için yukarıda bazılarını saydığım, aralıksız altı sene sürecektir planlı bir çalışma ve en az 5 milyar dolarlık bir harcama gerekli olacaktır. Bu çalışmalara paralel olarak hazırlıklar yapılarak Marmara Denizi'ni, su ürünleri üretim merkezi hâline getirilmelidir; arzumuz, temennimiz ve beklentimizi budur.

Müsilaj vesilesiyle, doğa ve çevre konularında bütün aydınlarla ve vatanseverlere düşen görevler olduğunu da ifade etmek istiyorum. Millî ve manevi değerler kadar, kültüre ve sanata verilen önem kadar doğaya ve çevreye de önem verilmeli ve sahip çıkılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

İnsana saygı insan hayatının devamını sağlayan toprağa, suya, havaya, hayvana ve bitkiye gösterilen saygıyla olur. Bu,

aynı zamanda bir medeniyet göstergesidir; Türk milleti olarak bunu başarmalıyız. O takdirde, “müsilaj” olarak bilinen deniz salyasından da, karşı karşıya olduğumuz diğer bütün tehdit ve tehlikelerden de kurtulacağımıza olan inancım tamdır.

Bu vesileyle, Ramazan Bayramı'nı kutluyor, Türk milletine ve İslam âlemine mübarek olmasını temenni ediyor, bütün insanlığa huzur ve güven getirmesini diliyor, saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kaya, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Avukat Erşen Sansal'ın vefatına ve 1 Mayıs Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü, Ramazan Bayramı'nı ve Kadir Gecesi'ni kutladığına ilişkin açıklaması

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli yoldaşım, sevgili abim, Ankara Barosu avukatlarından Erşen Sansal bugün ikinci namazını müteakiben son yolculuğuna uğurlanacak. Erşen Avukatımız DİSK'in avukatıydı, TÖB-DER'in avukatıydı, POL-DER'in avukatıydı, Denizlerin avukatıydı, 8 Ekimde katledilen 7 TİP'li öğrencinin avukatıydı.

Seninle birlikte 1 Mayısta beraber yürüdük, 6 Mayısta Denizleri andık ama şimdi sensiz 1 Mayısta yeniden yürüyeceğiz, 6 Mayısta Denizlerin anmasında olacağız, sen onların yanında olacaksın. Mekânın cennet olsun, seni unutmadık, unutmayacağız.

1 Mayıs Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü şimdiden kutluyorum.

Tüm halkımızın Ramazan Bayramı'nı ve Kadir Gecesi'ni de kutluyorum.

Saygılarımla.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) (Devam)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Hasan Kalyoncu.

Buyurun Sayın Kalyoncu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Marmara Denizi'nde meydana gelen müsilajı araştırmayla ilgili kurulan Komisyonun sonuç raporu üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Dünyada bugün varlığını sürdüren medeniyet, on bin yıldır istikrarlı bir seyir gösteren iklim sayesinde oluşmuş ve bu istikrarlı dönem aynı zamanda, dünyada farklı bölgelerde tarımın aynı anda gelişmesine olanak sağlamıştır. Sadece elli yıl içerisinde on bin yıldır düzenli devam eden koşullardan sapmalar olduğu tespit edilmiştir. Bunların sonucunda, ilk kez, dünyanın istikrarının bozulma riski ortaya çıkmıştır. İstikrarın bozulmasında ilk etmen sıcaklık artışları yani küresel ısınmadır. Bunun en etkileyici kanıtı ise dünyadaki buzullardaki değişim ve buzullardaki erimelerdir.

Dünyada var olan tüm ekosistemler gezegenin denge ve istikrarında etkin rol oynamaktadır. Doğal sistemler çeşitli sebeplerle tahrip ediliyor ve tüm sistemi riske atacak şekilde ormanlık alanlar da yok ediliyor. Ormansızlaşmanın en büyük sonuçlarından biri biyoçeşitlilikte yaşanan ve yaşanacak olan kayıplardır. Biyoçeşitlilik, dünyadaki yaşama becerimizin temelini teşkil etmektedir. Biyoçeşitlilik kaybı besin kaybını da beraberinde getirmektedir. İnsanların beslenebilmesi için iyi işleyen bir doğaya ihtiyaç vardır. Dünyada tarımı yapılan bitkilerin yaklaşık yüzde 70'i böcek tozlaşmasına bağlıdır. Böcekleri olmayan bir gezegen, işlemeyen bir gezegendir. Bu sebeple dünyada sağlıklı bir ekosistem için biyoçeşitlilik kaybının durdurulması gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, küresel sıcaklıklardaki artışlar, suyun buharlaşma hızını da artırmakta ve kayıplara sebep olmaktadır. Su sorunları yaşamamak için su kaynaklarını dikkatli kullanmalı, kirlenmesine engel olmalı ve su hasadını da yaparak hem biriktirmeli hem de yer altı sularını beslemeliyiz.

Ayrıca, yaşayan tüm canlıların bileşeni ve bitkiler için besin kaynağı durumunda olan azot ve fosfor artışları sucul ekosistemlerde çok önemli olumsuz sorunlara neden olmaktadır; bu durum da biyoçeşitliliği olumsuz etkilemekte ve ötrofikasyona sebebiyet vermektedir. Ötrofikasyonun yanı sıra azot ve fosfor artışlarından kaynaklanan müsilaj oluşumu da bugün ülkemizde gündemdeki yerini korumaktadır.

Marmara Denizi'nde yaşanan müsilaj problemiyle ilgili olarak kurulan Komisyonla Mecliste grubu bulunan tüm partilerin uyumlu çalışmasıyla sonuca ulaşılmıştır, alınması gereken önlemler 157 maddede verilmiştir; bunların hepsinin temelinde ise kirleticilerin ortamdaki uzaklaştırılması yatmaktadır. Yani Marmara Denizi'ni kirleten noktasal ve yayılı kaynakların bir an önce ortadan kaldırılması gerekmektedir, aksi hâlde her ilkbahar ve sonbahar döneminde müsilaj oluşumuyla karşılaşabiliyoruz. Muhtemeldir ki bugünlerde yine Marmara Denizi'nde müsilaj oluşumuna dair haberler duymaktayız. Bunların sebebi; sıcaklık artışları, denizde meydana gelen su karışımları ve kirlenmedir. Bu durum Marmara Denizi'nde biyolojik çeşitlilik dengesinde de bozulmalar olduğunun bir göstergesidir. Bunun yanında istilacı türler de Marmara Denizi'ne girmiş durumdadır ve gelecekte bu sayı çok daha fazla artacaktır; sadece Marmara Denizi çevresinde değil aynı zamanda diğer denizlerimizde, körfezlerimizde ve iç sularımızın tamamında bu risk mevcuttur. Bu sebeple Marmara Denizi için oluşturulan önlemler paketi sadece Marmara Denizi'nde değil diğer alanlarda da titizlikle uygulanmalıdır.

Bu kirlenmenin sonuçları sadece müsilaj olarak ortaya çıkmamakta, farklı şekillerde kendisini göstermektedir ve büyük sorunlara da sebebiyet vermektedir. Özellikle iç sularda; göllerimiz, göletlerimiz ve sulak alanlarımızın tamamında azot, fosfor artışları bu alanlarda geri dönülemez yıkımlara sebep olabilir. Su miktarında azalmalar bu havzalara zarar verirken gelen kirleticilerdeki yoğunlaşma sulak alanlarda hem ekosistemin bozulmasına hem de kirliliğin aşırı derecede artmasına ve kaynaklarımızın yok olmasına sebep olacaktır.

Bu sebeplerle hem iklim değişikliği etkileriyle yaşanacak sorunlar hem de kirliliğin verdiği zararları ortadan kaldırmak açısından belediyelerin tamamının önceliği altyapı olmalıdır. Yağmur suları ile kanalizasyon sistemleri birbirinden kesinlikle ayrılmalı, yağmur suyu depolanmalı, arıtma tesislerine giden aşırı yük de kaldırılmalıdır. Aynı zamanda, arıtma tesislerinde kimyasal ve biyolojik arıtım sistemleri modernize edilerek tüm atık su arıtılmalıdır. Çok iyi şekilde bu işlemler denetlenmeli ve

yaptırımlar da ağırlaştırılmalıdır. İyi tarım uygulamalarına ağırlık vererek yayılı kaynaklardan gelen kirleticilerin de önüne geçilmelidir. Bu sebeple denetim işleri hem atık su çıkış suyunda hem de alıcı ortamlarda yapılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, beslenme alışkanlıklarındaki değişim de iklim değişikliği ve biyoçeşitlilik açısından oldukça önemlidir. Daha az kırmızı et, daha çok bitki kaynaklı protein, daha çok meyve, daha az nişastalı yiyecekler içeren besinlerle daha sağlıklı beslenirsek bu, yalnızca iklim açısından değil aynı zamanda biyoçeşitlilik açısından da istikrarın korunmasında etkili olacaktır. Sağlıklı beslenme, gezegeni kurtarmanın en iyi yollarından biridir.

Milliyetçi-ülkücü hareket, atık olmayan bir dünya oluşturmaktan yanadır. Ham maddelerin geri dönüşeceği ürünler tasarlasak, doğrusal döngüyele dönüştürsek, kaynaktan ayrıştırma yaparsak doğal kaynakları ebediyen kullanabiliriz. Döngüsel ekonomisi dönme tek çaredir. Yenilenebilir enerjiyi seçmek, ağaç dikmek, israfa "Hayır." demek gibi basit önlemler istikrarlı piyasaların, istikrarlı toplumların ve ilişkilerin oluşmasını sağlayacaktır. Gelecek belli değil fakat gelecek bizim elimizdedir; gelecekte ne olacağı bugün neler yaptığımıza göre değişim gösterecektir. Gezegenin istikrarı ve dengesinin bozulması riski dünyanın tüm toplumları için güvenlik ve istikrar sorunudur. Bu sorun, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin ana gündemi ve ana sorunu olmalıdır.

"Önce ülkem ve milletim" düsturuyula siyasette varlığını ilelebet sürdürecektir olan Milliyetçi Hareket Partisi, çevre ve kirlenme açısından da bu anlayışla hareket etmektedir. Hem kültürel kökleri hem de inancı gereği milliyetçi-ülkücü hareket, bulunduğu coğrafyada doğayla uyum içerisinde yaşanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Türk tarihinin en eski yazılı kaynaklarından olan Orhun Abideleri'nden Türk devletlerinin uygulamalarına kadar bu uyum ve hassasiyet mevcuttur. Türk milliyetçileri, önce, kendi vatanı ve milleti için önemli olan çevre, doğa ve ekolojik sistemi koruma yönünde tavır almaktadır. "Vatan" olarak tanımlanan topraklarda var olan her değer bizim için kıymetlidir, aynı zamanda milletin sağlıklı bir hayat sürdürmesi için gereklidir. Sağlıklı bir ekosistem sağlıklı toplumları oluşturur. Türk milliyetçiliği fikri, hem milletin geleceğini güzelleştirme hem de Türk milleti ve devletinin refahı için ekolojik ve çevresel değerlerin korunmasının gerektiğine vurgu yapmaktadır. Ayrıca, dünyadaki yaşamın ve var olan canlıların insana emanet olduğuna dikkat çekerek ve dünya ekosistemi içerisinde kirlenmenin ve çevre sorunlarının çözümünden yana tavır koyar. 2020'de ve 2021'de yaşadığımız sorunlar, afetler, su sıkıntıları, seller ve salgın daha sonra yaşayacaklarımız için bir fragman niteliğindedir. Eğer önlem almazsak gelecekte çok daha büyük sorunlarla karşılaşmamız kaçınılmazdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN KALYONCU (Devamla) - Sözlerime burada son verirken milliyetçilik çevreciliktir diyor, Türk-İslam âleminin Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutluyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Cora...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, Trabzonspor taraftarlarından şampiyonluk kutlamalarında silahla havaya ateş etmemelerini beklediklerine ilişkin açıklaması

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplum yararına önemli bir hususu paylaşmak istiyorum. 2021-2022 Türkiye futbol sezonunda Trabzonspor'un şampiyonluğunu ilan etmesine sayılı günlerin kaldığı tarihî bir süreçten geçmekteyiz. Malum, taraftarımız da bu nedenle büyük bir heyecan yaşamaktadır. Hatta milyonlarca taraftarımız şampiyonluğu sabırsızlıkla beklemekte, âdeta hafta sonu yapılacak şampiyonluk maçı için şehrimize akın etmektedir. Bu doğrultuda yerel yönetimlerimiz, belediyelerimiz ve kulübümüz de şampiyonluk kutlaması için unutulmaz organizasyonlar planlamaktadır. Bizim, taraftarımızdan en önemli beklentimiz, şampiyonluk kutlamalarında silahla havaya ateş etmemeleri yönündedir. Hatırlarsanız, meskûn mahalde silahla havaya ateş edilmesi sonucu ve yorgun mermi nedeniyle onlarca insan hayatı mahvolmuştu ve geriye dönük birçok acı bırakılmıştı. Bizim sevincimiz başkasının hüznü olmasın, mermi almayalım; bayrak alalım, forma alalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİH CORA (Trabzon) – Silaha değil, birbirimize sarıalım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) (Devam)

BAŞKAN - Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy...

Buyurunuz Sayın Ersoy. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Kıymetli Başkanım.

325 sıra sayılı Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Bugün, hepimizin bildiği üzere, mübarek Kadir Gecesi. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in indirildiği bin aydan daha hayırlı olan mübarek Kadir Gecesi'nin ülkemizin, milletimizin, Türk-İslam âleminin ve bütün insanlığın her türlü musibetten kurtuluşuna vesile olmasını diliyorum.

Ayrıca, terör ve terör odaklarıyla mücadele ederek ülkemizin güvenliğini sağlamak için Pençe-Kilit Operasyonu sırasında şehit düşen vatan evlatlarımıza Allah'tan rahmet, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum. Dualarımız görev başındaki tüm Mehmetçiklerimizle.

Değerli milletvekilleri, konumuz, Türkiye'nin Avrupa yakasını Asya yakasından coğrafi olarak ayıran Marmara Denizi. Marmara Denizi'nin hem stratejik hem de tarihî açıdan değeri tartışılmaz. Marmara Denizi'nin insan sağlığı ve birçok ekosistemi etkilemesi dolayısıyla önemli bir iç deniz olması ve ülkemiz nüfusunun, endüstri ve ticaret merkezlerinin önemli bir bölümünün bu

denizin etrafında yer alması önemini daha da artırmaktadır. Bütün bunların yanında, güzel görünümüyle İstanbul şehrine kazandırdığı estetik değerini de unutmamak gerekir

Marmara Denizi'nde oluşan müsilaj, önemli bir çevre problemi olarak günlerce konuşuldu. Müsilaj, ülkemizin gündeminde bugüne kadar hiç olmamıştı. Yaşadığımız bu olay, vatandaşlarımızın, milletimizin bu noktada beklemediği -bir taraftan çevresel bir taraftan insan sağlığı ve toplum sağlığı açısından- tehlikeli bir duruma sebebiyet vermişti. Müsilajın temel nedenleri arasında çevresel etkiler, küresel ısınma, Marmara Denizi'nin fiziksel yapısını sayabiliriz ancak asıl neden, insan kaynaklı kirleticilerin yeterince arıtıma tabi tutulmadan Marmara Denizi'ne verilmesidir diyebiliriz. Böylelikle oluşan kirlilik Marmara Denizi'nin ekosisteminin bozulmasına neden oldu ve fitoplanktonların aşırı büyümesiyle ötrofikasyon ve müsilaj oluştu.

Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla, henüz daha Türkiye Büyük Millet Meclisinde araştırma komisyonu oluşturulmadan önce, hızlı bir şekilde, Marmara havzasında yer alan valilerin, belediyelerin, ilgili kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla Marmara Denizi Koruma Eylem Planı hazırlanarak bu koruma eylem planında öngörülen işlerin zamanında yapılmasıyla ilgili Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu oluşturuldu. Bu Kurulun ardından Meclisimiz de bir araştırma komisyonu kurarak gerek atılacak adımları gerek yapılan projeleri inceleyerek gerek sivil toplum örgütlerini, üniversitelerimizi, ilgili tüm kurum ve kuruluşları dinleyerek, sürece katkı sağlama adına bu kurum ve kuruluşların önerilerini dikkate alarak çalışmalarını tamamladı.

Müsilajın çıkış nedenlerinden biri olan küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini de unutmamak lazım. Günümüz şartlarında bütün dünya fosil yakıt kullanımı, atık problemi, çevre kirliliği, bilinçsiz tarım ve zararlı sanayi atıkları nedeniyle küresel bir krizle karşı karşıya. Biz hep söylemeye çalışıyoruz; iklim değişikliği din, dil, ırk ve sınır tanımıyor, zengin, yoksul ayırmıyor ve bir çevre meselesi olmasının dışında bir güvenlik meselesi, bir kalkınma meselesi. Gelişmiş, gelişmemiş ülke ayırmadan istisnasız tüm hayatları etkileyen bir durum. Ülkemizin bir iç denizi niteliğindeki Marmara Denizi'nde 2021 yılı Mayıs sonu ve Haziran ayı başında yoğunlaşan müsilaj, denizlerimizin ve diğer su varlıklarımızın korunması ve sürdürülebilir bir şekilde yeni nesillere bırakılabilmesi açısından iyileştirilmesi gereken hususların neler olduğunu detaylıca mütalaa etmemizi gerekli kılmıştır. Marmara Denizi'nde müsilaj oluşumunun; küresel iklim değişikliği nedeniyle deniz suyu sıcaklığının yükselmesinden, Marmara Denizi'nin durgun yapısından ve bölgedeki yoğun nüfus dolayısıyla kentsel, endüstriyel ve tarımsal atıkların yeterli arıtmaya tabi tutulmaksızın denize ulaşması nedeniyle oluşan kirlilik artışından kaynaklandığı çeşitli vesilelerle dile getirilmiştir. Öncelikli olarak, Marmara Denizi'nin ülkemizin bir iç denizi olduğu hatırdta tutulmalı, tedbirler de bu çerçevede hayata geçirilmelidir. Marmara Bölgesi'nin ülkemiz için bir lokomotif görevi üstlendiği hesaba katıldığında, yürütülecek çalışmaların siyasi tartışma eksenine taşınmadan, iş birliği içerisinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizi çevreleyen diğer denizler açısından ise kirliliğin önlenmesi için komşu devletlerle gerekli iş birliğinin artırılması önem arz etmektedir. Hazırlanan raporda da görüleceği üzere, ülkemizin müsilaj ve diğer deniz kirliliği kaynaklarıyla mücadelesi yeni başlamış bir süreç değildir. Atık su arıtma tesislerinden sayısının ve niteliklerinin artırılması çalışmaları, başta Marmara Denizi olmak üzere denizlerimizde yürütülen araştırma ve inceleme çalışmaları -örneğin, Marmara Denizi Bütünleşik Modelleme Sistemi Projesi- sıfır atık projeleri ve diğer pek çok çalışma denizlerimizin korunmasına yönelik önemli çevre projeleridir.

Çevreyle ilgili alınan kararların uygulanması konusunda denetim mekanizmalarının oluşturulması da ayrı bir önem taşımaktadır. Doğal yapısı, zengin florası, faunası ve sosyokültürel dokusuyla nadir alanlardan biri olan Marmara Denizi gerek sahip olduğu doğal değerler gerekse de çeşitli kirlilik kaynaklarına tehdit altında bulunması nedeniyle 5 Kasım 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararıyla özel çevre koruma bölgesi olarak ilan edilmiştir. Müsilajla mücadele amacıyla yürütülen çalışmalardan da açıkça görülebileceği üzere denizlerimizin ve diğer su varlığımızın korunması, başta merkezî yönetim ve yerel yönetimler olmak üzere tüm aktörlerin koordineli bir şekilde çalışmasını gerektiren çok paydaşlı bir husustur. Bu çerçevede, yerel yönetimlere ileri biyolojik arıtma tesisleri yapımı konusundaki teşviklerle ilgili mevzuat çalışmaları önemli bir adım olacaktır.

Sayın milletvekilleri, evet, Marmara Denizi'nin kurtarılmasında her kesime, özellikle de bu denizle doğrudan ilgili olanlara sorumluluk düştüğü bir gerçektir, bizim de vatandaş olarak büyük sorumluluk taşıdığımız açıktır. Burada vatandaşlarımızın eğitilmesinin önemini vurgulamak istiyorum. Bu anlamda, STK'lerle birlikte birçok sempozyum, seminer, konferans ve benzerlerinin yapılması sosyal sorumluluk bilincinin oluşturulması açısından çok önemlidir. Ayrıca, çocuklarda çevre bilinci oluşturulması açısından millî eğitim müfredatına küresel iklim değişikliğiyle ilgili konular da eklenebilir. Vatandaşların ortak istekleri olan çevrenin korunması konusunda birbirlerini anlamalarının ve beraber hareket etme yeteneklerinin kazandırılmasının sağlanması da önem arz etmektedir. Halkın ve ekosistemin sağlığını tehdit eden durumlarda işi sadece yöneticilere bırakmak da doğru değildir, sorumluluk hepimizindir.

Konuşmanın sonunda, milletimizin ve tüm İslam âleminin yaklaşımakta olan Ramazan Bayramı'nı en içten dileklerimizle kutlar, bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Rıdvan Turan.

Buyurunuz Sayın Turan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; artık ne kaldıysa, her şey e rağmen Marmara Denizi'nde yaşamayı sürdürmeye çalışan zooplanktonundan fitoplanktonuna, memelisinden balığına, kabuklusuna, hepsine saygılarımı sunarak konuşmama başlamak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşmaya başlıyorum ama bu konuşmadan hiç de hazzetmediğimi baştan ifade etmek istiyorum. Bu kadar temel bir meselede, Meclisin bu kadar düşük yoğunluklu, Genel Kurulun bu kadar düşük yoğunluklu bir gününde konunun ele alınıyor olması gerçekten son derece sorunlu; bunu bir kenara koyalım.

Önce, bu, deniz nedir; bir buna bakmak gerekiyor galiba. "Marmara Denizi" deyince biz neyi kastetmiş oluyoruz? Marmara Denizi, bilindiği gibi, görece genç bir deniz. İkili bir su tabakalaşmasına sahip olan, altta yoğun suyu barındıran Akdeniz akıntısının, üstte ise daha hafif, daha az tuzlu suyu barındıran Karadeniz akıntısının binlerce yıldan beri altlı üstlü devam ettiği bir deniz burası. Peki, nasıl bir denizdir? Karekin Deveciyan Su Ürünleri Hali Başkanırken diyor ki: "1909 ile 1910 yılları arasında İstanbul Balık Halı'ne 44.169 kilo kılıç balığı, 85 bin kilo orkinos, 2,5 milyon kilo uskumru geliyordu." Şimdi bunların hiçbir tanesi yok değerli arkadaşlar. Bu dönem aslında 1960'lara kadar bir biçimde devam etti yani denizin verimliliği 1960'lara kadar sürdü. Beykoz Dalyanı'nda 100 kilonun üzerinde kılıç balığı tutulduğu günleri hatırlıyoruz, 500 kilograma varan orkinosların yakalandığı, Ahırkapı açıklarında 10 kiloluk, 15 kiloluk, 20 kiloluk sinartillerin yakalandığı dönemi hepimiz ya hatırlıyoruz ya tanıyoruz ya da anlatılardan duyuyoruz, dinliyoruz.

124 tür olan balık çeşitliliği şu anda 5-6 türe kadar azalmış durumda. Şimdi, meselemiz şu: "Ya, bu Marmara'yı geri kazanabilir miyiz?" Açık söylemekte fayda var "Marmara" dediğimiz deniz şu anda yoğun bakımda olan bir denizdir. Durumu olduğundan daha iyi göstermek de durumu olduğundan daha kötü göstermek de hiç birimizin işine yaramayacaktır.

Daha önce de benzer çalışmalar oldu; iktidarın, iradenin göstermiş olduğu etkiyle, çalışmayla daha önce de benzer araştırma komisyonları kuruldu. Bunlardan bir tanesi -tabii, müsilaj için söylemiyorum bunu ama- 1988'de çok yoğun balık ölümleri olduğunda kamuoyu dehşete kapıldı, o zamanın siyaset yapımcıları dediler ki: "Ya, buna bir bakalım. Bu gerçekten niye böyle

oldu?" O zaman da bir sonuç çıkmadı. Raporu okudum, çok ayrıntılı okudum ve yazıldığından beri rapor üzerinde çalışıyorum. Bu raporun Marmara Denizi'ni kurtarmaya dönük herhangi bir iddiası aslında yok. Niye olmadığını ben size anlatacağım değerli arkadaşlar. Şimdi, Komisyon raporunu iki açıdan değerlendirebiliriz; raporun yöntemi ve raporun içeriği. Soru şu: Böyle bir Komisyon kurmamış olsaydık -orada Fatih Bey var- "Sen uzmanlarla görüş, bize bir Komisyon raporu, bize bir rapor çıkart lütfen." deseydik bize böyle bir rapor getirirdi. Bu raporun içerisinde bütün Komisyon çalışmaları boyunca yaptığımız tartışmalar, kurumlardan istediğimiz bilgiler, önemli olarak vurguladığımız konu başlıklarının hiçbir tanesi yok; tam tersine, bilim insanlarının anlattığı şeyler arka arkaya eklenmiş, yan yana getirilmiş ve eklektik bir bütün hâlinde buraya sunulmuş durumda. Komisyon faaliyeti her habercilik faaliyeti de değil, bir vakanüvislik faaliyeti de değil değerli arkadaşlar. En azından, Genel Kurulun üzerinde yorum yapabileceği, bütünsellik arz eden bilgileri bir perspektif dâhilinde toparlayıp bir mantık, bir omurga çerçevesinde buraya sunması gerekirken rapor yazıcıları, âdeta bir yırtma-yapıştırmayla önümüze bir rapor getirdiler. Ya, bir panelin kolaylaştırıcısı olsanız, moderatörü olsanız arada dersiniz ki: "Bak, bunlar böyle söyledi, bunlar böyle söyledi, burada benzeyenler ve benzemeyenler var." diye, millet daha iyi anlasın diye bir ara toplam alma ihtiyacı duyarsınız. Bu raporda böyle bir şey yok. Arka arkaya eklenmiş, eklenirken de mümkün mertebe aslında yazıcının, yazıcı aklın perspektifini doğrulayacak şeyler eklenerek rapor hâline getirilmiş. Mesela Ergene yok; Ergene konuşulmamış, tartışılmamış. En fazla konuştuğumuz şeylerden bir tanesiydi. Kanal İstanbul yok. Komisyon diyebilir ki: "Ya, Kanal İstanbul'u biz tartıştık ama buradan bir şey çıkmadı." Çıkmadığını buraya getirmek bile Genel Kurula olan saygımız gereğince olması gereken bir şeydi, o da yok. Mesela, benim gelenlere, bürokratlara, sorularım vardı; muhalefetin aşağı yukarı tüm vekillerinin soruları vardı, bu sorular yok. Daha vahimini söyleyeyim mi size? Bakın, MAREM'in yaptığı çalışma sonucunda Ergene derin deşarjından denize basılan suyun kimyasal analizini, geldim, Komisyondaya söyledim, size de söyleyeyim: Bakır, Dünya Sağlık Örgütü değeri 0,02 iken 2.544'e çıkmış miligram/desilitre birim; çinko, 1.932, oysa 0,5 olması gerekir; demir, 636... Yani saymayayım tek tek ama ağır metallerde inanılmaz bir artış var; bizim Komisyonumuz bununla ilgilenmedi. Hatta dedim ki: "Ya, yanlış olabilir, kalkın, gidelim, bir de biz ölçelim, belki MAREM'inki yanlıştır." Ne yazık ki olmadı.

Şimdi, dolayısıyla son derece tekniğe indirgenmiş ve denizin esas meselesi olan sistematik ve süregelen bir biçimde Marmara Denizi'nin insan eliyle, sanayi eliyle kirletiliyor olma gerçeği baskın bir gerçek olarak burada ne yazık ki durmuyor. Peki, ne yapacağız? Yani öznesiz bir şey mi tartışıyoruz, biz bu işin bir öznesi var mı? Bu işin bir öznesi var arkadaşlar, o özne de -yani bu cinayetin bir faili var tabii ki- yıllardan beri sistematik bir biçimde doğayı kirletenler, denizi kirletenler. Yani şimdi "Ya, olmuş zaten, burada fail aramanın anlamı nedir?" diye düşünülebilir, mesele öyle değil, o kadar basit değil. Termik santraller, reaktörler, petrol rafinerileri, devasa fabrikalar; bunlar kimin? Termik santrallere ek olarak mermer ocakları, deniz kenarındaki yalılar, yatlar, katlar, orada inşa edilen binalar; bunlar kimin? İşte, kiminse aslında denizi de sistematik olarak yıllardan beri, en fazla da 1970'ten sonra kirletenler ne yazık ki bunlar, değerli arkadaşlar.

Şimdi, aslında ben madde madde, 157 maddeye muhalefet şerhi yazdım ama ne yazık ki böyle bir zamanımız yok. Girişte "Küresel iklim değişikliği nedeniyle deniz suyu sıcaklığının yükselmesinden, Marmara Denizi'nin durgun yapısından ve bölgedeki yoğun nüfus dolayısıyla..." falan falan diye anlatılmış, müsilağın sebebi olarak ortaya konulmuş. Yine, deniz suyu sıcaklığının artması temel alınmış, güçlü tabakalaşmadan, uygun sıcaklıktan, sakın havanın eşlik etmesinden bahsedilmiş.

Arkadaşlar, burada temel mesele şudur: Fitoplankton, fotosentez yapan bir mikroorganizmadır. Azot ve fosfor yükünün fazla olması bu canlıların sayıca artmasına yol açar ama esasen müsilağı tetikleyen şey, besin zincirinin kırılması ve fitoplanktonu yok eden canlıların ortamdaki kaybolmasıdır. Ortam kirlenmeye başladığında öncelikle kaçabilen canlılar kaçır, kimisi ölür, kimisi ortama adapte olur. İşte, o ölenler grubunda fitoplanktonu yiyen, onları yok eden canlılar vardır. Dolayısıyla bu canlıların ortadan kalkmasıyla birlikte birey sayısında olağanüstü bir artış meydana geldi ve anlatıldığı gibi yalnızca sitoplazmik organellerin denize boşalması falan değil, onunla birlikte pek çok başka polisakkaritleri de içine alan, ortamda askıda olan her şeyi de içine alan bir süreç başladı. "Sıcaklık" "iklim değişikliği" diye dönüp dönüp söyleyenlere şunu sormak gerekiyor: "Ya, niye sıcaklık artıyor kardeşim yani niye Marmara'da Karadeniz'in 3 katından fazla sıcak artıyor? Bunu iklim değişikliğiyle izah etmeniz mümkün mü?" Elbette değil çünkü kirlittik. Çok basit bir deney yapın, 2 bardağın bir tanesine temiz suyu, diğerine mürekkepli suyu koyun; mürekkepli suyun aynı ortamda diğerine göre daha fazla ısındığını göreceksiniz. Yani şöyle bir şey yok: "Ya, oldu, iklim değişikliği oldu, şu oldu, ekosistemde bozulmalar..." Bunu biz kendimiz yaptık. Bunu biz kendimiz yaptıysak bunun çözümünü de mutlaka ve mutlaka burada bulmak, burada aramak zorundayız.

Bir Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı'mız var, biliniyor. Orada da raporun devamında da anlatılan esas şey şu: Marmara Denizi'nin alt akıntısı bir konveyör olarak kullanılmalı ve kirliliği Karadeniz'e uzaklaştırmalı. Bu konuda yapılmış çalışmalar var. 20'nci yüzyılın başından beri böyle bir iddia var yani iki tabakalı su olduğundan dolayı alt tabakanın oraya basılan kirliliği Marmara'ya ulaştıracağı vehmi var. Bu, çürütülmüş bir vehimdir; bu, gerçekliği yansıtan bir anlayış değildir. Hâl böyle olunca; bakın, eğer "Marmara Denizi'ni alıcı ortam olarak kabul etmiyoruz." demiyorsak, "Derin deşarjı mutlaka sonlandırıyoruz." demiyorsak, "Karada olan karada kalmalıdır, su arıtılmalı ve karasal ortamda tekrar kullanılmalıdır." diyorsak, aynı raporun dediği gibi "Şöyle arıtacağız da ondan sonra deşarja basacağız." gibi lafları anlatıyorsak bu zamana kadar yapılandan farklı bir şey yapmıyoruz demektir. Niye söylüyorum? 1988-1989'da, özellikle güney Haliç kolektörlerinin Haliç'i temizleme iddiasıyla Haliç'in pisliğini Marmara'ya basmasıyla olağanüstü balık ölümleri meydana gelmişti. O balıkları öldüren faktör her neyse şu anda müsilağı patlatan faktör de o. Şu anda yeniden müsilağın başka görüntüleriyle karşı karşıya kalıyoruz, onlara sebep olan da yine kirlilik. O nedenle, bu işin amentüsü şu olacak; başa yazacağız başa, bunu başlığa çekeceğiz: "Derin deniz deşarjına, Marmara Denizi'nin alt akıntısının bir konveyör olarak kullanılarak pisliği Karadeniz'e götüreceği anlayışına 'Hayır.' demeli ve denizi alıcı ortam olmaktan mutlaka çıkarmalıyız." Bu olursa raporun diğer taraflarındakiler az çok işe yarayabilir ama bu olmazsa istediğinizi yapın... Yani yazılmış, epey bir şey yazılmış; kıymetli arkadaşlar, bu yazılanların büyük kısmı da ne biliyor musunuz? Tarım Bakanlığı ile Çevre Bakanlığının vazifesi. Raporu yazan yazmış oraya, işte, "Sular takip edilsin." "Kirlilik araştırılsın." E, bunu Çevre Bakanlığı yapacak zaten. "Akarsularla gelen organik atıklar -gübre vesaire kastediliyor- konusunda önlem alınsın." E, zaten Bakanlık yapacak. Şimdi, benim anlamadığım şey şu: Bunu yazan bunu bilmiyor mu, Bakanlıkların vazifesi olduğunu bilmiyor mu; yoksa biliyor da Bakanlıklara vazifesini mi anlatıyor, bunu anlayabilmiş durumda değiliz.

"Deniz koruma alanı" ilan edildi biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı denizin koruma alanı olmasına ilişkin bir irade serdetti fakat öyle enteresan ki çok kısa bir süre sonra, bakın, Elektrik Üretim Anonim Şirketine ait Tekirdağ Doğalgaz Kombine Çevrim A Santrali ile santralin kullandığında bulunan taşınmazların ve deniz alanının özelleştirilmesine karar verildi Cumhurbaşkanlığı tarafından. Ya, bu ne perhiz bu ne lahana turşusu, gerçekten anlayabilmek mümkün değil. Yine, dip çamurunun, dip taramasından çıkan çamurun bazı yerlere boşaltılması konusunda Bakanlığın oluru var. Şimdi, bu nasıl bir koruma alanı, böyle bir koruma alanı olabilir mi? "Koruma alanı" dediğiniz şey, yapılaşma da dâhil olmak üzere ekosistemi her biçimde tehdit eden ve tehlikeyi atan şeylerin bir bütün olarak ortadan kaldırılmasıdır. Dönüp bakınca ne görüyoruz biz? Bunu Komisyondaya da defalarca konuştuk, 1.700 kilometre uzunluğunda, Balıkesir ve Çanakkale illerinin bütün sahillerini kaplayan bütünleşik bir sahil projesi görüyoruz; yat limanları yapılacak, çekek yerleri yapılacak, o yapılacak, bu yapılacak. E, yani şimdi, burada Marmara Denizi'nin

faídasına herhangi bir Şeyin ortaya çıkması mümkün mü? Denizi böyle böyle öldürüyoruz. Denizi her gün daha fazla rant, her gün daha fazla kr alanı olarak gördüğümüzden dolayı denizi öldürüyoruz. Denizin ölmesi öznesiz, failsiz bir süreç değildir. İŖte bu akıl, denizi bizatihi öldüren akıldır.

Bir baŐkası Kanal İstanbul. Ya “Kanal İstanbul” dediğiniz Şey 5 milyon kişilik -iyimser ifadeyle söylüyorum- bir nüfus yükü demek. Bunun kullanacağı su, kullanacağı otomobil, atıkları, kesilecek olan ağaçlar, tahrip edilecek olan akiferler, bunların hepsi bir araya konulduğunda... Ya, Şöyle bir akıl olabilir mi “Yapalım da daha iyi olsun, Tuna yoluyla yukarıdan gelen su aŐaėıdaki ortamı temizlesin.” denilebilir mi? Denilemez ama işte deniliyor. Yani neticesinde 22 maddelik bir Şey yapıldı. Bu 22 maddelik planlama içerisinde birkaç tanesi kısmen hayata geçirilirken bir bütün olarak bu planlamalar olduğu gibi durduğu yerde duruyor. Söylenecek ok Şey var ama vakit çok azaldı. Ben size kısaca ne yapılması gerektiğinden bahsedeyim.

Arkadaşlar, artık geline nokta mesele müsilajı falan aŐtı. Balıklarda vibriyo var. Vibriyo bakterisi, kolera ailesinden bir bakteridir ve balık konusunda, piŐtiėinden dolayı henüz insanda -suŐiyi kastetmiyorum ama- bir enfeksiyona yol amıyor olsa da bu balıkları yiyen daha büyük balıklarda, lüfer ailesi gibi, palamut, torik ailesi gibi ailelerde bir balık pandemisine yol açma ihtimali de artık oldukça yüksek.

Marmara Denizi’nde üretilen kabukluların Marmara Denizi’nin toksik özelliklerini bünyelerinde topladığını, parolitik ve diaretik toksinleri topladığını ve Avrupa’da bunların satışının yasaklandığını hepimiz biliyoruz. Olan bir Şey yokmuŐ gibi davranmayalım. Bu işi dzleteceksek ilkin çıkacağız, diyeceğiz ki: “Arkadaşlar, artık biz bedeli ne olursa olsun derin deşarjı bitiriyoruz.” Marmara bir alıcı ortam değildir ve en önemli konulardan bir tanesi, Marmara’nın bu hâle gelmiş olmasının ve daha da fazla olumsuz bir tarafa doğru sürükleniyor olmasının en önemli sebeplerinden bir tanesi Ergene derin deşarjı.

Bakın, öylesine vicdansızca bir Şey ki Ergene derin deşarjı hikyesi. Ergene havzasında 2 bin tane firma var; tekstil firması, metal firması, Şu firması, bu firması... Bu firmalar yer altından suyu çıkıyorlar, kullanıyorlar, kirliliyorlar ve Ergene Nehri’ne veriyorlar. O nedenle, debisi, çıktığı yerden sonra, bu fabrikaları geçtiğinde 10 kat artıyor. Şimdi, bunlar bundan kazanç sağlıyorlar. E, bunu temizlemesi kime kalıyor? Kamuya kalıyor. Yani bu varlıklar, su varlığı herkesin, börtü böceğin, insanın, bütün canlıların ortak varlığıyken bir avuç gözü dönmüŐ sermayedar Ergene’yi bu hâle getiriyor. Peki, kamu ne yapıyor? Vallaha, kamunun yaklaşımı, bence, bu gidiŐle kısa süre sonra bu arıtma işlerini, atık su arıtma işlerini özele ihale etmek biçimine dönecek yani bunun da üzerinden rant elde edilecek bir Şey hâline dönüŐme ihtimali -raporda da yazdığı üzere- oldukça fazla.

Oradaki atıkların -birbirine karışmış atıklar en zor arıtılan atıklardır- arıtıldığı varsayılıyor ama bizim elimizdeki veriler arıtılmadığını gösteriyor. Marmara Denizi’ne basıyorsunuz. Marmara Denizi can ekiŐiyor, çok açık söyleyeyim.

Ben dalıyorum. Düzenli olarak bir dalış yapılmıŐtı Komisyon aŐamasında. Ondan sonra ben Marmara Denizi’nin muhtelif yerlerinde en az 8-10 dalış daha yaptım. Arkadaşlar, hani ortalgı yangın yerine çevirmek falan değil ama deniz gerçekten ölüyor. Bir sene önce olan canlılar Şu anda yoklar. Bunun en büyük sebebi de Marmara Denizi’ni bir lağım çukuruna, bir atık su havuzuna dönüŐtüren zihniyettir. Bunun çözülmesi için öncelikle derin deşarjı halletmeli, alıcı ortam olma zellini ortadan kaldırmalı ve bağımsız bir komisyon kurulmalı. Bu bağımsız komisyon, bilim insanlarından oluŐacak bağımsız komisyon hiçbir bakanlığın altında falan olmamalı. Bu komisyon bilimsel altyapıya, teknolojiye, laboratuvarlara sahip olmalı, bu çalışmaları burada sürdürmeli ve onların çıkardığı sonuçlar keskin bir kılıç gibi olmalı. Anlatabiliyor muyum? Yani insanların, kurumların riayet edeceği bir niteliğe sahip olmalı. Bununla beraber, dört beş sene içerisinde derin su deşarjı tamamen ortadan kaldırılmalı.

Ya, gerçekten ben Şunu anlamıyorum -Sayın Başkanım, siz de buradasınız- biz bu Komisyonunda demedik mi hep beraber, “Marmara Denizi’nin alıcı ortam olmasını doğru bulmuyoruz.” diye hep beraber söylemedik mi arkadaşlar? Dedim ki -haddimi aÇıyorum, ben bunu söylüyorum yani Komisyon adına konuŐuyorum bazı yerlerde- “Bütün Komisyon böyle düŐünüyor.” “Biz derin su deşarjına karŐıyız.” diye hep beraber demedik mi? Şimdi, dememiŐiz gibi önümüze gelmiş rapor, deniyor ki: “İyi arıtılırsa basılabilir.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

RİDVAN TURAN (Devamla) – Arkadaşlar, iyi arıtıyorsak, gerçekten nitelikli bir su hâline dnŐtryorsak denize niye basıyoruz ya? Biz su zengini bir ülke değiliz ki su fakiri bir ülkeyiz; bu suyu her yerde kullanmak mümkündür. Bu zamana kadar da herkes dedi ki: “İyi arıtılıyor.” İŖte “İyi arıtılıyor.” denilenin durumu ortada, durum ortada. Yani bunlara ilişkin bütünlüklü bir plan yapılmalı ve bu raporun ancak ve ancak geri çekilmesiyle bu söz konusu olabilir. Kıyılarıdaki yapılaŐmanın tamamının ortadan kaldırılması lazım, inŐai faaliyetlerin bitirilmesi lazım, gerçekten bir koruma alanı hâline getirilmesi lazım denizin, endüstriyel tesislere “Kendi suyunu arıt ve kullan, sana daha fazla su yok.” denilmesi lazım, bu suların, arıtılmış, nitelikli suların peyzajda kullanılması lazım, zeytin kara suyunun deşarjının engellenmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RİDVAN TURAN (Devamla) – ocuklara, mutlaka müfredata “Marmara Denizi nedir?” diye bir ders koymamız lazım çünkü ne çocuklar ne yetiŐkinler denizin ne olduğunu bilmiyor değerli arkadaşlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Sözün bu mu sadece?

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Ali Şeker.

Buyurun Sayın Şeker. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen sene yüzeye çıkan köpüğü aldınız, “Msilajı temizledik, rahat olun.” dediniz, bir yandan da Marmara can çekiŐirken, ölüm döŐeėindeyken “Buradan nasıl bir siyaset rant deŐiririz?” dediniz. “Arıtma tesisi yapımında kamu-özel iş birliği uygulanacak.” diyerek bu sefer de kanalizasyon atık garantisi mi vereceksiniz firmalara? Ülkeyi yirmi yıldır tek başına ynetmiyormuŐsunuz gibi, yirmi beş yıl İstanbul’u ynetmemiŐsiniz gibi, İstanbul’un, Marmara’nın kirltilmesinde sorumluluğunuz yokmuŐ gibi Şimdi “Belediyeyi, yerel yönetimi nasıl sularız?” diye konuyu gündeme getiriyorsunuz. İhtiyacımız yerel yönetim-merkezİ yönetim kavgası değil. Marmara Denizi hepimizin; İstanbul’un, Bursa’nın, Tekirdağ’ın, Kocaeli’nin, Balıkesir’in, Çanakale’nin Yalova’nın, hatta tüm Türkiye’nin Marmara Denizi. Sorunun aciliyeti ortadayken hâlâ zzme yönelik gerçekçi hiçbir adım atılmadı. Üzümlerin kâğıt üzerinde kalması rrmeyi, kokuŐmayı, ölümü daha da hızlandırıyor.

1989’da, Dalan döneminde başlayan derin deniz deşarjının ne denli büyük bir sıkıntı yaratacağını Sayın Nurettin Szen gördü ve anlattı. Dünya Bankası yetkililerine “Marmara’yı böylesine kirlilecek bir projeye nasıl kredi verirsiniz? Türkiye’ye nc dünya ülkesi muamelesi yapamazsınız.” diye sitem etti ve Dünya Bankası yetkilileri “Haklısınız, biyolojik arıtma için ne kadar ihtiyacınız varsa size kredi sağlayacağız, destek vereceğiz.” dedi. Kadıköy, Baltalimanı ve Riva Biyolojik Arıtma Tesislerinin projelerini hazırladı ve kredileri hazır projeleri hazır olarak Erdoğan iktidarına bıraktı yerel yönetimde ve Erdoğan ne yaptı? Bunların hepsini kenara kaldırdı, “Derin deşarja devam.” dedi ve o derin deŐarjdır bugün Marmara’yı bu hâle getiren. Otuz yıla yakın süre geçti, Yenikapı Biyolojik Arıtma Tesisinin arsa tahsisini dahi yapmadınız, hâlâ yapmıyorsunuz. BaŐakŐehir Biyolojik Arıtma Tesisinin arsa tahsisini hâlâ yapmıyorsunuz. Bir yıl geçti bu Komisyon çalışmaya baŐlayalı, dedik ki: Bu işleri bir an önce,

aciliyetle çözün; Marmara'nın hiç zamanı yok, ölüyor. Öldüğünde de geri dönmüyor bir daha ama maalesef bir şey yapılmadı.

Kırk yıl önce ortaya atılan "ODTÜ kanalı" diye bir proje vardı "Marmara derinliklerinden Karadeniz'in derinliklerine kanalizasyonlarımızı göndeririz." diye. Görüldü ki bu tez doğru bir tez değil, yaşayarak gördük. Marmara Denizi, alıcı ortam olma vasfı olan litrede 5 miligram çözünmüş oksijen düzeyinin altına düştü ve özellikle yüzey dışında, 5-6 metre dışında bu ortamın oksijeni artık balıkların bile yaşamasına müsaade etmeyecek derecede düşmüş durumda. Biz ne yapıyoruz? Bu balıkların öldüğü ortama -demir izgaralardan geçirip- kanalizasyonumuzu olduğu gibi dolduruyoruz ve denizin altına süpürüyoruz pisliğimizi, sonra da diyoruz ki: Müsilaj yine neden oldu acaba?

1957'de İlham Artüz'ün başlattığı bir proje var, Levent Artüz'le devam ediyor İnönü Vakfının öncülüğünde, MAREM Projesi. Marmara Denizi'ni izleyelim ve kurtaralım diye yapılan bir proje ve burada hâlâ izlemeler devam ediyor, çalışmalar devam ediyor. Marmara Denizi SOS veriyor, imdat çığlığı atıyor ama biz, hâlâ kâğıt üzerinde bu işleri geçiştiriyoruz. Marmara açık bir fosseptiğe dönüşüyor, Marmara dev bir fosseptik çukuruna dönüşüyor aynı daha önce Haliç'in olduğu gibi. Bizim buna bir an önce çözüm bulmamız gerekiyor.

Geçen sene mayıs ayında başlamıştı müsilaj, bu fotoğrafı çekmiştim Gemlik'te. Bu sene ise daha mayıs ayını beklemeden, nisan ayında Yalova'da, İstanbul'da birçok yerde müsilaj başladı yani her sene biraz daha erken ölüyor maalesef Marmara Denizi. Berlam balığı var; Marmara Denizi'ndeki şu kenarda gördüğünüz siyah olan, Ege Denizi'ndeki bu. Burada, bu berlam balığının maalesef karaciğeri çürüyor, gonatları çürüyor, artık çoğalamıyorlar. Akdeniz'in berlam balığının karaciğeri bu şekilde; bu gördüğünüz de Marmara Denizi'ndeki Berlam balığının karaciğerleri, tamamen yağlanmış durumda. Yani sadece deniz sağlıksız değil, balıklar da sağlığını kaybediyor. Ergene derin deşarjıyla bu suyu veriyorsunuz Marmara'ya, Saroz'a gidiyordu daha önce. Şimdi, Marmara Denizi vasıtasıyla oraya deşarj başladıktan sonra kıyılarda biz ölümler gördük, balık ölümleri gördük. Ne oldu dediğimizde deşarj başladığını anlamış olduk. Çorlu, Çerkezköy Organize Sanayi Bölgelerinin tamamı sizin döneminizde yapıldı, "Arıtması olmadan doğayı istediğiniz gibi kirlitebilirsiniz." denildi, Marmara Denizi'ne ve Ergene Nehri'ne bütün pisliği bastılar ve Ergene'yi simsiyah bir nehir hâline getirdiler. Bizim artık derelerimizi öldürmememiz gerekiyor, denizimizi öldürmememiz gerekiyor. Onun için de bu şirketlerin buralara, kanalizasyona ve açık derelere bu atıklarını istediği gibi boşaltmaması, boca etmemesi gerekiyor. Balıkesir-Çanakkale Çevre Düzeni Planı'nda yer alan yeni projelerde yeni ölüm hesapları var ve Marmara Denizi bunlardan daha çok zehirlenecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Ali Bey.

ALİ ŞEKER (Devamla) – Evsel atıklar, çimento fabrikaları, termik santraller, fabrikalar daha büyük zarar vermeye devam ediyor. Marmara'nın bunları taşıyacak mecali kalmadı. Bu kirlilik yükünün artık ölüm demek olduğunu herkesin görmesi lazım ve Marmara'ya daha fazla atık yüklemememiz lazım. Balık yumurtaları artık öldü ve balık sayısı da gittikçe azalıyor. 124 tane balık türü varken o Marmara Denizi'nde şimdi bir elin parmaklarını geçmiyor ticari değeri olan balık sayısı. Bizim Ergene derin deşarjının uçlarından aldığımız, döküldüğü yerden aldığımız -az önce arkadaşımız da söyledi- ağır metal miktarı binlerce kat fazla normal olması gerektiğinden ve biz, bu denizin ölmemesini bekliyoruz.

"Kirleten öder." değil "Kimse kirlilemez." dememiz gerekiyor. Bir an evvel derin deşarja son vermek; bütün arıtma tesislerini karbon, azot, fosfor giderimine dayalı ileri biyolojik arıtmaya dönüştürmek gerekiyor. Marmara'yı koruma yasasını da bir an önce Meclisten çıkarmak gerekiyor.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Zeynel Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, 6 Mayıs'ta idam edilen devrimci önderler Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı saygıyla andığına ve Gezi davasına ilişkin açıklaması

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) - Teşekkürler Başkan.

6 Mayıs'ta Meclis kapalı olduğu için bugün 6 Mayıs'ta idam edilen 3 fidan, devrimci önderlerden Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı saygıyla anıyorum. Onları tartışmaya gerek yok, onlar idam sehpasına giderken "Tam bağımsız Türkiye, yaşasın halkların kardeşliği!" demişlerdir, her şey burada ifade ediliyor. Onlar halkımızın gönlünde yaşıyor. Bugün bir istatistik yapılsa "Deniz" ismi çocuklara en çok konulan bir isimdir ama Ali Elverdi'yi sorsanız kimse hatırlamaz, hatırlayan da lanet okur.

Gezi, bir halk hareketidir; doğayı, çevreyi, yaşamayı savunmaktır. Yargıcı, AKP milletvekili aday adaydır; eşi de FETÖ'den içeride yatan biridir. Karar, intikam alma kararıdır, hukuksuzdur, ahlaki de değildir. Nasıl Ali Elverdi nefretle anılıyorsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Taşlıçay...

35.- Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'ın, Süper Lig'e çıkmasına ramak kalan Ankaragücü'nü tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Spor Toto 1.Lig'in lideri, başkent Ankara'mızın sembolü, yüz on iki yıllık çınar Ankaragücü Spor Kulübümüz şampiyonluk yolunda yılmadan, yorulmadan, azmederek Ankaralı futbolseverlerin yüzünü güldürmüş, bu sezon oynadığı futbolla herkesin takdirini kazanmıştır. Süper Lig'e çıkmasına ramak kalan Ankaragücü'nün yönetiminden futbolcusuna, teknik ekibinden idari personeline, alın teri döken herkesi, gösterdikleri başarıyla dolayısıyla tebrik ediyorum. Takımlarına verdiği desteği hiçbir zaman ihmal etmeyen taraftarlarımıza ayrıca teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki Ankaragücü, Ankara'mızı temsil noktasında daha nice başarılarla imza atacak, gücümüze güç katacaktır. İmalat-ı Harbiye spor gücü daim muzaffer olsun diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Erel...

36.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, ehliyet affı bekleyen vatandaşlara ilişkin açıklaması

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

1 milyondan fazla vatandaşımız ehliyet affı konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelecek güzel haberleri ve müjdeyi bekliyor. Af bekleyenlerin büyük kısmının mesleği şoförlük; bu vatandaşlarımızın tek geçim kaynağı ise el konulan ehliyetleri. Bize sosyal medyadan ulaşan binlerce vatandaş "Hatamızın farkındayız. Bu süreçte sadece biz değil ailelerimiz de mağdur oluyor. Eşimizin, evlatlarımızın yüzüne bakamıyor, iş bulamıyoruz." şeklinde mesaj göndermektedir. İnsan hayatına kastetmemiş, olası kast ve bilinçli taksirle suç işlememiş bu vatandaşlarımız en azından bir kereye mahsus ehliyet affı getirilmesi söz konusu mağduriyetleri yok edecek, bayram öncesi birçok yuvaya neşe, umut olacaktır. İktidarı bu konuda adım atmaya çağırıyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) (Devam)

BAŞKAN – Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin...

Buyurun Sayın Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Değerli milletvekilleri, Kadir Gecenizin ve tüm ulusumuzun Kadir Gecesi'nin ve Ramazan Bayramı'nın ülkemize sağlık, barış, huzur ve esenlikler getirmesini diliyorum.

Kısa adıyla Müsilaj Araştırma Komisyonu Raporu üzerine söz almış bulunuyorum. Başta Sayın Mustafa Demir olmak üzere Komisyon'da yer alan 19 milletvekilimize, bilim insanlarına, uzmanlara ve emek veren bütün çalışanlara buradan gönülden teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Değerli milletvekilleri, dünyada bütünüyle bir ülkeye ait olan tek deniz Marmara Denizi'dir. Gölden denize evrilen ve yedi bin yıl önce oluşmuş genç bir deniz ve jeolojik oluşumdur. Marmara Denizi'ne kıyısı olan 7 kent ve 25 milyon nüfus bulunmaktadır. İklim değişiklikleri, artan nüfus, kontrolsüz ve plansız kentleşme, talana ve ranta dayalı yerleşim, çevre duyarlılığından uzak yalnızca inşaat sektörünü büyötmeye dayalı bir ekonomik modelleme, kapitalist sistemin dayattığı aşırı tüketimden oluşan atıkların fazlalığı, sanayi ve evsel atıkların vahşice alıcı ortama bırakılması ülkemizi ekolojik felaketlere sürüklemiştir. Marmara Denizi, bu sistem içerisinde âdeta bir çöp kutusu ya da bir atık havuzuna dönüştürülmüştür. Müsilaj, yaşanan çevre felaketinin bir yansımasıdır ve sadece bir tanesidir. Müsilaj, bir sorun değil aslında bir sonuçtur. Müstakil bir sorun gibi görülmesi yerine bugüne dek yaşanan sanayileşme, kentleşme, tarım, doğal kaynakların hoyratça kullanımı, izlenen yanlış politikalar ve bu politikaların yarattığı çevresel etkileri bir bütün olarak ele almak ve çözüm önerileri getirmek gereklidir. Yirmi yıldır iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisinin Çevre ve Şehircilik Bakanı, herkesin gözü önünde gerçekleşen bu eylemleri engellemesi ve denetlemesi gerekirken görevini yerine getirmemiş, seyirci kalmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) AKP'nin her afete olan yaklaşımı... Müsilaj afetinin oluşmasından sonra akıl edilen 22 maddelik eylem planını -sözüm ona- gündeme getirmiştir ancak şunu söylemek gerekir: Öğleden sonra gündayın arkadaşlar, hakikaten yani. (CHP sıralarından alkışlar) Yirmi yıldır aklınız nerededir diye sormak gerekir. 22 maddelik sözde eylem planında izlenebilir ve denetlenebilir çözümlerin yeterli olmadığını -sevgili Ali kardeşim de gösterdi- şu anda yeniden gözlenen müsilajla ortaya koyuyoruz; demek ki yeterli önlemler alınamıyor ki bu müsilaj yeniden gündeme geliyor. Havanın da ısınmasıyla beraber daha fazla olacağını düşünmekteyiz arkadaşlar.

Yine, Adalar, özel çevre koruma bölgesi ilan edildi sözüm ona. Daha üzerinden bir yıl geçmeden ocak ayında bu karar delinmiş. Allah aşkınıza, bu olacak iş mi arkadaşlar? Yani bu kararlar delinmek üzere mi alınıyor, onu da buradan kamuoyunun dikkatine sunmak isterim.

Marmara Denizi'ne atık bırakan bütün işletmelerin kamuoyuyla paylaşılması gerekir. Kapatma kararı alınması, derin deşarjın kesinlikle yasaklanması gerekir arkadaşlar. Kısa vadeli kesin çözümler bu raporda ne yazık ki sunulmamıştır.

Arkadaşlar, Ergene Nehri Istranca Dağları'nda doğuyor, doğduğu noktada debisi 260 bin metreküp ve 283 kilometre yol katederek Saros Körfezi'ne dökülüyor. Tabii, bu katettiği yol boyunca 240 bin metreküp evsel atık yani kanalizasyon atığı dökülüyor arkadaşlar Ergene'ye ve günde 460 bin metreküp sanayi atığı deşarj ediliyor. Yani kendi kapasitesinin neredeyse 4 katı daha fazla atık suya maruz kalıyor, şu gördüğünüz renkte hatta çok daha kötü -fotoğrafta göstermek isterim- Ergene Nehri şöyle simsiyah bir akışta maalesef arkadaşlar.

Yine, yoğun tarım yapılan ve gıda güvenliğini de olumsuz etkileyen bu kirlilik âdeta yok sayılmakta ve dünyanın en kirliliği nehirlerinden biri olarak nitelendirilen Ergene Nehri 50 kilometre yol katettirilerek arıtma, Tekirdağ'ın 4,5 kilometre açıklarında 47 metre derinliğe deşarj edilmektedir; bu işlem derhâl durdurulmalıdır arkadaşlar. Aksi takdirde, Orta Asya'da Aral Gölü'nün kuruması gibi bir çevre faciasıyla yani Marmara Denizi'nin kurumasıyla karşı karşıya kalacağız arkadaşlar. AKP iktidarlarının yıllardır temizlemediği, yarattığı çevre felaketini ve sağlık problemlerini yok gördüğü bu ortamda Ergene Nehri'nin Marmara'ya verilmesinden derhâl vazgeçilmesi gerekiyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bölgede hava kirliliğinin öncelikli olduğunu ifade etmiştir. Ancak ne yazık ki hava kirliliğinden önce suların kirliliği burada önem taşımaktadır, bu da Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ne kadar ciddiyyetle uzak ve ne kadar bilimden uzak olduğunu gösteren bir durumdur.

Değerli milletvekilleri, her nehre, tıpkı Ergene gibi ülkemizdeki her nehre, göle, denizimize verilen atıkların, ağır metallerin, boyaların, organik maddelerin birbiriyle karıştırılmadan, ayrı ayrı yöntemlerle arıtılarak ortama verilmesi sağlanmalıdır. Rapordaki eksiklerden biri de jeolojik oluşum olan Marmara Denizi havzasının jeolojik bütünlüğünden bahsedilmemesidir. Bölgenin jeolojik, morfolojik yapısı ve özellikleri, yer altı suyu, yüzey suları, biyokimyasal döngüyle birlikte bir bütün olarak mutlaka incelenmeliydi. Muhalefet şerhimizde elbette yapılması gerekenleri aktardık ama bu eksikliğe de buradan dikkat çekmek isterim.

Marmara Denizi'nin bir kıyı dolgusu alanına geldiği ortamda, ÇED raporları uygulanmamakta. Yine, balıkçılık -Ali kardeşim bahsetti- 19 su ürünü olan balık türünün soyu tamamen tükenmiş, 150 civarında balık da yok olma noktasına gelmiştir; sürdürülebilir bir balıkçılık yapılmalıdır.

Kanal İstanbul uçuk projesinin müsilaja olumsuz etkilerinden raporda hiç bahsedilmemiştir, bundan mutlaka söz edilmesi gerekirdi. Yine, Marmara Deniz'i'nde sadece müsilaj oluşumunun değil, kirliliğin önlenmesine yönelik adımlar atılmalıdır. İllere merkezî bütçeden mutlaka bir kaynak aktarılmalıdır arkadaşlar. En önemli önerilerden biri olarak da millî gelirin yüzde 42'sinin Marmara'da üretildiği ve buradaki nüfus yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – ...bu yoğunluğun azaltılması için bizim de Cumhuriyet Halk Partisi olarak 2015'ten beri Merkez Türkiye Projesi'nde sunduğumuz, Marmara'nın yüksek teknoloji bölgesi olarak sunulması ama raylı sistemle sanayinin ülkenin güneyine doğru kaydırıldığı ve İskenderun ile Mersin Limanlarını bağlayacak altyapıyı oluşturarak buradaki nüfus yoğunluğunun azaltılması, bana göre en önemli önermelerden biridir ve mutlaka yapılmalıdır.

Madencilikten şehir planlamaya, tarımdan sanayiye her alanda rantı ve talanı değil, çevreyi sahibi bir biçimde, "amasız",

“fakatsız” korumanın önünde bir milat oluşturmak gerekiyor arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Unutmayın, Falih Rıfkı Atay diyor ki: “Her yıkıntı onarılabılır ama doğanın ki asla.” Mahatma Gandhi diyor ki: “Dünya herkesin ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadarını sağlar fakat herkesin hırsını karşılamaya yetecek kadarını değil.” Kirlenici unsurlar ortadan kalkmalı, nüfus yoğunluğu azaltılmalı, denetim gerçekçi olmalı, bu rapor da tozlu raflarda çürümemeli arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İstanbul Milletvekili Sayın Emine Gülizar Emecan...

Buyurun Sayın Emecan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Müsilaj Araştırma Komisyonunun raporunu görüşüyoruz.

Müsilajın dünyada ve Marmara Denizi'ndeki geçmişi çok eski. Türkiye'de 2007 ve 2008 yıllarında da müsilaj görülmüştü ancak bu sorun 2021 Haziranında bu denli şiddetli yaşanınca problemin büyüklüğü fark edildi, sonra da Marmara Denizi'ndeki canlı türlerinin ne kadar azaldığını, fosfor-azot yükünün arttığını, denizin oksijensiz kaldığını konuşmaya başladık; işte, haziran ayında Marmara'nın hâli böyleydi değerli arkadaşlar.

Mecliste biz muhalefet partilerinin verdiği önergeler reddedilse de ısrarlı duruşumuzla sonunda tüm partilerin ortak önergesiyle bir araştırma komisyonu kuruldu ve 13 Temmuz 2021 tarihinde çalışmalara başladık. Komisyonunda çok sayıda bilim insanını, STK temsilcisini, yerel yönetim temsilcilerini, belediye başkanlarını ve su ürünleri yetiştiricilerini dinledik; Marmara havzasında inceleme gezisi yaptık, çalışmaların sonunda da komisyon raporu çıktı.

Şimdi, tüm çalışma boyunca şunu anladık ki müsilaj kolay çözülemeyecek kadar karmaşık ve büyük bir çevre sorunu ve bir sonuçtur. Müsilajın oluşumunu tetikleyen temel neden, ortamda organik madde birikiminin insan kaynaklı yollarla artmasıdır; çözümü için de müdahale edebileceğiniz en önemli alan kirliliktir. Marmara Denizi, Akdeniz'den gelen alt akıntı ve Karadeniz'den gelen üst akıntıyla ve 3 büyük çukuruyla etrafında 7 il, 25 milyon nüfus ve ülke sanayisinin yüzde 50'sini barındıran, yoğun tarımsal faaliyetlerin ve yoğun gemi trafiğinin olduğu çok özel bir denizdir.

Toplam deniz kirliliğinin yüzde 80'i karalardan kaynaklanırken yüzde 20'si denizlerden kaynaklanmaktadır. Kara kaynaklı önemli kirlenitler; bizlerin evsel atıkları, sanayi atıkları, madencilik faaliyetleri ve tarımsal kaynaklı kirlilikler. Havzadaki hidroelektrik ve termik santrallerinin de deniz suyunu çekerek soğutma yapması ve binlerce metreküp suyu 35 santigrat derece gibi bir sıcaklıkta denize geri vermesi deniz ekosisteminin bozulmasına, deniz suyunun ısınmasına sebep olan karasal kaynaklı etkenlerden değerli arkadaşlar. Diğer sebepler, iklim değişikliği, düzensiz kıyı yapılaşması, aşırı avlanma, canlı türü çeşitliliğindeki azalış, denizcilik faaliyetleri gibi sayılabilir.

Komisyonunda, MARMOD proje yürütücüsü Profesör Doktor Barış Salıhoğlu, karasal kirlilik yükü en az yüzde 40 oranında azaltılırsa Marmara Denizi'nin alt sularında beş-altı yıl gibi bir sürede hipoksinin azalacağını yani kaybedilen oksijen eşliğinin üzerine çıkılabileceğini belirtmişti. Komisyon raporunda da kirlilik yükünü yüzde 40 azaltma hedefi var ancak bu hedefe ulaşabilmek çok ciddi önlemleri de gerektiriyor. Yani sorun çok büyük, yıllardır kirleniyor ama temizlenmiyor, temizlemiyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Profesör Doktor Bayram Öztürk Komisyonunda tüm anlatılanları özetler şekilde şöyle demişti: “Marmara Denizi çalışılmış bir denizdir; sorunları yeni değil, sürpriz hiç değil.” Evet, Komisyon olarak çalıştık, alınması gereken önlemlerden bazılarında ortaklaşabildik ama geçmiş de sorgulamak zorundayız.

Bakın, yıl 2001, dönemin Valisi Erol Çakır İl Çevre Müdürlüğüne bir genelge gönderiyor. Bu genelgede denizlerdeki kirlenmenin önüne geçilmesi amacıyla kurumlara yönelik bir dizi görevler sıralanıyor. Genelgenin bir bölümünde de şunlar belirtiliyor: “Dünyanın gözünün üzerinde olduğu İstanbul Boğazı bütün tedbirlere rağmen kirlilik tehdidi etkisindedir. Bir zamanların temiz Marmara kıyılarındaki bu ağır kirlenme tehdidi denize girecek plaj bırakmamıştır. İstanbul denizlerinde evsel atıklar, endüstriyel kirlenme ve denizden gelen kirlenme sonucu bir sorunlar yumağı oluşmuştur. Gelecek için, yeni yüzyıl için Aziz Atatürk'ümüzün çağdaşlaşma projesi için iddialı olan bir Türkiye'nin kendi iç denizi olan, tamamen kendi sorumlusunda olan İstanbul denizlerinin günden güne yok olmasına göz yummaması, aldırması mümkün olmamalıdır.” diyor Erol Çakır 2001 yılındaki bu genelgede değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, yirmi yıl önceki devlet anlayışı bu, işte yirmi yıl önce. İşte, bu nedenle de yirmi yılı aşkın süredir, bu sorunlar biliniyorken Marmara Denizi'nin göz göre göre neden öldürüldüğünü sormak ve sorgulamak zorundayız.

Bir de bu kadar sorunun üzerine Kanal İstanbul Projesi gibi bir garabeti hâlâ gündemde tutuyorsunuz; rant, talan hep önceliğiniz. Kanal İstanbul Projesi'nden acilen vazgeçilmesi gerekmektedir. Bu proje hem sebep olacağı nüfus artışı hem de organik madde yükünü artıracığı için Marmara Denizi adına büyük bir tehlikedir.

Raporda da görüşmelerde de Kanal İstanbul Projesi hiç dikkate alınmadı. Yine, hâlâ çamur akan -işte şu gördüğünüz gibi- Ergene Nehri'nin derin deniz deşarjının müsilajda tetikleyici unsur olduğu yönünde uyarıda bulunan uzman görüşlerine de raporda yer verilmedi. Hazırlanan raporun samimiyetini işte bu nedenle sorguluyoruz.

Değerli arkadaşlar, muhalefet şerhimizde önerilerimizi 67 maddeyle sunduk. Temel prensip, en az kirlenme ve maksimum geri kazanım olmalıdır ve en önemli konu, arıtma ve arıtma sonrası doğru yöntemlerle kirliliğin bertarafıdır. Bölgede bulunan mevcut atık su arıtma tesislerinin tamamı en hızlı şekilde ileri biyolojik arıtma tesisine dönüştürülmeli ve yeni arıtma tesisleri ivedilikle yapılmalıdır; bu işlemlerin yapılması için de finansal kaynağa ihtiyaç vardır. Örneğin, İSKİ Genel Müdürünün toplantıda yaptığı açıklamasına göre, İstanbul'da yeni arıtma projelerinin dört yılda hayata geçebilmesi için 10 milyar TL gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Bir dakika daha Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Evet, 10 milyar TL gerekiyor ama dövizdeki ani yükselişle birlikte bu bütçe bugün 1 milyar euroya ulaşmıştır yani finans problemi en önemli sorun. İktidar çözüm için samimiye öncelikle kaynak yaratmak zorundadır. Ergene derin deşarjı başta olmak üzere, Marmara'yı sınırsız bir alıcı ortam olarak kabul eden tüm derin deşarj sistemlerinin faaliyetine en kısa sürede son verilmeli, sanayi tesisleri atıklarını önce kendi bünyelerinde arıtmalı, “Kirlenen öder.” prensibi hayata geçirilmelidir ve gerçekçi denetimler yapılmalıdır.

Sayın iktidar vekilleri, yirmi yıldır iktidardasınız, yapılması gerekenlerin bir kısmını yirmi yıldır eğer yapmış olsaydınız bugün kirlilik ve müsilaj sorunu bu denli ciddi boyutlarda olmazdı. Şimdi süreç çok daha zor, yol çok daha uzun. Müsilaj Marmara'da yeniden görülmeye başlandı değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Umarım ki bu rapor raflarda unutulmaz ve denizlerimizle ilgili atılması gereken adımlar bir an önce atılır ama hepimiz biliyoruz ki iktidarınızın zihniyeti de buna izin vermeyecektir, siyasi ömrünüz de yetmeyecektir.

Ben sizlerin, tüm vatandaşlarımızın Kadir Gecesi'ni ve Ramazan Bayramı'nı kutluyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)
BAŞKAN – Sayın Sümer...
IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, karpuz fiyatları başta olmak üzere gıda fiyatlarındaki artışa ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaz aylarının vazgeçilmez meyvesi olan karpuz tezgâhlarda yerini almaya başladı. Vatandaşların da ramazan ayında, özellikle iftar sofralarında tercih etmesi beklenen karpuz ne yazık ki yüksek fiyatlar nedeniyle lüks olmaktan kurtulamadı. Bu fotoğraf, Türkiye'nin yirmi yıllık AKP iktidarında geldiği durumu göstermektedir. Karpuz dilimle, kavun yarım satılmaya başlandı. Vatandaş artık evine tam 1 karpuz alıp götüremediği için dilimlenerek satılmaya başlanan karpuzun... 1 dilim karpuz tam 40 lira; 1 pide, 100 gram peynir, 1 dilim karpuzla iftar açmak isteyen bir vatandaşın cebinden sadece bir öğün için 100 lira çıkması gerekiyor. Milleti kendi toprağında yetişen sebze, meyveyi alamayacak hâle getirip rant sofralarında iftar yapanların artık bu millete verecek hiçbir şeyi kalmamıştır.

Teşekkür ediyorum Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Güllüstan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) (Devam)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Demir.

Buyurun Sayın Demir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce, Komisyon adına görüş bildiren tüm arkadaşlarımıza, milletvekili arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Marmara Denizi'nde, geçen yıl, haziran ayı başında yoğunlaşan müsilaj, denizlerimizin ve su varlıklarımızın korunması için çalışmalar yapmamızı gerekli kılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun çalışmaları hakkında kısaca bir bilgi vermek isterim. Komisyon çalışma süreci, davet edilecek katılımcılar ve gerçekleştirilecek incelemeler tüm Komisyon üyelerimizle birlikte belirlenmiştir. Bu kapsamda, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, farklı disiplinlerden bilim insanları davet edilmiş ve üyelerimizce dinlenmiştir. Komisyon çalışmaları kapsamında 11 toplantı yapılmış, ayrıca İstanbul'dan Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerin yerel yönetimleri davet edilerek geniş katılımlı bir istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıların yanı sıra, Marmara Denizi'ne kıyısı olan İstanbul, Kocaeli, Yalova, Bursa, Balıkesir, Çanakkale ve Tekirdağ'a alan çalışmaları ziyareti gerçekleştirilmiştir. Marmara Denizi'nde deniz uçağıyla, tekneyle ve dalış yaparak gözlemler gerçekleştirildi. Kentsel ve endüstriyel atık su arıtma tesislerini yerinde inceledik. Bu incelemelerde, atık su arıtma tesislerinin yeterli olup olmadığını, niteliklerini, efektif olarak çalışıp çalışmadıklarını ve mevcut atık suların tesislerinin revizyona ihtiyacı olup olmadığını yerinde inceledik.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, raporumuz da 4 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler hakkında kısaca bilgi vermek isterim. Birinci bölümde, müsilajın oluşumu, yapısı, tarihsel süreci ve müsilaj oluşumunu etkileyen faktörler ele alınmıştır. İkinci bölümde, müsilajın deniz ekosistemine etkisi, balıkçılık ve turizm sektörlerine etkileri incelenmiştir. Üçüncü bölümde, müsilajın başlangıcından itibaren kontrolü ve önlenmesi adına tüm kurumlarımız tarafından yapılan ve hâlen yürütülmekte olan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Dördüncü ve son bölümde, Komisyonumuzun çalışmaları sonucunda yapılan değerlendirmelerle ortaya çıkan çözüm önerilerine yer verilmiştir. Bu çözüm önerilerimiz tüm üyelerimizin toplantılarda ifade ettiği veya yazılı olarak ilettiği hususlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Değerli milletvekilleri, Marmara Denizi'yle ilgili politikalar üretilirken Marmara Denizi'nin ülkemizin bir iç denizi olduğu unutulmamalıdır. Tedbirlerin bu çerçevede hazırlanması gerektiği, ekonomik ve çevre açısından önemli bir görevi üstlendiği de hesaba katılarak yürütülecek çalışmaların siyasi tartışma eksenine taşınmaksızın iş birliği içerisinde gerçekleşmesi önemlidir.

Değerli milletvekilleri, tüm bu çalışmalar neticesinde, Marmara Denizi'nde görülen müsilajın oluşumunda 3 temel unsurun etkili olduğunu görüyoruz. Bunlardan birincisi, küresel iklim değişikliği münasebetiyle deniz suyu sıcaklığının artması; ikincisi, Marmara Denizi'nin jeolojik yapısı münasebetiyle durgun bir su yapısına sahip olması; üçüncüsü, bölgede yaşayan yoğun nüfus dolayısıyla kentsel, endüstriyel ve tarımsal atıkların yeterli arıtmaya tabi tutulmaksızın denize ulaşmasıdır. Burada bizim Komisyon olarak üzerinde hızlı ve etkin olarak müdahalede bulunmamız gereken bölüm hiç şüphesiz üçüncü bölümdür yani insan kaynaklı kirliliğinin önüne geçilmesidir. Marmara'ya ileri biyolojik arıtmaya tabi tutulmadan ulaşan atık suların taşıdığı azot ve fosfor yükü fitoplanktonların aşırı çoğalmasıyla birlikte müsilajın oluşmasına neden olmakta, bu durum aynı zamanda besin zincirinin bozulmasına, oksijen seviyesinin azalmasına ve biyoçeşitlilik kaybına neden olmaktadır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, müsilaj görülür görülmez Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla müsilajla mücadelede hızlı hareket edilmiş, deniz yüzeyi hızla temizlenmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın koordinasyonunda Marmara Denizi havzasında yer alan valilikler, yerel yönetimler, ilgili kurum ve kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin katılımlarıyla Marmara Denizi Eylem Planı hazırlanmış ve Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu oluşturulmuş, bu Kurula bilimsel destek sağlamak amacıyla da "Bilim ve Teknik Kurulu" oluşturulmuştur. Bu çalışmalar neticesinde 22 maddelik Marmara Denizi Eylem Planı hazırlanmış ve bu süreç bakanlıklarımız tarafından yürütülmektedir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın konuya olan hassasiyeti ve ilgisi münasebetiyle, ciddi bir kirlilik tehdidi altında olan Marmara Denizi, 5 Kasım 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararıyla "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edilmiştir. Bu karar uyarınca yapılacak çalışmalara Komisyon raporumuzdaki tespit ve önerilerin de önemli katkı sağlayacağına inanıyorum.

Raporumuzda müsilajın kontrolü, önlenmesi, olası etkilerinin ortadan kaldırılması ve en önemlisi de benzeri çevre sorunlarının bir daha yaşanmaması için farklı alt başlıklarla tam 157 öneriye yer verilmiştir. Bu kapsamda raporumuzda su ve atık su yönetimi, tarımsal ve denizcilik faaliyetlerinden kaynaklı kirliliğin önlenmesi, uzaktan algılama, erken uyarı sistemleriyle izleme

ve denetim çalışmaları, balıkçılık ve su ürünleriyle ilgili tedbirler, müsilağın deniz ekosistemi ve biyoçeşitliliğine etkisi gibi alt başlıklarda kapsayıcı, uygulanabilir ve netice almaya yönelik çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Ayrıca Komisyon olarak görüşümüz Marmara Denizi'ne, ileri biyolojik arıtmaya tabi tutulmadan hiçbir şekilde atık suyun deşarj yapılmaması ve fakat uzun vadeli nihai hedefimiz de Marmara Denizi'ne hiçbir şekilde atık suyun verilmemesidir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, eğer çözüme doğru yönelirsek Marmara Denizi'ne günde 7,5 milyon metreküp atık su verilmektedir ve bunun 5 milyon 800 bin metreküpü İstanbul kaynaklıdır. Yani Marmara'nın kirletilmesine yüzde 75 oranında sadece İstanbul'un sebep olduğu bilinmektedir. Hâlihazırda İstanbul'un atık sularının sadece yüzde 29'u ileri biyolojik arıtmayla, kalan kısımları ise ön arıtmayla yani kabası alınarak deşarj edilmektedir. Acil çözüm için İstanbul'un ihtiyacı olan ileri biyolojik arıtma tesisleri hızla yapılmalı ve atık su tam anlamıyla arıtılmalıdır. Ne yazık ki yaptığımız görüşmelerde İBB, ileri biyolojik arıtma tesislerini yapamayacaklarını ifade etti. Hiç şüphesiz İBB bu çalışmayı yapamazsa biz Marmara'yı kaderine bırakacak değiliz. Arıtma tesislerinin kurulması için Cumhurbaşkanımızın talimatıyla bakanlıklar nezdinde gerekli çalışmalar yapılmakta, tesislerin hızla yapılabilmesi için de AK PARTİ Grubumuz bir kanun çalışması yapmaktadır. Mahallî idarelerin yükümlü oldukları hâlde su arıtma tesislerini verilen süre içerisinde yapmamaları durumunda arıtma tesislerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yapılması, yaptırılması, işletilmesi ve işlettirilmesi konusunda çalışmalar devam ediyor.

Konuşmama son vermeden önce Komisyonumuzun çalışmalarının yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a, Komisyonumuzun kurulması için verilen önerelerde imzası olan ve Komisyonumuzun kurulmasını destekleyen tüm parti grupları ve milletvekillerine, Komisyonumuzda birlikte çalıştığımız çok kıymetli, değerli milletvekili arkadaşlarıma, Komisyonumuza bizzat gelerek bilgi veren...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (Devamla) – ...aynı zamanda çözümün önemli bir paydaşı olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği ile Tarım ve Orman Bakanlıklarımıza, Komisyon toplantılarında sunum yapan, sorularımızı cevaplayan; bilgi, belge sunan ve çalışmalarımıza katkı sağlayan tüm resmî kurum ve kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına, bilim insanlarına, özel sektör temsilcilerine, ayrıca altını çizmek isterim ki Komisyonumuzda görevli olan uzmanlarımıza Komisyon adına en içten teşekkürlerimi sunuyorum ve Kadir Gecemizi, gelmekte olan Ramazan Bayramı'mızı da şimdiden tebrik ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Karaduman...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Dünya Kudüs Günü'ne ilişkin açıklaması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkanım, her yıl mübarek ramazan ayının son cuması Dünya Kudüs Günü'dür. Kudüs, Filistin'in başkenti ve milyonlarca Müslüman kalbinin attığı yerdir; Kudüs, işgalci zalimlerin yetim bıraktığı çocukların, çocuksuz bıraktığı anne ve babaların şehridir; Kudüs, işgale karşı direnişin yükseldiği, zillate karşı onurlu duruşun sergilendiği şehirdir. Kudüs'teki işgal mutlaka son bulacak ve işgalciler destekçileriyle birlikte zail olacaktır. Geçmişten bugüne özgür Kudüs yolunda hayatını vakfeden başta muzaffer komutan Salâhaddin Eyyubi, Şeyh Ahmed Yasin, Abdülaziz Rantisi olmak üzere tüm Kudüs sevdalılarını rahmetle yâd ediyorum. Tüm Müslümanların Dünya Kudüs Günü'nü kutluyorum. Yaşasın özgür Kudüs, yaşasın bağımsız Filistin, kahrolsun İsrail!

VI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Komisyonlardan Gelen Diğer İşler (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve 26 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Hüda Kaya ve 20 Milletvekilinin, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve 20 Milletvekilinin, İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 71 Milletvekilinin, Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer ve 25 Milletvekilinin, İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan ve 24 Milletvekilinin, Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın ve 31 Milletvekilinin; Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilağ Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104 ve 105'inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri (10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 325) (Devam)

BAŞKAN – Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Saygıdeğer Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi, aziz milletimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Müsilağ Sorununu Araştırma Komisyonu Raporu üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Komisyon çalışmalarımız sonucu hazırlamış olduğumuz raporumuzda olabildiğince kapsayıcı olmasını gözeterek genel resmi çekmeyi amaçladık. Hâlihazırda bakanlıklar düzeyinde yürüttüğümüz çalışmaları ve bu süreçleri ele alarak detaylı bir değerlendirmeye tabi tuttuk. Akabinde ise bu değerlendirmeler doğrultusunda uygulamaya dair önerileri belirli bir sistematik içerisinde vermeye gayret ettik.

Değerli milletvekilleri, Marmara Denizi için en önemli baskı unsuru kıyı bölgelerde denize verilen atık su giderleridir. Bu atık su debisinin büyük bir çoğunluğunu da kentsel atık sular oluşturmaktadır. Marmara Denizi havzasında 287 adet evsel ve kentsel atık su arıtma tesisi bulunmakta olup bu tesislerle havzada bulunan belediye nüfusunun yaklaşık yüzde 98'ine arıtma hizmeti verilmektedir. Ancak yapılan hesaplamalara göre yalnızca fiziksel arıtma yapıları deşarj edilen atık su oranı, büyük oranda İstanbul kaynaklı olmak üzere maalesef çok yüksek bir orandadır. Bu noktada İstanbul Büyükşehir Belediyesinin geçmiş dönemde projeleri tamamlanmış ve yapım aşamasına getirilmiş bazı ileri arıtma tesislerini komik gerekçelerle iptal edip temel atmama töreni gibi düzenlemesini de dikkatlerinize sunuyorum.

Bu olumsuz tabloyu değiştirmek adına Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız koordinasyonunda çalışmalar hızla sürdürülmektedir. Marmara Denizi özelinde Marmara Deniz Havzası Eylem Planı Kapsamında Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi 22/06/2021 tarihinde yayımlanmıştır. Genelgeyle, Marmara Denizi hidrolojik havzasında yer alan illerde, sanayi ve evsel atık su arıtma tesisleri için kirliliğin göstergesi olan kimyasal oksijen ihtiyacı parametresinde kentsel atık sularda yüzde 20, endüstriyel atık sularda ise yüzde 50'ye varan kısıtlamalar getirilmiştir. Bununla birlikte, genelgeyle değiştirilen şartlara uyum için süreler belirlenerek iş termin planları alınmıştır. Yani özetle, söz konusu genelgede verilen işler ve süreler tamamlandığında fiziksel arıtma oranını çok büyük bir oranda azaltmış ve ileri biyolojik arıtmayı dönüştürmüş olacağız.

Kentsel atık su kaynaklı kirliliğin önlenmesi için ileri biyolojik arıtma tesislerinin yapımı ve işletilmesi noktasında mahallî idarelere şüphesiz önemli görevler düşmektedir. Bu noktada, seçim bölgem olması hasebiyle yakinen bildiğim için ifade

ediyorum: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaremiz, azot-fosfor giderim ünitelerinin iyileştirilmesi, sürekli izleme ve takip sistemlerinin kurulması ve proseslerin ileri biyolojik atık su arıtma tesisine dönüştürülmesi ve yenilerinin yapılması hususunda öncü bir rol oynamaktadır. Şu an 14'ü ileri biyolojik olmak üzere 32 adet atık su arıtma tesisiyle 1 milyon 317 bin nüfusa hizmet veren Balıkesir Büyükşehir Belediyemiz, yapımı devam eden ve sona yaklaşan projeler 2024 yılı itibarıyla tamamlandığında 24'ü ileri biyolojik olmak üzere 44 adet atık su arıtma tesisiyle 2 milyon 436 bin kişiye -ki bu bizim nüfusumuzun epey üzerindedir- hizmet verir durumda olacaktır. Bu noktada, yaptığı başarılı çalışmalar nedeniyle Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Yücel Yılmaz'a da teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; su kirliliğinin bir diğer nedeni yayılı kirliliktir yani tarımsal faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Ülkemizdeki bitkisel üretimin yüzde 7,5'i; hayvansal üretimin ise yüzde 4,5'i Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerimizde gerçekleştirilmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığımız tarımsal kaynaklı kirliliği önlemeye yönelik olarak Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği'nin yayınlanması ve nitrat bilgi sisteminin oluşturulması, iyi tarım uygulamaları kodunun yayınlanması ve destekleme ödemeleri, nitrata hassas bölgelerin belirlenmesi ve bölgelere özgü eylem planlarının hazırlanması gibi pek çok tedbiri hayata geçirmiş durumdadır.

Raporumuzda da görüleceği üzere, ülkemizde müsilaj ve diğer deniz kirliliği kaynaklarıyla mücadele, müsilajın görünür hâle gelmesiyle başlamış bir süreç değildir. Atık su arıtma tesislerinin sayısının ve niteliklerinin artırılması çalışmaları, başta Marmara Denizi olmak üzere denizlerimizde yürütülen araştırma ve inceleme çalışmaları, örneğin MARMOD Projesi, sıfır atık projeleri, deniz gözlem ve izleme sistemleri gibi diğer pek çok çalışma, denizlerimizin korunmasına yönelik önemli çevre projeleridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yürütülen bu çalışmalara ilişkin detaylı ve güncel bilgiler raporumuzda yer almaktadır.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son verirken yeterli atık su arıtma tesisi bulunmayan mahallî idare kalmaması adına, söz konusu tesislerin yapımını hızlandırıcı gerekli düzenlemeleri burada hep birlikte yasalaştırmamızın önemini hatırlatıyor, raporumuzun hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum ve tüm İslam âleminin de Kadir Gecesi'ni tebrik ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Kocaeli Milletvekili Sayın İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Şeker. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 325 sıra sayılı Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; müsilaj, diğer bir ifadesiyle deniz salyası ilk kez 1729 yılında Akdeniz havzasındaki Adriyatik Denizi'nde görülmüş, 2007 yılında da Marmara Denizi'nde gözlenmeye başlanmış. Marmara Denizi'ndeki müsilajın oluşumunun ana nedenleri, iklim değişikliği nedeniyle deniz suyunda artan sıcaklık, Marmara Denizi'nin durgun yapısı, azot ve fosfor birikiminin artması yani denizdeki, Marmara'daki kirliliğin artması. Genel olarak müsilajın etkilerine baktığımız zaman; ekolojiyi etkiliyor, balıkçılığı etkiliyor ve aynı zamanda turizmi de ciddi olarak etkiliyor.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; nüfus, hızlı kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği yoğunluk sonucu denizlere deşarj edilen atık su kirliliği artırıyor. Ülkemizdeki kayıtlı istihdamın yüzde 40'ının, ülke nüfusunun yüzde 28'inin yani 24 milyona yakın kısmının Marmara Denizi'ne kıyısı olan 7 ilde yaşamasının özellikle Marmara Denizi üzerinde ciddi bir baskı unsuru olduğu aşîkârdır. Marmara Denizi havzasına yapılan deşarjların yüzde 86'sı evsel ve endüstriyel atık sularından oluşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Marmara Denizi'ne yapılan atık su deşarj miktarının yüzde 76,53'ü İstanbul kaynaklı. İstanbul'un mevcut atık su arıtma tesislerinin toplam kapasitesi dikkate alındığında, yaklaşık yüzde 29'u ileri biyolojik atık su arıtma tesisi. Yani aslında Marmara Denizi'ni en çok kirleten maalesef şu anda İstanbul.

2018 yılı TÜİK verilerine göre Marmara Denizi'ne kıyısı olan iller içerisinde ileri arıtmada Kocaeli ilk sırada yer almaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin tamamı biyolojik arıtma olan toplam 22 adet arıtma tesisi mevcut olup Kocaeli il sınırları içerisinde arıtılmadan 1 gram su dahi denize deşarj edilmemektedir. 22 arıtma tesisinin 10 tanesi şehir merkezine hitap ederken 12 tanesi de kırsal alanlara yani köylerdeki nüfusa hitap etmektedir. Şehir merkezine hizmet eden 10 büyük atık su arıtma tesisinin 6 tanesi ileri biyolojik arıtma, kırsala yani köylere hizmet eden 12 adet biyolojik arıtma tesisinin 4 tanesi de iki ay içerisinde inşallah ileri biyolojik arıtmaya dönüşecek. 2021 yılında Kocaeli'de kentsel atık suyun ileri biyolojik arıtmaya tabi tutulma oranı yüzde 72. Kocaeli'de sanayinin talebi olan yıllık 13 milyon metreküp proses suyunu da Büyükşehir Belediyesinin elde ettiği geri kazanım suyundan yani gri sudan karşılamaktadır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyemiz, İzmit Körfezi'nde gemi kaynaklı deniz kirliliklerine yönelik denetimlerini 2006 yılından itibaren sürekli olarak havadan, karadan ve denizden yapmakta. Bugüne kadar yapılan kontroller sonucunda 482 adet gemiye 63,2 milyon TL ceza kesildi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; denizler bizim soframızdır, denizler bizim mutfağımız, denizler bizim evimiz, denizler bizim hayat kaynağımızdır. Denizlerimizi temiz tutmak için, ileri biyolojik arıtma tesisi yapmama töreni değil, yapma ve sayılarını çoğaltma törenleri yapmalıyız. İstanbul Büyükşehir Belediyesi üç ayda 1,5 milyon TL'yi reklama değil altyapıya, kanalizasyona ve arıtmaya ayırmalıdır diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şeker.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Ön arıtma, biyolojik ve kimyasal arıtmalar yasaklanmalı, atık su arıtma tesislerini ivedilikle ileri biyolojik arıtma tesisine dönüştürmeliyiz, membran sistemine geçmeliyiz diyorum.

Sizlerin ve aziz milletimizin bu akşam idrak edeceğimiz Kadir Gecesi'ni ve pazartesi idrak edeceğimiz Ramazan Bayramı'nı kutluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu üzerindeki genel görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi Grup Başkan Vekillerimize birer dakika süreyle söz vereceğim.

Erhan Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu gece Kadir Gecesi'ni idrak edeceğiz. Bütün Meclis çalışanlarımızın, milletvekillerimizin -aileleriyle birlikte- ve bütün milletimizin Kadir Gecesi'ni tebrik ediyorum; Allah nicesine sağlık, sıhhat içerisinde kavuştursun.

Aynı zamanda, pazartesi günü de Ramazan Bayramı'nı idrak edeceğiz. Yine, inşallah, bayramın da milletimize huzur, sağlık, mutluluk getirmesini Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

40.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Başta zatıaliniz olmak üzere tüm milletvekillerimizin, Meclis çalışanlarımızın ve aziz milletimizin, İslam âleminin Kadir Gecesi'ni tebrik ediyorum ve idrak edeceğimiz Ramazan Bayramı'nı da şimdiden kutluyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

41.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, öncelikle sizin ve bütün Meclis çalışanlarının ve elbette, tüm İslam âleminin Kadir Gecesi'nin mübarek olmasını diliyorum; edilen duaların kabul olmasını diliyorum.

Pazartesi günü hep birlikte kutlamaya başlayacağımız Ramazan Bayramı'nın tüm halklarımıza ve İslam âlemine hayırlı olmasını, huzur vermesini, sağlık ve bereket getirmesini diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Altay...

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de zatıalinizin, milletvekillerimizin, Meclis çalışanlarımızın, bütün aziz vatandaşlarımızın ve İslam âleminin mübarek Kadir Gecesi'ni tebrik ediyor, hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Bu vesileyle, pazartesi günü Ramazan Bayramı'nı inşallah kutlayacağız. Allah'ım tutulan oruçları, yapılan ibadetleri, kılınan namazları, yapılan hayırları kabul etsin diyorum. Aziz milletimize, bu zor şartlarda sağlıklı, huzurlu, mutlu bayramlar diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Turan...

43.-Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'na ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, bu gece Kadir Gecesi. "Gecelerin de bir imamı vardır; gecelerin imamı, en büyük imam, Kur'an-ı Kerim'i kalbinde taşıyan Kadir Gecesi'dir." der Sezai Karakoç. Feyzinden, rahmetinden, lütfundan ve manevi ikliminden istifade etme duasıyla hepinizin, tüm vekillerimizin, tüm milletimizin mübarek kandil gecesini kutluyorum.

Aynı şekilde, şimdiden, milletimizin ve İslam âleminin Ramazan Bayramı'nı tebrik ediyorum. Dünyada salgının, savaşların son bulduğu; barışın, huzurun egemen olduğu, sağlık ve huzur içerisinde bir bayram olmasını ümit ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Vekili Celal Adan'ın, Kadir Gecesi ve Ramazan Bayramı'nı tebrik ettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekillerimiz, bizi izleyen milletimiz; biz de mübarek gece olan Kadir Gecesi'ni tebrik ediyoruz, kutluyoruz. Önümüzdeki günlerde idrak edeceğimiz Ramazan Bayramı'nı tebrik ediyorum. Bu manevi iklimin milletimizin birliğine, devletimizin güçlü olmasına vesile olmasını diliyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

Böylece gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 10 Mayıs 2022 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.29